

22/2/2016

**דוח הסיכונים המפורט
ליום 31/12/2015**

דרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים

מס' עמוד	הנושא
4	הקדמה
5	טבלה 1: תחולת היישום באזל
11	טבלה 2: מבנה ההון
19	טבלה 3: הלימות ההון
22	טבלה 3א: השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף
23	טבלה 3ב: יחס המינוף
24	טבלה 4: סיכון אשראי - דרישות גילוי כלליות לכל התאגידים הבנקאיים
41	טבלה 5: סיכון אשראי - גילוי לגבי תיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית
43	טבלה 7: הפחתת סיכון אשראי: גילויים בגישה הסטנדרטית
45	טבלה 8: גילוי כללי לגבי חשיפות שקשורות לסיכון אשראי של צד נגדי
47	טבלה 10: סיכון שוק - גילוי של תאגידים בנקאיים המשתמשים בגישה סטנדרטית
51	טבלה 12: סיכון תפעולי
59	טבלה 13: גילוי לגבי פוזיציות במניות בתיק הבנקאי
60	טבלה 14: סיכון ריבית בתיק הבנקאי
63	טבלה 15: יחס כיסוי הנזילות - טבלת גילויים עיקריים
69	טבלה 16: תגמול
76	טבלת גורמי סיכון
78	מילון מונחים

הקדמה

בהתאם לחוזר שפורסם ע"י המפקח על הבנקים ביום 28 באפריל 2015, בנושא "עדכון מבנה הדוח לציבור של תאגיד בנקאי ושל חברות כרטיסי אשראי" נדרשים תאגידי בנקאיים לפרסם דוח על הסיכונים באתר האינטרנט שלהם שיכלול מידע כמותי מפורט ומידע איכותי על סקירת הסיכונים ואופן ניהולם לפי דרישות הגילוי של באזל, הועדת ליציבות פיננסית (Financial Stability Board) ומקורות אחרים.

חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם

פעילות הבנק מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהמהותיים בהם הינם: סיכוני האשראי, סיכוני שוק ונזילות וסיכונים תפעוליים. כל הסיכונים המהותיים האלה מנוהלים על ידי חברי הנהלה ממונים ובאחריותם. בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל. במסגרת תהליך ה-ICAAP (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process) הבנק מבצע תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכוני נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים. מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק מכוון להשגת היעדים האסטרטגיים שנקבעו - תוך טיפוח התמחויות בבנק, ניצול היתרונות למגוון וגודל, תוך שמירה על רמות הסיכון שאושרו ועל קיומם של מנגנוני ניהול, בקרה, ביקורת ודיווח נאותים. תפיסת הסיכון הכוללת של הבנק עולה בקנה אחד עם המסגרת הרגולטורית שנקבעה על ידי המפקח על הבנקים ועל העקרונות המנחים (ה-Sound Practices) של וועדת באזל, המושתתת על העיקרון כי לכל פעילות בנקאית הטומנת בחובה סיכון יוגדרו ויאופיינו: מדיניות ותיאבון סיכון, מגבלות לתחיימת והגדרת היקף החשיפה, מעגלי בקרה וביקורת, מערכי דיווח ומנגנון לכימות הרווח, מדידתו ודיווח עליו על פי אמות מידה מקובלות. מידי רבעון נכתב מסמך סיכונים על ידי מנהל הסיכונים הראשי, המהווה גורם, בלתי תלוי ביחידות נוטלות הסיכון. המסמך מוצג בפני הנהלת הבנק, הוועדה לניהול סיכונים ודירקטוריון הבנק. מסמך הסיכונים בוחן את כלל הסיכונים, שאליהם חשוף הבנק במסגרת פעולותיו, תוך פירוט הממצאים ברמת הסיכון הספציפי וכן את תוצאות תרחישי הקיצון שבוצעו. במסמך מוצגת סקירת מנהל הסיכונים הראשי על מצב ניהול הסיכונים בבנק, עמידה בתיאבון הסיכון ביחס לסיכונים השונים והערכות דרגות הסיכון וכן טיפול היחידה בתהליכים מרכזיים בסוגי הסיכונים השונים ופעולות מיוחדות שננקטו על ידי היחידה ברבעון הרלוונטי.

טבלה 1: תחולת היישום

תחולת היישום

מסגרת העבודה כוללת את הבנק בלבד. הבנק הינו חלק מקבוצת הבנק הבינלאומי. לא קיימים איסורים או מגבלות משמעותיות אחרות כלשהן על העברת כספים או הון פיקוחי בתוך הבנק, מעבר למגבלות הכלליות החלות על ביצוע עסקאות מכל סוג כל עוד הבנק שומר על יחס ההון המזערי הנדרש ממנו על פי הדין, בכפיפות להוראות ניהול בנקאי תקין: עסקאות עם אנשים קשורים (312) ומגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים (313). הבנק שומר על עמידה במגבלות של חלוקת דיבידנד על פי חוק החברות והוראת ניהול בנקאי תקין בנושא חלוקת דיבידנד על ידי תאגידים בנקאיים (331).

באזל

ועדת באזל בנושא התכנסות בינלאומית למדידת הון ולתקני הון פרסמה ביוני 2006 את המלצותיה שאמורות להיות מיושמות, בהתאם להנחיות של הבנקים המרכזיים בכל מדינה.

ההנחיות מתייחסות לסיכונים אשראי, סיכונים שוק וסיכונים תפעוליים וכוללות 3 נדבכים בהתייחס לכל אחד מסוגי הסיכונים:

נדבך ראשון - דרישות הון מזעריות, המחושבות לכל אחד מסוגי הסיכונים בנפרד, כאשר לגבי סיכונים אשראי הגישות העיקריות הן:

1. הגישה הסטנדרטית המסתמכת בעיקר על נתוני דירוגי אשראי של חברות דירוג חיצוניות.
2. הגישות המתקדמות המבוססות על דירוגים פנימיים אשר חושבו בהתאם למודלים שפותחו על ידי הבנק (Internal Ratings-Based).

נדבך שני - עוסק בתהליך הסקירה הפיקוחי (SREP), בתהליך הפנימי להערכת נאותות ההון ביחס לפרופיל הסיכונים של הבנק - תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) ובמערכי הפיקוח והבקרה שהבנק מיישם. המפקח על הבנקים מצפה מהתאגידים הבנקאיים ליישם תהליך פנימי הולם המשלב רכיבים מרכזיים של תכנון וניהול ההון, ומציג את נאותות ההון אל מול הסיכונים שזוהו. התהליך כולל, בין היתר, קיום מנגנונים מובנים לזיהוי הסיכונים ומוקדי הסיכון וביצוע הערכת נאותות הונית על בסיס תרחישים ותרחישי קיצון, קיום תהליכים פנימיים ליישום ממשל תאגידי נאות, שיפור ושידרוג מערכי הבקרה והביקורת וקיום תשתית תרחישי קיצון נאותה הכוללת תרחישי קיצון הוליסטיים. כמו כן, התהליך כולל טיפול במכלול הסיכונים אליהם חשוף הבנק, לרבות סיכונים שאינם נכללים בחישובי הנדבך הראשון ובכלל זה: סיכון ריכוזיות, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון אינפלציה, סיכון ציות, סיכון הלבנת הון ומימון טרו, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי, סיכון מוניטין ועוד.

נדבך שלישי - משמעת שוק - דרישות הגילוי והדיווח לציבור. הנדבך כולל את דרישות הגילוי בדיווח הכספי של תאגיד בנקאי.

אימוץ הוראות באזל

בחודש דצמבר 2010 פרסמה ועדת באזל לפיקוח בנקאי הוראות חדשות בנושא "מסגרת פיקוחית עולמית לחיזוק עמידות המערכת הבנקאית" (להלן - "באזל"), הכוללות התמקדות בהון המניית, שהוא המרכיב האיכותי ביותר של ההון של הבנק, וזאת על רקע כניסת מערכת הבנקאות העולמית למשבר עם רמה לא מספקת של הון באיכות גבוהה. המשבר חשף גם חוסר עקביות בהגדרת ההון בתאגידים בנקאיים בעולם וחוסר גילוי מידע (שקיפות) שהיה מאפשר לשוק למדוד ולהשוות באופן מלא את איכות ההון בתאגידים בנקאיים בעולם. במסגרת זו יחס הון הליבה יועלה בהדרגה מ-2% ל-7% עד סוף שנת 2018 ויחס הון רוברד 1 יועלה בהדרגה מ-4% ל-8.5% עד סוף שנת 2018.

ביום 30 במאי 2013 פרסם בנק ישראל תיקון להוראות ניהול בנקאי תקין 201-205, 208, 211 ו-299 בנושא "מדידה והלימות ההון", אשר מאמצות את הוראות באזל. מועד יישומן לראשונה נקבע ליום 1 בינואר 2014, כאשר היישום יהיה באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר".

יודגש, כי הוראות באזל קובעות שינויים משמעותיים בחישוב דרישות ההון הרגולטורי, בין היתר, בכל הקשור ל:

- רכיבי ההון הפיקוחי
- ניכויים מההון והתאמות פיקוחיות
- טיפול בחשיפות לתאגידים פיננסיים
- טיפול בחשיפות לסיכון אשראי בגין חובות פגומים
- הקצאת הון בגין סיכון CVA.

לפי הוראות אלו יעדי ההון המזעריים יהיו כדלקמן:

- יחס הון עצמי רובד 1 לנכסי סיכון משוקללים לא יפחת מ-9%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2015. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד שווה או עולה על 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יידרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי בשיעור של 10%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2017. הוראה נוספת זו אינה חלה על הבנק.
- יחס הון כולל לנכסי סיכון משוקללים לא יפחת מ-12.5%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2015. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד שווה או עולה על 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יידרש לעמוד ביחס הון כולל מינימלי בשיעור של 13.5%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2017. הוראה נוספת זו אינה חלה על הבנק.
- ביום 28 בספטמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים הוראה נוספת. בהתאם להוראה זו ולהוראות המעבר לשנת 2014, החל מיום 1 בינואר 2015 מתווספת ליחסי ההון המזעריים דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיוור למועד הדיווח. דרישה זו מיושמת בהדרגה, על פני שמונה רבעונים, עד ליום 1 בינואר 2017.
- בהתאם להוראות המעבר, ההתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון וכן זכויות המיעוט שאינן כשירות להיכלל בהון הפיקוחי ינוכו מההון בהדרגה בשיעור של 20% בכל שנה, החל מיום 1 בינואר 2014 ועד ליום 1 בינואר 2018. מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי יוכרו עד לתקרה של 80% ביום 1 בינואר 2014 ובכל שנה עוקבת תופחת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. נכון ליום 1 בינואר 2015 שיעור הניכויים מההון הרגולטורי עומד על 40% ותקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עומדת על 70%.

יישום הוראות באזל לפי 3 הנדבכים על ידי הבנק

הנדבך הראשון - כאמור לעיל, לפי הוראות בנק ישראל, הבנק מיישם כנדרש את הוראת באזל.

- סיכוני אשראי - הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית לפי הוראות בנק ישראל.
- סיכונים תפעוליים - הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית החל משנת 2013. מידע נוסף בנושא הסיכונים התפעוליים מפורט בפרק ניהול הסיכונים התפעוליים.
- סיכוני שוק - הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית. במסגרת זו מבוצע גם חישוב של הקצאת ההון הנדרשת בגין הסיכון הספציפי בתיק הסחיר.

הנדבך השני - יישום תהליך פנימי לבחינת הנאותות ההונית (תהליך ה-ICAAP) בבנק.

במסגרת הנדבך השני מיישם הבנק תהליך פנימי להערכת נאותות ההון (תהליך ה-ICAAP). תהליך זה נועד להבטיח קיום רמה הולמת של אמצעים הוניים שתתמוך בכלל הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק, לרבות בהתחשב בתכניות אסטרטגיות עתידיות, זאת מעבר לדרישות ההון המינימליות שעל הבנק להחזיק בהתאם לנדבך הראשון. בנוסף, במסגרת הנדבך השני, בוחן הבנק האם יש לבנק די אמצעים הוניים בכדי להתגונן בעת מצבי שפל ומשברים כלכליים (Stress Tests and Stress Scenarios). שיפור מערך ניהול הסיכונים ובקרת תרחישי הקיצון הפוכים כלי חשוב ובלתי נפרד מתהליך הערכת הנאותות ההונית בבנק.

הנדבך השלישי - בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בדבר דרישות הגילוי של נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים, מובאים בדוח זה להלן פירוטי דרישות הגילוי.

הוראות נוספות של בנק ישראל הקשורות להוראות ועדת באזל

במהלך השנים 2014-2015 פורסמו על ידי המפקח על הבנקים הוראות המאמצות את הוראות ועדת באזל בנושאים הבאים:

יחס כיסוי נזילות

ביום 28 בספטמבר 2014 הפיץ המפקח על הבנקים חוזר במסגרתו נוספה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 בנושא יחס כיסוי נזילות אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל. יחס כיסוי הנזילות בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצרכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה. במסגרת ההוראה נקבע אופן החישוב של יחס כיסוי הנזילות לרבות הגדרת המאפיינים ודרישות תפעוליות ל"מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה" (המונה) ומקדמי הביטחון בגינם וכן את תזרים המזומנים היוצא נטו הצפוי בתרחיש הקיצון המוגדר בהוראה עבור 30 הימים הקלנדריים (המכנה).

תרחיש הקיצון שנקבע בהוראה כולל זעזוע המשלב זעזוע ספציפי לתאגיד וזעזוע מערכתי ובמסגרתו הוגדרו שיעורי משיכה סטנדרטיים לתזרימים יוצאים ושיעורי קבלה של תזרימים נכנסים בהתאם לקטגוריות של היתרות השונות. תאגיד בנקאי שיחסי כיסוי הנזילות שלו ירד מתחת לדרישה המזערית, נדרש לדווח מידית על החרגה למפקח על הבנקים.

בהתאם להוראות המעבר, החל מיום 1 באפריל 2015 הדרישה המזערית עומדת על 60% ותגדל באופן הדרגתי ל-80% ב-1 בינואר 2016 ול-100% ב-1 בינואר 2017 ואילך. עם זאת, בתקופה של לחץ פיננסי תאגיד בנקאי יוכל לרדת מתחת לדרישות מינימליות אלו. תאגיד בנקאי שיחס כיסוי הנזילות שלו היה נמוך מהדרישה המזערית במשך 3 ימים, נדרש לדווח על החריגה למפקח על הבנקים, בליווי תכנית לסגירת הפער.

יחס כיסוי הנזילות מונהג מיום 1 באפריל 2015. במהלך התקופה הנסקרת הבנק עמד ביחס כיסוי נזילות הנדרש. בנוסף, ביום 28 בספטמבר 2014 פורסם חוזר הפיקוח על הבנקים בנושא הוראת שעה - יישום דרישות גילוי לפי נדבך 3 של באזל - גילוי בגין יחס כיסוי נזילות (להלן: "החוזר"). במסגרת החוזר תוקנו הוראות הדיווח לציבור כדי לשלב את דרישות הגילוי שיידרשו הבנקים לכלול כחלק מאימוץ יחס כיסוי הנזילות. לפרטים נוספים ראה טבלה 15.

יחס מינוף

ביום 28 באפריל 2015 פרסם המפקח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס המינוף. ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט, שקוף שאינו מבוסס סיכון אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות הסיכון ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי.

יחס המינוף מבטא באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון עצמי רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה של הבנק היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים. ככלל, המדידה הינה עקבית עם הערכים החשבונאיים ולא מובאים בחשבון משקלי סיכון. כמו כן, הבנק לא מורשה להשתמש בביטחונות פיזיים או פיננסיים, ערבויות או טכניקות אחרות להפחתת סיכון אשראי, כדי להפחית את מדידת החשיפות, אלא אם כן הותר ספציפית בהתאם להוראה. נכסים מאזניים שנוכו מהון רובד 1 (בהתאם להוראה 202) מנוכים ממדידת החשיפות. בהתאם להוראה הבנק מחשב את החשיפה בגין נגזרים בהתאם לנספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 ואת החשיפות בגין פריטים חוץ מאזניים על ידי המרה של הסכום הרעיוני של הפריטים במקדמי המרה לאשראי כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

בהתאם להוראה תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי ששך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שיידרש מהבנק הוא 5%. לפרטים נוספים ראה טבלה 3ב'.

דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים

ביום 22 באוקטובר 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר סופי בנושא "דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים" (להלן: "החוזר"). החוזר מתקן את הוראות ניהול בנקאי תקין 203 ו-204 במטרה להתאימן להמלצות ועדת באזל בכל הקשור לדרישות הון בגין חשיפות של תאגידים בנקאיים לצדדים נגדיים מרכזיים. החוזר מפרט את ההנחיות החדשות, אשר יחולו על חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים הנגרמות מנגזרי OTC, עסקאות נגזרים סחירים בבורסה ועסקאות מימון ניירות ערך. ההנחיות מבדילות בין צד נגדי מרכזי שאינו כשיר לבין צד נגדי מרכזי כשיר, כאשר לאחרון נקבעו דרישות הון מופחתות. ההנחיות מסדירות, בין היתר, את סוגי החשיפות הבאים:

- חשיפות של תאגיד בנקאי חבר מסלקה לצד נגדי מרכזי - ככלל, לחשיפות אלה יש לייחס משקל סיכון של 2% (לעומת ערך חשיפה אפס ערב התיקון).
- חשיפות של תאגיד בנקאי ללקוח הפעיל בבורסה - על פי התיקון יש לחשב את דרישת ההון לחשיפות אלה כאילו מדובר בעסקה דו-צדדית, לרבות הקצאת הון בגין סיכון CVA. שיטת החישוב שהייתה נהוגה עד כה על פי ההוראה (חישוב לפי כללי הבורסה) תבוטל.
- חשיפות של תאגיד בנקאי לקוח הפועל באמצעות חבר מסלקה.
- העברות של תאגיד בנקאי חבר מסלקה לקרן הסיכונים.
- ביטחונות שהפקיד תאגיד בנקאי אצל חבר מסלקה או אצל צד נגדי מרכזי.
- חשיפות לצד נגדי מרכזי שאינו כשיר ישוקללו בהתאם למשקל הסיכון הרלוונטי לצד הנגדי בעוד העברות לקרן סיכונים ישוקללו ב-1250%.

האמור בחוזר יחול מיום 1 ביולי 2016, כאשר עד ליום 30 ביוני 2017 ניתן להתייחס לבורסה בתל אביב כצד נגדי מרכזי כשיר. הבנק פועל לעדכן את אופן חישוב יחסי ההון ויחס המינוף בהתאם לעדכון ההוראה כאמור. כמו כן הבנק בוחן את השפעת העדכון כאמור על תכנון ההון, יעדי ההון ויעד המינוף שלו.

ההוראות הנ"ל עשויות להעלות את דרישות ההון של הבנק בגין חשיפות כאמור, אם כי בשלב זה הבנק נערך ליישום ההוראה ובוחן את ההשפעה מיישומה.

מידע נוסף על חשיפה לסיכון והערכתו שאינו נכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3

ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים בבנק באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח, בקרה וביקורת ומיושמים באמצעות שלושה קווי הגנה: קו ההגנה הראשון שמקיימים האחראים על יצירת הסיכון וניהולו, קו ההגנה השני שמקיימות יחידות ניהול הסיכונים והבקרה הבלתי תלויות וקו ההגנה השלישי שמקיימים מערך הביקורת הפנימית והחיצונית.

פונקציית ניהול הסיכונים

מנהל הסיכונים הראשי - דורון סגל כפוף למנכ"ל הבנק, נושא באחריות מפורשת לפונקציית ניהול הסיכונים ולמסגרת ניהול הסיכונים המקיפה לרוחב הארגון כולו.

מנהל הסיכונים הראשי עומד בראש היחידה לניהול סיכונים אשר תפקידה להשלים את פעילויות ניהול הסיכונים של קו העסקים, תוך תכנון, תחזוקה ופיתוח שוטף של מסגרת העבודה לניהול הסיכונים, אתגור נאותות התשומות, ניהול הסיכונים של קווי העסקים, מדידת הסיכון ודיווח.

היחידה לניהול סיכונים מובילה את גיבוש מסמכי מדיניות האשראי ומדיניות ניהול סיכונים הפיננסיים ומאתגרת את מסמכי מדיניות ניהול הסיכונים האחרים הנתונים באחריות של כל מנהל סיכון; מפתחת מתודולוגיות וכלים כמותיים ואיכותיים, בסיוע חברת האם, לזיהוי ומדידת החשיפה לסיכונים; תומכת בנוטלי הסיכונים בכל הקשור לניהול הסיכון שבאחריותם; עוסקת בבקורות, ניתוח ודיווח ביחס לחשיפות הבנק לסיכונים השונים. בנוסף, היחידה מגבשת המלצות בתחומי ניהול סיכונים לרבות ביחס לתיאבון לסיכון, חוות דעת בלתי תלויות בתחום האשראי, יעד הלימות ההון ועוד.

היחידה כוללת כיום את תחום היחידה להערכת סיכונים אשראי והיחידה לניהול סיכונים תפעוליים והמשכיות עסקית. בקרת סיכונים שוק ונזילות ובקרת סיכונים אשראי מתבצעות על ידי מנהלי תחום סיכונים שוק ונזילות ותחום סיכונים אשראי, המהווים חלק מהחטיבה לניהול סיכונים בחברת האם. היחידות הינן פונקציות עצמאיות בלתי-תלויות הכפופות ליו"ר הדירקטוריון ומבצעות בקרת סיכונים עצמאית ובלתי תלויה על החשיפות לסיכונים שוק ונזילות וסיכונים אשראי, בהתאמה.

תחום ניהול סיכונים אשראי, כפוף למנהל הסיכונים הראשי כחלק מיישום נוהל בנקאי תקין 311 ובמסגרת קבלת אחריות היחידה לניהול סיכונים לקביעת נאותות הסיווגים וההפרשות, החל מ-1 בינואר 2015 יו"ר כל הוועדות לחובות בעייתיים, למעט הוועדות בראשות מנכ"ל הבנק ומעלה, הינו מנהל הסיכונים הראשי ו/או מי מטעמו. בנוסף, החל מהרבעון האחרון של 2015 מתכנס פורום קבוצתי לניהול סיכונים אשראי. יו"ר הפורום הינו מנהל הסיכונים הראשי הקבוצתי ומשתתפים בו נציגי החטיבות העסקית והבנקאית של חברת האם וכן נציגי חברות בנות. הפורום מתמקד בניתוח סיכונים האשראי השונים ובכלל זה סיכון האשראי הצרכני. הפורום יתכנס פעמיים בשנה, או ע"פ הצורך.

החשבונאי הראשי - רו"ח אלון שפירא, חבר הנהלה, העומד בראש אגף החשב אשר אחראי על הבקרה על הדיווח הכספי ומהווה חלק מקו ההגנה השני (כדוגמת SOX). החשבונאי הראשי ועובדיו לא יבצעו ולא יהיו אחראיים לביצוע פעילויות עסקיות.

האחראים הנוספים על ניהול הסיכונים בבנק הם:

מר יעקב שורי, מנכ"ל הבנק, משמש כמנהל סיכונים פיננסיים.

מר דוד פדרמן, סמנכ"ל, ראש אגף אשראי, משמש כמנהל סיכונים האשראי.

מר גבריאל טייטל, סמנכ"ל, ראש אגף בנקאות ונכסי לקוחות, משמש כמנהל סיכון אסטרטגי ומוניטין.

מר דורון סגל - מנהל היחידה לניהול סיכונים, משמש כמנהל הסיכונים התפעוליים.

עו"ד חוה אלקוני-נוימן, היועצת המשפטית של הבנק, משמשת כמנהלת הסיכונים המשפטיים.

מר חנן כץ - משמש כקצין הציות, אחראי על איסור הלבנת הון והממונה על אכיפה מנהלית.

מר אמנון בק, מנכ"ל מתף - מחשוב ותפעול פיננסי בע"מ, משמש כמנהל סיכונים דו.

סיכונים נוספים כדוגמת סיכונים רגולציה וחקיקה מנוהלים ומפוקחים אף הם כחלק מהניהול העסקי הכולל וע"י חברי הנהלה ונושאי משרה נוספים בתחום הנתון לאחריותם.

ניהול הסיכונים מתבצע על פי מדיניות שנקבעה בדירקטוריון המתבססת על מדיניות הבנק ועל בסיס מתודולוגיית ניהול סיכון קבוצתית, תוך שימת לב לאופי המיוחד של הפעילות בבנק. מנהל הסיכונים הראשי כפוף למנכ"ל הבנק ומונחה מקצועית על ידי מנהל הסיכונים הראשי של חברת האם.

הבנק מנהל את הסיכונים תוך חתירה לפרואקטיביות ויזומה אל מול החשיפה לסיכון ולא רק בתגובה להתממשות סיכונים בלבד. קבוצת הבנק מקיימת תהליכים מתמשכים של זיהוי, הערכה, תיעוד וניטור של הסיכונים המהותיים אליהם היא חשופה על מנת להבטיח כל העת כי הסיכונים המהותיים מולם קיימת חשיפה מזהים ומנוהלים בצורה אפקטיבית. הבנק רואה בממשל התאגידי אבן יסוד בהערכת הנאותות ההונית שלה. השליטה, הפיקוח והבקרה על נאותות ניהול הסיכונים בבנק נעשים, בין היתר, על ידי הדירקטוריון, וועדות מטעמו, ההנהלה וועדות הנהלה בתחומי הסיכון השונים, כמפורט להלן:

התייחסות הדירקטוריון לסוגיות ניהול הסיכונים

- א. דירקטוריון הבנק מתווה את האסטרטגיה של הבנק.
- ב. דירקטוריון הבנק דן ומאשר אחת לשנה את תכנית העבודה השנתית ואחת לתקופה את מדיניות ניהול הסיכונים בתחומי הסיכון המהותיים השונים, הכוללות, בין היתר, את תיאבון הסיכון הכולל, מסגרות הסיכון ותקרות החשיפה המותרות בתחומי הפעילות ובמגזרים השונים וכן מציב סטנדרטים לניהול, מדידה, בקרה ודיווח על החשיפה לסיכונים השונים. במסגרת זאת, מתאים הדירקטוריון את מדיניות החשיפה לסיכונים השונים לשינויים ולתמורות בשווקים הפיננסיים ולסביבת הפעילות של הבנק.
- ג. דירקטוריון הבנק מאשר פעילויות חדשות ומוצרים חדשים מהותיים העלולים ליצור חשיפות חדשות, תוך בחינת הסיכון שהפעילות יוצרת וכן את יכולת הבנק לנהל, למדוד ולבצע בקרה בלתי תלויה על סיכוי הפעילות.
- ד. במסגרת עבודת הדירקטוריון פועלת ועדת אשראי ועסקים, המשמשת כוועדת ניהול סיכונים ונוסטרו. הוועדה מקבלת דיווח רבעוני על חשיפות הבנק לסיכונים השונים וכן על עמידת הבנק במגבלות רגולטוריות ובמגבלות שקבע הדירקטוריון. בנוסף, הוועדה מבצעת בחינה של נאותות ואפקטיביות מערך ניהול ובקרת הסיכונים בבנק.
- ה. אחת לרבעון מתקיים דיון בוועדה לניהול סיכונים ובדירקטוריון במסמך הסיכונים הכולל של הבנק.
- ו. לפחות אחת לרבעון מתכנסת ועדת הביקורת של הדירקטוריון. ועדת הביקורת מפקחת על פעילות הביקורת הפנימית של הבנק לרבות המלצה לדירקטוריון לגבי: מינוי מבקר פנימי, אישור כתב המינוי והסמכויות של המבקר הפנימי ותכנית העבודה של הביקורת הפנימית. הוועדה מבצעת מעקב אחר יישום תכנית העבודה של הביקורת הפנימית ודנה בדוחות ביקורת מהותיים ובדיווחים אחרים של המבקר הפנימי. הוועדה מפקחת על עבודת רואה החשבון המבקר ודנה בדוחות ביקורת של רואה החשבון המבקר ושל גופים רגולטוריים. כמו כן, הוועדה, בשבתה גם כוועדת מאזן, דנה בדוחות הכספיים ובליקויים במערכי הדיווח החשבונאיים ומגישה את המלצותיה בנדון לדירקטוריון.
- ז. מערך הביקורת הפנימית של הבנק, במסגרת תכנית העבודה הרב-שנתית, מעריך במסגרת הביקורת המבוצעות על ידו בסניפים וביחידות המטה, את תהליך ניהול הסיכונים בבנק, את יישום המדיניות ואת ביצוען בפועל של החלטות הדירקטוריון בהיבטי ניהול הסיכונים השונים. בנוסף, הוא מעריך את מידת ההתאמה ואת אפקטיביות ואיכותם של תהליכי הבקרה הנהוגים בבנק. כמו כן, המערך מבצע את הסקירה הבלתי תלויה על תהליך ה- ICAAP השנתי המתקיים בבנק, במטרה לאתגר את התהליך ולבחון את מהימנות ושלמות הנתונים המוצגים בו והתאמתו לדרישות הפיקוח על הבנקים.

התייחסות ההנהלה לסוגיות ניהול הסיכונים

- א. צוות ניהול נכסים והתחייבויות בראשות המנכ"ל מתכנס לפחות פעם בשבוע ודן, בין היתר, בהתפתחויות המרכזיות בחשיפות הפיננסיות בבנק לאור ההתפתחויות והתחזיות בתחום המאקרו, במגבלות החשיפה לסיכונים הפיננסיים בכניסה לפעילויות חדשות ובהתפתחות תיק הנוסטרו.
- ב. וועדת אשראי בראשות המנכ"ל מתכנסת לפחות פעם בחודש ודנה בבקשות אשראי חדשות וביחידושי אשראי.
- ג. אחת לרבעון מתקיים דיון בהנהלה במסמך הסיכונים הכולל של הבנק, במסגרתו מדווחות חשיפות הבנק לסיכונים פיננסיים, סיכויי אשראי, הסיכון התפעולי, סיכויי ציות ואיסור הלבנת הון, סיכון חוצה גבולות, איפה פנימית, סיכון המוניטין, הסיכון האסטרטגי, תוצאות תרחישי הקיצון, הסיכון המשפטי ועמידת הבנק במגבלות שקבע הדירקטוריון. בנוסף קיים עדכון אודות יישום הוראות באזל ותיקוף מודלים.
- ד. הפורום הקבוצתי לניהול סיכונים תפעוליים בראשות מנכ"ל הקבוצה ובהשתתפות חברי ההנהלה, מנכ"לי החברות הבנות ומנהלי הסיכונים של הקבוצה, מתכנס לפחות אחת לרבעון ומקיים מעקב שוטף על מצב החשיפה לסיכונים תפעוליים, בין היתר בהתבסס על ממצאי סקרי הסיכונים השונים וכן על הפעולות הננקטות על ידי היחידות השונות והחברות הבנות, למזעור חשיפות אלה. הפורום משמש גם כפורום בנושא מניעת סיכויי מעילות והונאות.
- ה. דיון ייעודי בנושאי ניהול נכסים והתחייבויות והשקעות נוסטרו מתקיים בהנהלה לפחות מידי חודש. בדיון נדונים התפתחויות בחשיפות הפיננסיות של הבנק, לרבות הפעילות בתיק הנוסטרו ונושאים נוספים הקשורים לניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק.
- ו. אחת לשבועיים מתקיים דיון בראשות ראש המערך הפיננסי הקבוצתי בהתפתחויות בשווקים הפיננסיים. בדיון משתתפים גורמי הניהול והבקרה הרלוונטיים מהבנק ומחברות הבנות הבנקאיות.
- ז. הנהלת הבנק ממשיכה לשכלל ולשפר את כלי המדידה, הפיקוח, הבקרה והדיווח הדרושים לה לשם קבלת תמונת מצב עדכנית, ובזמן אמת, על חשיפות הבנק לסיכונים השונים וכן כדי להטמיע את תפיסת הניהול בבנק.

טבלה 2: מבנה ההון

הרכב ההון הפיקוחי ליום 31.12.15, במיליוני שקלים חדשים

הפנייה	סכומים שלא נוכחו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III		
הון עצמי רובד 1: מכשירים ועודפים			
1	17.0		הון מניות רגילות שהונפק על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1.
2	506.9	(0.6)	עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן.
3	1.5	(2.5)	רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי.
4	-	-	מכשירי הון עצמי רובד 1 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר
5	-	-	מניות רגילות שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי שאוחדו והמוחזקות על ידי צד ג' (זכויות מיעוט).
6	525.4	(3.1)	הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים (סיכום שורות 1-5).
הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוחיות וניכויים			
7	-	-	התאמות יציבותיות להערכות שווי
8	-	-	מוניטין, בניכוי מיסים נדחים לשלם, אם רלבנטי.
9	-	-	נכסים לא מוחשיים אחרים למעט זכויות שירות למשכנתאות, בניכוי מיסים נדחים לשלם.
10	-	-	מיסים נדחים לקבל שמימושם מתבסס על רווחיות עתידית של התאגיד הבנקאי
11	-	-	סכום הרווח הכולל האחר המצטבר בגין גידורי תזרים מזומנים של פריטים שאינם מוצגים במאזן לפי שווי הוגן.
12	-	-	פער שלילי (shortfall) בין הפרשות להפסדים צפויים.
13	-	-	גידול בהון העצמי הנובע מעסקאות איגוח.
14	-	-(*)	רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההוגן של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי. בנוסף, בהתייחס להתחייבויות בגין מכשירים נגזרים, יש לגרוע את כל התאמות השווי החשבוניות (DVA) הנובעות מסיכון האשראי העצמי של הבנק.
15	-	-	עודף יעודה על עתודה, בניכוי מיסים נדחים לשלם שישולקו אם הנכס יהפוך לפגום או יגרע בהתאם להוראות הדיווח לציבור.
16	-	-	השקעה עצמית במניות רגילות, המוחזקות באופן ישיר או עקיף (כולל התחייבות לרכוש מניות בכפוף להסכמים חוזיים).
17	-	-	החזקות צולבות הדדיות במניות רגילות של תאגידים פיננסיים.
18	-	-	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי אינה עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי (בסכום העולה על 10% מהון עצמי רובד 1)
19	-	-	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי.
20	-	-	זכויות שירות למשכנתאות אשר סכומם עולה על 10% מהון עצמי רובד 1.
21	-	-	מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי, אשר סכומם עולה על 10% מהון עצמי רובד 1.
22	-	-	סכום זכויות שירות למשכנתאות, מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי וההשקעות בשיעור העולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי תאגידים פיננסיים, העולה על 15% מהון עצמי רובד 1 של התאגיד הבנקאי.
23	-	-	מזה: בגין השקעות בשיעור העולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי תאגידים פיננסיים
24	-	-	מזה: בגין זכויות שירות למשכנתאות
25	-	-	מזה: מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי
26	-	-	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים
א.26	-	-	מזה: בגין השקעות בהון של תאגידים פיננסיים.
ב.26	-	-	מזה: בגין זכויות שירות למשכנתאות.
ג.26	-	-	מזה: התאמות פיקוחיות נוספות להון עצמי רובד 1 שלא נכללו במסגרת סעיפים א.26 ו-ב.26.
	-	-	התאמות פיקוחיות בהון עצמי רובד 1 הכפופות לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III
27	-	-	ניכויים החלים על הון עצמי רובד 1 מאחר ואין בהון רובד 1 נוסף והון רובד 2 די הון בכדי לכסות על הניכויים.
28	-	-	סך כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1 (סיכום שורות 7-22, 26, 27).
29	525.4	-	הון עצמי רובד 1 (סכום שורה 6 פחות הסכום בשורה 28)
הון רובד 1 נוסף: מכשירים			
30	-	-	מכשירי הון מניות רובד 1 נוסף שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מכשירים אלו.
31	-	-	מזה: מסווג כהון עצמי בהתאם להוראות הדיווח לציבור.

הפנייה	סכומים שלא נוכחו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III		
		-	מזה: מסווג כהתחייבות בהתאם להוראות הדיווח לציבור.
		-	מכשירי הון רובד 1 נוסף שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר.
		-	מכשירי הון רובד 1 נוסף שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על ידי משקיעי צד ג'.
		-	מזה: מכשירי הון רובד 1 נוסף שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על ידי משקיעי צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 1 נוסף.
		-	הון רובד 1 נוסף לפני ניכויים (סכום שורות 30, 33-34).
			הון רובד 1 נוסף: ניכויים
		-	השקעה עצמית במכשירי הון הכלולים ברובד 1 נוסף, המוחזקת באופן ישיר או עקיף (כולל התחייבות לרכוש מכשירים בכפוף להסכמים חוזיים).
		-	החזקות צולבות הדדיות במכשירי הון הכלולים ברובד 1 נוסף.
		-	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי אינה עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי.
		-	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי.
		-	ניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים
		-	מזה: בגין השקעות בהון של תאגידים פיננסיים [יש לכלול בסעיף זה את ההשפעה נטו של ניכוי השקעות שאינן במניות רגילות בהתאם להוראה 202 לעומת הטיפול בהתאם למסמך באזל III].
		-	מזה: ניכויים נוספים להון רובד 1 שלא נכללו במסגרת סעיף 41.א. (פרט אם מהותי).
		-	ניכויים בהון רובד 1 נוסף הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III
		-	ניכויים החלים על הון רובד 1 נוסף מאחר ואין בהון רובד 2 די הון בכדי לכסות על הניכויים.
		-	סך כל הניכויים בהון רובד 1 נוסף (סכום שורות 41-37, 42).
		-	הון רובד 1 נוסף (סכום שורה 36 פחות הסכום בשורה 43).
		525.4	הון רובד 1 (הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף, המחושב על ידי סיכום שורות 29 ו-44).
			הון רובד 2: מכשירים והפרשות
			מכשירים שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי (שאינם נכללים בהון רובד 1) ופרמיה על מכשירים אלו.
5	6.7		מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר.
			מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'.
			מזה: מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על ידי משקיעי צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 2.
6	40.9		הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפי השפעת המס המתייחס.
	47.6		הון רובד 2 לפני ניכויים (סכום שורות 48-46, 50).
			הון רובד 2: ניכויים
		-	השקעה עצמית במכשירי הון רובד 2, המוחזקת באופן ישיר או עקיף (כולל התחייבות לרכוש מכשירים בכפוף להסכמים חוזיים).
		-	החזקות צולבות הדדיות במכשירי הון רובד 2 של תאגידים פיננסיים.
		-	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי אינה עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי [ההתאם לטיפול הנהוג במסמך באזל III: מסגרת פיקוחית גלובלית לחיזוק עמידות המערכת הבנקאית, דצמבר 2010].
		-	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי.
		-	ניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים
		-	מזה: בגין השקעות בהון של תאגידים פיננסיים.
		-	מזה: ניכויים נוספים להון רובד 2 שלא נכללו במסגרת סעיף 56.א. (פרט אם מהותי).
		-	התאמות פיקוחיות בהון רובד 2 הכפופות לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III
		-	סך כל ההתאמות הפיקוחיות להון רובד 2 (סכום שורות 52-56).
	47.6		הון רובד 2 (המחושב לפי סכום שורה 51 פחות הסכום בשורה 57).
	573.0		סך ההון (הון רובד 1 והון רובד 2, המחושב לפי סכום שורות 45, 58).
		-	סך הכל נכסי סיכון משוקללים בהתאם לטיפול שנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III
	3,817.9		סך נכסי סיכון משוקללים.
			יחסי הון וכריות לשימור הון
	13.76%		הון עצמי רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
	13.76%		הון רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
	15.01%		ההון הכולל (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
			לא רלבנטי.

הפנייה	סכומים שלא נוכחו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל ווו			
				65 לא רלבנטי.
				66 לא רלבנטי.
				67 לא רלבנטי.
				68 לא רלבנטי.
דרישות מזעריות שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים				
		9% (**)	יחס הון עצמי רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים החל מיום 01 לינואר 2015	69
		9% (**)	יחס הון רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים	70
		12.5% (**)	יחס הון כולל מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים החל מיום 01 ינואר 2015	71
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)				
			השקעות בהון של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), שאינן עולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה (לא דווחו בשורות 18, 39, 54).	72
			השקעות בהון עצמי רובד 1 של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), העולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי, והן מתחת לסף ההפחתה (לא דווחו בשורות 19, 23).	73
			זכויות שירות למשכנתאות (בניכוי מיסים נדחים לשלם, לא דווחו בשורות 20, 24)	74
7		25.5	מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עייתי שהן מתחת לסף ההפחתה (לא דווחו בשורות 21, 25).	75
תקרה להכללת הפרשות ברובד 2				
6		40.9	הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה.	76
		42.8	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית.	77
		-	הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות לפי גישת הדירוגים הפנימיים, לפני יישום התקרה.	78
		-	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 לפי גישת הדירוגים הפנימיים.	79
מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי הכפופים להוראות המעבר (יש להציג את הנתונים בין 1.1.2014 - 1.1.2022)				
		-	סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון עצמי רובד 1 הכפופים להוראות המעבר [בהתאם להוראות המעבר בהוראה 299].	80
		-	סכום שנוכה מהון עצמי רובד 1 בשל התקרה.	81
		-	סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 1 נוסף הכפופים להוראות המעבר [בהתאם להוראות המעבר בהוראה 299].	82
		-	סכום שנוכה מהון רובד 1 נוסף בשל התקרה.	83
		6.7	סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 2 הכפופים להוראות המעבר [בהתאם להוראות המעבר בהוראה 299].	84
		2.9	סכום שנוכה מהון רובד 2 בשל התקרה.	85

(*) מייצג סכום הנמוך מ-50 אלפי ש"ח.

(**) נדרש לפי הוראת המפקח על הבנקים מיום 1 בינואר 2015.

לגבי יחס הון רובד 1 מזערי לא נקבעה דרישה נפרדת מעבר ליחס הון עצמי רובד 1 מזערי.

הרכב ההון הפיקוחי ליום 31.12.14, במיליוני שקלים חדשים

הפנייה	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III		
הון עצמי רובד 1: מכשירים ועודפים			
1	17.0	הון מניות רגילות שהונפק על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1.	
2	472.6	עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן.	
3	2.4	רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי.	
4	-	מכשירי הון עצמי רובד 1 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר	
5	-	מניות רגילות שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי שאוחדו והמוחזקות על ידי צד ג' (זכויות מיעוט).	
6	492.0	הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים (סיכום שורות 1-5).	
הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוחיות וניכויים			
7	-	התאמות יציבותיות להערכות שווי	
8	-	מוניטין, בניכוי מיסים נדחים לשלם, אם רלבנטי.	
9	-	נכסים לא מוחשיים אחרים למעט זכויות שירות למשכנתאות, בניכוי מיסים נדחים לשלם.	
10	-	מיסים נדחים לקבל שמימושם מתבסס על רווחיות עתידית של התאגיד הבנקאי	
11	-	סכום הרווח הכולל האחר המצטבר בגין גידורי תזרים מזומנים של פריטים שאינם מוצגים במאזן לפי שווי הוגן.	
12	-	פער שלילי (shortfall) בין הפרשות להפסדים צפויים.	
13	-	גידול בהון העצמי הנובע מעסקאות איגוח.	
14	-(*)	רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההוגן של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי. בנוסף, בהתייחס להתחייבויות בגין מכשירים נגזרים, יש לגרוע את כל התאמות השווי החשבונאיות (DVA) הנובעות מסיכון האשראי העצמי של הבנק.	4
15	-	עודף יעודה על עתודה, בניכוי מיסים נדחים לשלם שישולקו אם הנכס יהפוך לפגום או ייגרע בהתאם להוראות הדיווח לציבור.	
16	-	השקעה עצמית במניות רגילות, המוחזקות באופן ישיר או עקיף (כולל התחייבות לרכוש מניות בכפוף להסכמים חוזיים).	
17	-	החזקות צולבות הדדיות במניות רגילות של תאגידים פיננסיים.	
18	-	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי אינה עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי (בסכום העולה על 10% מהון עצמי רובד 1)	
19	-	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי.	
20	-	זכויות שירות למשכנתאות אשר סכומם עולה על 10% מהון עצמי רובד 1.	
21	-	מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתי, אשר סכומם עולה על 10% מהון עצמי רובד 1.	
22	-	סכום זכויות שירות למשכנתאות, מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתי וההשקעות בשיעור העולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי תאגידים פיננסיים, העולה על 15% מהון עצמי רובד 1 של התאגיד הבנקאי.	
23	-	מזה: בגין השקעות בשיעור העולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי תאגידים פיננסיים	
24	-	מזה: בגין זכויות שירות למשכנתאות	
25	-	מזה: מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתי	
26	-	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים	
26.A	-	מזה: בגין השקעות בהון של תאגידים פיננסיים.	
26.B	-	מזה: בגין זכויות שירות למשכנתאות.	
26.G	-	מזה: התאמות פיקוחיות נוספות להון עצמי רובד 1 שלא נכללו במסגרת סעיפים 26.A ו-26.B.	
	-	התאמות פיקוחיות בהון עצמי רובד 1 הכפופות לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III	
27	-	ניכויים החלים על הון עצמי רובד 1 מאחר ואין בהון רובד 1 נוסף והון רובד 2 די הון בכדי לכסות על הניכויים.	
28	-	סך כל התאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1 (סיכום שורות 22-7, 26, 27).	
29	492.0	הון עצמי רובד 1 (סכום שורה 6 פחות הסכום בשורה 28)	
הון רובד 1 נוסף: מכשירים			
30	-	מכשירי הון מניות רובד 1 נוסף שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מכשירים אלו.	
31	-	מזה: מסווג כהון עצמי בהתאם להוראות הדיווח לציבור.	
32	-	מזה: מסווג כהתחייבות בהתאם להוראות הדיווח לציבור.	
33	-	מכשירי הון רובד 1 נוסף שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר.	

			סכומים שלא נוכחו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III הפנייה
34	מכשירי הון רובד 1 נוסף שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על ידי משקיעי צד ג'.	-	
35	מזה: מכשירי הון רובד 1 נוסף שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על ידי משקיעי צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 1 נוסף.	-	
36	הון רובד 1 נוסף לפני ניכויים (סכום שורות 30, 33-34).	-	
הון רובד 1 נוסף: ניכויים			
37	השקעה עצמית במכשירי הון הכלולים ברובד 1 נוסף, המוחזקת באופן ישיר או עקיף (כולל התחייבות לרכוש מכשירים בכפוף להסכמים חוזיים).	-	
38	החזקות צולבות הדדיות במכשירי הון הכלולים ברובד 1 נוסף.	-	
39	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי אינה עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי.	-	
40	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו ע"י התאגיד הפיננסי	-	
41	ניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים	-	
א.41	מזה: בגין השקעות בהון של תאגידים פיננסיים [יש לכלול בסעיף זה את ההשפעה נטו של ניכוי השקעות שאינן במניות רגילות בהתאם להוראה 202 לעומת הטיפול בהתאם למסמך באזל III].	-	
ב.41	מזה: ניכויים נוספים להון רובד 1 שלא נכללו במסגרת סעיף א.41. (פרט אם מהותי).	-	
42	ניכויים בהון רובד 1 נוסף הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III	-	
43	ניכויים החלים על הון רובד 1 נוסף מאחר ואין בהון רובד 2 די הון בכדי לכסות על הניכויים.	-	
44	סך כל הניכויים בהון רובד 1 נוסף (סכום שורות 41-37, 42).	-	
44	הון רובד 1 נוסף (סכום שורה 36 פחות הסכום בשורה 43).	-	
45	הון רובד 1 (הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף, המחושב על ידי סיכום שורות 29 ו-44).	492.0	
הון רובד 2: מכשירים והפרשות			
46	מכשירים שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי (שאינם נכללים בהון רובד 1) ופרמיה על מכשירים אלו.		
47	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר.	7.7	5
48	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'.		
49	מזה: מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על ידי משקיעי צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 2.		
50	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפי השפעת המס המתייחס.	33.0	6
51	הון רובד 2 לפני ניכויים (סכום שורות 48-46, 50).	40.7	
הון רובד 2: ניכויים			
52	השקעה עצמית במכשירי הון רובד 2, המוחזקת באופן ישיר או עקיף (כולל התחייבות לרכוש מכשירים בכפוף להסכמים חוזיים).	-	
53	החזקות צולבות הדדיות במכשירי הון רובד 2 של תאגידים פיננסיים.	-	
54	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי אינה עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי [בהתאם לטיפול הנהוג במסמך באזל III: מסגרת פיקוחית גלובלית לחיזוק עמידות המערכת הבנקאית, דצמבר 2010.	-	
55	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי.	-	
56	ניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים	-	
א.56	מזה: בגין השקעות בהון של תאגידים פיננסיים.	-	
ב.56	מזה: ניכויים נוספים להון רובד 2 שלא נכללו במסגרת סעיף א.56. (פרט אם מהותי).	-	
57	התאמות פיקוחיות בהון רובד 2 הכפופות לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III	-	
57	סך כל ההתאמות הפיקוחיות להון רובד 2 (סכום שורות 56-52).	-	
58	הון רובד 2 (המחושב לפי סכום שורה 51 פחות הסכום בשורה 57).	40.7	
59	סך ההון (הון רובד 1 והון רובד 2, המחושב לפי סכום שורות 45, 58).	532.7	
60	סך הכל נכסי סיכון משוקללים בהתאם לטיפול שנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III	-	
	סך נכסי סיכון משוקללים.	3,393.5	
יחסי הון וזכריות לשימור הון			
61	הון עצמי רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	14.50%	
62	הון רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	14.50%	
63	ההון הכולל (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	15.70%	
64	לא רלבנטי.		
65	לא רלבנטי.		
66	לא רלבנטי.		
67	לא רלבנטי.		

					לא רלבנטי.
					68 דרישות מזעריות שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים
				9% (**)	יחס הון עצמי רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים החל מיום 01 לינואר 2015
				9% (**)	יחס הון רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
				12.5% (**)	יחס הון כולל מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים החל מיום 01 ינואר 2015
					סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)
					השקעות בהון של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), שאינן עולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה (לא דווחו בשורות 18, 39, 54).
					השקעות בהון עצמי רובד 1 של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), העולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי, והן מתחת לסף ההפחתה (לא דווחו בשורות 19, 23).
					זכויות שירות למשכנתאות (בניכוי מיסים נדחים לשלם, לא דווחו בשורות 20, 24)
					מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהן מתחת לסף ההפחתה (לא דווחו בשורות 21, 25).
7		26.1			
					תקרה להכללת הפרשות ברובד 2
					הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה.
6		33.0			
					התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית.
					הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות לפי גישת הדירוגים הפנימיים, לפני יישום התקרה.
					התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 לפי גישת הדירוגים הפנימיים.
					מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי הכפופים להוראות המעבר (יש להציג את הנתונים בין 1.1.2014 - 1.1.2022)
					סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון עצמי רובד 1 הכפופים להוראות המעבר [בהתאם להוראות המעבר בהוראה 299].
					סכום שנוכה מהון עצמי רובד 1 בשל התקרה.
					סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 1 נוסף הכפופים להוראות המעבר [בהתאם להוראות המעבר בהוראה 299].
					סכום שנוכה מהון רובד 1 נוסף בשל התקרה.
					סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 2 הכפופים להוראות המעבר [בהתאם להוראות המעבר בהוראה 299].
					סכום שנוכה מהון רובד 2 בשל התקרה.
				7.7	
				1.9	

(*) מייצג סכום הנמוך מ-50 אלפי ש"ח.

(**) נדרש לפי הוראת המפקח על הבנקים מיום 1 בינואר 2015.

לגבי יחס הון רובד 1 מזערי לא נקבעה דרישה נפרדת מעבר ליחס הון עצמי רובד 1 מזערי.

גילוי בנוגע לקשר בין המאזן לרכיבי ההון הפיקוחי

הפניית לרכיבי ההון הפיקוחי	31.12.2015		
	31.12.2014 (1)	במיליוני ש"ח	
			נכסים
5	1,291.4	1,456.9	מזומנים ופיקדונות בבנקים
	517.0	789.8	נירות ערך
	3,229.4	3,513.9	אשראי לציבור
	(47.1)	(38.9)	הפרשה להפסדי אשראי *
6	(30.9)	(38.5)	* מזה הפרשה להפסדי אשראי הנכללת ברובד 2 (מאזני)
	(16.2)	(0.4)	* מזה הפרשה להפסדי אשראי שלא נכללת בהון הפיקוחי
	3,182.3	3,475.0	אשראי לציבור נטו
	620.6	618.0	אשראי לממשלה
	51.4	43.2	בנינים וציוד
	0.3	0.5	נכסים בגין מכשירים נגזרים
	38.1	37.6	נכסים אחרים *
7	26.1	25.5	** מזה נכסי מס נדחה
	12.0	12.1	* מזה נכסים אחרים נוספים
	5,701.1	6,421.0	סך כל הנכסים
			התחייבויות והון
	4,367.5	5,028.3	פיקדונות הציבור
	377.3	373.5	פיקדונות מבנקים
	0.9	0.7	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים *
4	(****)	(****)	* מזה: בגין סיכון האשראי העצמי
	453.8	480.9	התחייבויות אחרות
6	2.1	2.4	* מזה הפרשה להפסדי אשראי הנכללת ברובד 2 (חוץ מאזני)
	5,199.5	5,883.4	סך כל התחייבויות
			הון המיוחס לבעלי מניות הבנק *
1	501.6	537.6	* מזה: הון מניות רגילות
2	472.6	507.5	* מזה: עודפים **
	-	1.1	** עודפים תקן זכויות עובדים הכפופים להוראות מעבר
2	-	0.6	** עודפים תקן זכויות עובדים הכפופים להוראות מעבר שלא נכללו בהון פיקוחי
3	1.7	2.8	* מזה: רווח אחר כולל מצטבר **
	-	3.3	** מזה: רווח כולל אחר מצטבר זכויות עובדים הכפוף להוראות מעבר
3	-	2.0	** מזה: רווח כולל אחר מצטבר זכויות עובדים הכפוף להוראות מעבר שלא נכלל בהון הפיקוחי
3	0.7	0.7	* מזה: קרנות הון
	9.6	9.6	* מזה: מכשירים הוניים אחרים **
5	7.7	6.7	** מזה: אינם כשירים כרכיבי הון פיקוחי וכפופים להוראות מעבר
	501.6	537.6	סך כל ההון
	5,701.1	6,421.0	סך הכולל ההתחייבויות וההון

(****) מייצג סכום הנמוך מ-50 אלפי ש"ח.

(1) ללא השפעת אימוץ כללי חשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים אשר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015.

**מידע נוסף - דו"ח תזרים של תנועות ממועד הדיווח הקודם על ההון הפיקוחי, לרבות שינויים בהון העצמי
רובד, הון רובד 1, והון רובד 2**

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015	
במיליוני ש"ח	
492.0	1. שינוי בהון עצמי רובד 1
34.3	סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים ליום 31 בדצמבר 2014
	שינוי הון המיוחס לבעלי מניות
	שינוי בהבדלים בין הון המיוחס לבעלי מניות הבנק לבין הון עצמי רובד 1
	זכויות שאינן מקנות שליטה
(0.9)	שינוי בישום הוראות מעבר בגין אימוץ כללי חשבונאות מקובלים בנושא זכויות עובדים
525.4	סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים ליום 31 בדצמבר 2015
	שינוי בהתאמות פיקוחיות וניכויים:
-	סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים - הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2014
-	נכסים בלתי מוחשיים
-	שינוי התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון עצמי רובד 1
-	סך הכל שינוי התאמות פיקוחיות וניכויים - הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2015
525.4	סך הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים ליום 31 בדצמבר 2015
	2. שינוי בהון רובד 2
40.7	סך הון רובד 2, לפני ניכויים ליום 31 בדצמבר 2014
(1.0)	שינוי הון רובד 2: מכשירים, לפני ניכויים
7.9	שינוי הון רובד 2: הפרשות, לפני ניכויים
47.6	סך הון רובד 2, לפני ניכויים ליום 31 בדצמבר 2015
	שינוי בניכויים:
-	סך הכל ניכויים - הון רובד 2
47.6	סך הכל הון רובד 2 ליום 31 בדצמבר 2015

טבלה 3: הלימות ההון

במסגרת הטמעת הנדבך השני של באזל בבנק מהווה תהליך הערכת הנאותות ההונית (תהליך ה- ICAAP) את הבסיס לקביעת יעד ההון המינימלי של הבנק.

תהליך ה- ICAAP מתבצע בהתאם לפרקטיקה בינלאומית מקובלת ובהתאם למסגרת העבודה של באזל והנחיות בנק ישראל, במסגרתו מאותגרת הקצאת ההון הרגולטורית בנדבך הראשון ומוקצות כריות הון ייעודיות נוספות במידת הצורך. המסמך מטמיע מתודולוגיית אמידת הסיכונים השונים, הערכת הנאותות ההונית והניהול השוטף של ההון. הוא מכיל עדכונים ושינויים רבים שהתבצעו במהלך השנים עקב תהליכי שיפור פנימיים, דו שיח מתמשך של חברת האם עם בנק ישראל (לרבות תהליך ה-SREP), תהליכי שיפור ניהול סיכונים פנימיים, עדכוני בנק ישראל ועדכונים בינלאומיים שונים.

בקביעת יעד ההון נבחנים ממצאי התהליך המהווים את היקף ההון הנדרש בראיית הבנק אל מול פרופיל הסיכון שלו למועד הדוח ובראייה צופה פני עתיד בהתבסס על היעדים העסקיים של הבנק והצמיחה המתוכננת ותחת תרחישי קיצון הוליסטיים.

מידע נוסף - דיון בתכנון ההון במסגרת הדיון הכללי בתכנון האסטרטגי של הנהלה

הבנק עובד על פי תכנית אסטרטגית שגובשה ומבוצעת לשנים 2012-2016.

התכנית האסטרטגית מתורגמת לתכנית העבודה וכנגזרת ממנה נבנה תכנון ההון התלת- שנתי. טרם אישור תכנון ההון, מתבצע תהליך של בחינת העמידה ביעדי ההון במצב עסקים רגיל ותחת תרחישי קיצון.

יישום הנדבך השני של באזל כולל ביצוע תהליך ה- ICAAP כאשר אחד מתוצריו המרכזיים הינו קביעת יעדי ההון במצב עסקים רגיל ובמצב קיצון. יעדי ההון נקבעים להון עצמי רובד 1 ולהון הכולל. יעדי ההון הינם, לכל הפחות, היעדים הרגולטוריים (9% הון עצמי רובד 1, 12.5% הון).

במסגרת תהליך ה- ICAAP לנתוני ה-30.6.14 נקבעו יעדי ההון המינימליים כדלקמן:

- במצב עסקים רגיל - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-10.0% ויחס ההון הכולל נקבע הדרגתית והוא לא יפחת מ-13.85%.
- במצב קיצון - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-7.5% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-11.0%.

להלן מפורטים נתוני נכסי הסיכון ודרישות ההון בגין סיכונים אשראי, סיכונים שוק וסיכון תפעולי הנובעים מהחשיפות השונות:

א. דרישות ההון

ליום 31 בדצמבר 2014		ליום 31 בדצמבר 2015		סוג החשיפה
דרישות ההון (12.5%) ⁽²⁾	נכסי סיכון במיליוני ש"ח	דרישות ההון (12.5%)	נכסי סיכון במיליוני ש"ח	
0.1	1	0.5	4.1	ריבונות
5.5	44.1	4.6	36.9	יישיות סקטור ציבורי
20.6	164.9	34.7	277.9	תאגידיים בנקאיים
64.1	512.4	66.5	532.2	תאגידיים
11.1	89.2	12.8	102.6	בביטחון נדל"ן מסחרי
243.8	1,950.1	283.2	2,265.2	קמעונאות ליחידים
11.9	95.1	10.6	84.5	עסקים קטנים
16.1	128.5	14.9	119.0	נכסים אחרים
0.1	0.8	0.1	0.8	סיכון CVA
373.3	2,986.1	427.9	3,423.2	סך הכל בגין סיכונים אשראי
1.8	14.7	1.7	13.5	סיכונים שוק
49.1	392.7	47.6	381.2	סיכון תפעולי
424.2	3,393.5	477.2	3,817.9	סך הכל נכסי סיכון
	(1)14.50%		13.76%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי הסיכון
	(1)15.70%		15.01%	יחס ההון הכולל לרכיבי הסיכון
	12.50%		12.50%	יחס ההון הכולל הנדרש לפי המפקח על הבנקים

(1) סווג מחדש.

(2) יחס הון כולל מזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים מיום 1 בינואר 2015.

(3) ללא השפעת אימוץ כללי חשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים אשר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015.

ג. הון והלימות הון

2014 בדצמבר 31	2015 בדצמבר 31	
		1. הון לצורך חישוב יחס ההון
492.0*	525.4	הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
40.7	47.6	הון רובד 2, לאחר ניכויים
532.7	573.0	סך הכל הון כולל
		2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון
2,986.1	3,423.2	סיכון אשראי
14.7	13.5	סיכונים שוק
392.7	381.2	סיכון תפעולי
3,393.5*	3,817.9	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי הסיכון
		3. יחס ההון לרכיבי סיכון
14.50%*	13.76%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
14.50%*	13.76%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
15.70%*	15.01%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.00%	9.00%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
12.50%	12.50%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

ג. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון

2014 בדצמבר 31	2015 בדצמבר 31	
		1. הון עצמי רובד 1
501.6	537.6	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
(9.6)	(9.6)	הבדלים בין הון המיוחס לבעלי מניות הבנק לבין הון עצמי רובד 1
-	(2.6)	יישום הוראות המעבר בגין אימוץ כללי חשבונאות מקובלים בנושא זכויות עובדים
492.0*	525.4	סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
		התאמות פיקוחיות וניכויים:
-	-	נכסים בלתי מוחשיים
-	-	התחייבות להשקעה עצמית במניות
-	-	התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון עצמי רובד 1
-	-	סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים - הון עצמי רובד 1
492.0	525.4	סך הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
		2. הון רובד 2
7.7	6.7	הון רובד 2: מכשירים, לפני ניכויים
33.0	40.9	הון רובד 2: הפרשות, לפני ניכויים
40.7	47.6	סך הון רובד 2, לפני ניכויים
-	-	ניכויים:
-	-	סך הכל ניכויים - הון רובד 2
40.7	47.6	סך הכל הון רובד 2

* ללא השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים אשר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015.

** דרישות יחס הון עצמי רובד 1 בשיעור 9% ויחס הון כולל בשיעור 12.5% חלות מיום 1 בינואר 2015.

הערה:

התאמות פיקוחיות וניכויים – בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון – ההון הפיקוחי", נכסי הסיכון וההתאמות הפיקוחיות מוצגים בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין 299.

מידע נוסף על הלימות הון שאינו נכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3

נכסים משוקללים בסיכון המתייחסים לפעילויות העסקיות ולסיכונים הקשורים

יתרות ליום 31 בדצמבר 2015

סך הפעילות בישראל	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית	במיליוני ש"ח	
3,045.8	479.0	2.6	61.3	163.7	457.3	0.5	1,881.4		סיכון אשראי - חשיפות אשראי
24.4	24.4	-	-	-	-	-	-		סיכון אשראי - אג"ח
1.2	1.2	-	-	-	-	-	-		סיכון אשראי - צד נגדי (otc)
351.0	-	-	8.5	11.0	61.3	0.4	269.8		סיכון אשראי - חוץ מאזני (מסגרות וערבויות)
3,422.4	504.6	2.6	69.8	174.7	518.6	0.9	2,151.2		סך סיכון אשראי
13.5	13.5	-	-	-	-	-	-		סיכון שוק
0.8	0.8	-	-	-	-	-	-		סיכון cva
381.2	10.4	0.3	7.4	18.6	52.4	-	292.1		סיכון תפעולי
3817.9	529.3	2.9	77.2	193.3	571.0	0.9	2,443.3		סך הכל נכסי סיכון ליום 31 בדצמבר 2015

* מתייחס למגזרי פעילות פיקוחיים כהגדרתם בהוראות חוזר בנק ישראל מיום 3 בנובמבר 2014.

דוח תזרים של נכסים משוקללים בסיכון

שינויים בחשיפות אשראי לפני הפחתות בכל משקלי סיכון

שינוי בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

נכסי סיכון שחושבו ע"י הבנק	ליום 31 בדצמבר 2015							סוג החשיפה	
	250%	150%	100%	75%	50%	20%	0%		
								חשיפה ברוטו (לאחר הפרשה להפסדי אשראי) ⁽¹⁾	
								במיליוני ש"ח	
3.1	-	-	-	-	-	15.4	209.2	224.6	ריבונות
(8.4)	-	-	-	-	(16.7)	-	-	(16.7)	יישיות סקטור ציבורי
111.8	-	-	-	-	223.1	1.4	-	224.5	תאגידים בנקאיים
35.1	-	(0.4)	35.7	-	-	-	-	35.3	תאגידים
13.7	-	-	13.7	-	-	-	-	13.7	בביטחון נדל"ן מסחרי
347.2	-	(2.1)	0.5	466.4	-	-	-	464.8	קמעונאות ליחידים
(16.7)	-	0.3	0.3	(23.3)	-	-	-	(22.7)	עסקים קטנים
(9.6)	(0.6)	-	(8.1)	-	-	-	(1.9)	(10.6)	נכסים אחרים
476.2	(0.6)	(2.2)	42.1	443.1	206.4	16.8	207.3	912.9	סך הכל

שינויים בחשיפות אשראי אחרי הפחתות בכל משקלי סיכון

שינוי בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

נכסי סיכון שחושבו ע"י הבנק	ליום 31 בדצמבר 2015							סוג החשיפה	
	250%	150%	100%	75%	50%	20%	0%		
								חשיפה ברוטו (לאחר הפרשה להפסדי אשראי) ⁽¹⁾	
								במיליוני ש"ח	
3.1	-	-	-	-	-	15.4	206.3	221.7	ריבונות
(6.9)	-	-	-	-	(13.8)	-	-	(13.8)	יישיות סקטור ציבורי
113.1	-	-	-	-	225.6	1.4	-	227.0	תאגידים בנקאיים
23.0	-	(0.5)	23.7	-	-	-	-	23.2	תאגידים
14.3	-	-	14.3	-	-	-	-	14.3	בביטחון נדל"ן מסחרי
379.7	-	(1.8)	0.6	509.1	-	-	-	507.9	קמעונאות ליחידים
(9.7)	-	0.4	0.3	(14.1)	-	-	-	(13.4)	עסקים קטנים
(9.6)	(0.6)	-	(8.1)	-	-	-	(1.9)	(10.6)	נכסים אחרים
507.0	(0.6)	(1.9)	30.8	495.0	211.8	16.8	204.4	956.3	סך הכל

(1) לאחר הפרשה להפסדי אשראי, לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ מאזניים ולפני הפחתת בטחונות.

טבלה 3א: השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף

31 בדצמבר 2015	
במיליוני ש"ח	
6,421.0	סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים
-	ההתאמות בגין השקעות בישויות בתחום הבנקאות, הפיננסים, הביטוח או המסחר שאוחדו לצרכים חשבונאיים, אך אינם בתחולת האיחוד לצרכים פיקוחיים
-	ההתאמות בגין נכסי נאמנות שהוכרו במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור, אך לא נכללו במדידת החשיפה של יחס המינוף
1.8	התאמות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
-	התאמות בגין עסקאות מימון ניירות ערך (לדוגמא: עסקאות רכש חוזר והלוואות מובטחות דומות אחרות)
458.0	התאמות בגין פריטים חוץ מאזניים (המרה של החשיפות החוץ מאזניות לסכומים שווי ערך אשראי)
38.5	התאמות אחרות
6,919.3	חשיפה לצורך יחס המינוף

טבלה 3ב: יחס המינוף

2015 בדצמבר 31	
במיליוני ש"ח	
6,459.0	חשיפות מאזניות נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך, אך לרבות בטחונות (סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון רובד 1)
6,459.0	סך חשיפות מאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך)
0.5	חשיפות בגין נגזרים עלות השחלוף הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים (לדוגמא: לאחר הפחתת בטחון משתנה במזומן כשיר)
1.8	סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
-	גילום (gross-up) ביטחונות שניתנו בגין נגזרים, שנוכו מהנכסים במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור
-	(ניכויים של נכסי חייבים בגין בטחון משתנה במזומן שניתן בעסקאות בנגזרים)
-	(רגל צד נגדי מרכזי פטורה של חשיפות מסחריות שסולקו על ידי הלקוח)
-	סכום נקוב אפקטיבי מתואם של נגזרי אשראי שנכתבו
-	בניכוי: קיזוזים נקובים אפקטיביים מתואמים וניכוי תוספות בגין נגזרי אשראי שנכתבו
2.3	סך חשיפות בגין נגזרים
-	חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך נכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך (ללא קיזוזים), לאחר התאמות בגין עסקאות שמתופלות כמכירה חשבונאית
-	(סכומים שקוזזו של מזומנים לשלם ושל מזומנים לקבל מנכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך)
-	חשיפת סיכון אשראי של צד נגדי מרכזי בגין נכסי מימון ניירות ערך
-	חשיפות בגין עסקאות כסוכן
-	סך חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך
1,701.5	חשיפות חוץ מאזניות אחרות
1,243.5	חשיפה חוץ מאזנית בערך נקוב ברוטו (התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי)
458.0	פריטים חוץ מאזניים
525.4	הון וסך החשיפות
6,919.3	הון רובד 1
	סך החשיפות
	יחס מינוף
7.59%	יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218

טבלה 4: סיכון אשראי - דרישות גילוי כלליות לכל התאגידים הבנקאיים

סיכון האשראי הינו הסיכון שלוה או צד נגדי, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי התאגיד הבנקאי. סיכון האשראי מנוהל באמצעות מיסוד מדיניות אשראי, הכוללת מדיניות בנושא ניהול סיכונים אשראי בהתאם לנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 311.

במסגרת יישום הוראות באזל מיישם הבנק את הגישה הסטנדרטית בגין החשיפה לסיכונים אשראי. במסגרת נדבך 2 מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכונים האשראי.

מדיניות האשראי נועדה להבטיח קיומם של תהליכים אפקטיביים לשמירה על איכות תיק האשראי, מיחזור, שינוי תנאיו והגדלתו באופן מבוקר ומדוד, בהתבסס על הסביבה העסקית-כלכלית, התיאבון הנמוך לסיכון, רמת השליטה והבקרה של הבנק בתחומי פעילות הענף/הלקוח וכן למתן מעטפת נאותה של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח, ניטור, דיווח, בקרה וביקורת על תהליך ניהול סיכון האשראי. הבנק מפעיל מנגנונים הולמים לביצוע בקרה ופיקוח על האשראי, חלקם בזמן אמת וחלקם בדיעבד. הבקרה והפיקוח מבוצעים באמצעות יחידות אקסוגניות ליחידות המנהלות את האשראי.

החל משנת 2015 היחידה לניהול סיכונים מובילה את תהליך גיבוש מדיניות האשראי, תוך שיתוף הגורמים העסקיים האחראיים על מתן האשראי לבנק. מסמך מדיניות האשראי שהינו תוצר של גיבוש מדיניות זו, נדון ומאושר לפחות אחת לשנה על ידי הנהלת הבנק והדירקטוריון שלו ומתעדכן על פי השינויים והתמורות בשווקים הפיננסיים בארץ ובעולם. נהלי הבנק בתחום האשראי וניהול סיכון האשראי תומכים ומבטאים מדיניות זו הלכה למעשה.

הקווים המנחים במדיניות האשראי של הבנק

במסגרת מדיניות האשראי התווה דירקטוריון הבנק אסטרטגיה לצמצום חשיפה בלתי רצויה לסיכון באמצעות הגדרת התיאבון לסיכון והגדיר תחומי פעילות בהם לא יעניק הבנק אשראי במידה שרמת הסיכון הטמונה בו גבוהה או רמת השליטה והבקרה עליו אינה גבוהה, אף אם התשואה הפוטנציאלית העשויה להתקבל ממנו גבוהה.

כחלק מאסטרטגיה זו מיישם הבנק מספר עקרונות:

- **פיזור** נאות של הסיכונים, וניהול זהיר ומבוקר של החשיפות, הן ברמת הלקוח הבודד והן ברמת ענפי המשק ומגזרי הפעילות העסקיים השונים.
- **בחינת קריטריונים לאישור אשראי הכוללים בין היתר: בחינת כושר החזר של הלקוח, בחינה שוטפת של מאפייני הפעילות העסקית של הלקוח, בדיקת תזרים המזומנים ומבנה הנכסים וההתחייבויות שלו, טיב הביטחונות, ניתוח המגזר הענפי בו הוא פועל וניתוח פרמטרים נוספים להם השלכה על איתנותו הפיננסית כגון: תלות גבוהה של הלקוח בלקוחותיו, בספקים שלו וכיו"ב.**
- **שמירה על מתן אשראי בתנאי שוק תוך שמירה על הלימה בין המרווחים והרווחיות הכוללת מהלקוחות לבין רמת הסיכון הגלומה בפעילותם, תוך שימוש בתהליכים ובקורות ממוקדים, המביאים לידי ביטוי את שיעור ההכנסה הכוללת מהלקוח (מרווחים ועמלות), ביחס לתיק האשראי הכולל, לרבות קביעת רף מינימום לשיעור זה. רמת המרווחים משקפת גם את הקצאת ההון הנדרשת בשל מתן האשראי.**
- **אי תלות וניגוד עניינים ואנשים קשורים - בהתאם למדיניות האשראי עסקאות אשראי עם אנשים קשורים תובאנה לוועדת הביקורת של הדירקטוריון, לאחר אישורן בוועדות האשראי המתאימות. הבקשות מוגשות לוועדה בצורה שיטתית ומסודרת הכוללת נתוני השוואה על מנת לאפשר לוועדה לבחון את הוגנות תנאי העסקה והיעדר העדפה ביחס ללקוחות אחרים (תנאי שוק).**
- **קביעת מגבלות פנימיות לשמירה על חשיפת האשראי במסגרת הרמה שקבע התאגיד לעצמו, כך שיוכל לפקח על עמידה ביעדי סיכון האשראי שנקבעו.**
- **שמירה על הנאותות ההונית של הבנק בהתבסס על יעדי הלימות ההון של הבנק כפי שקבע הדירקטוריון.**
- **שמירה על רמת ריכוזיות אשראי סבירה באמצעות קביעת מגבלות אשראי לקבוצות לווים בודדות, מגזרי פעילות בקבוצות הלווים, היקף האשראי הכולל של קבוצות הלווים הגדולות ביחס לתיק האשראי וכו'.**
- **הגדרת אינדיקטורים כמותיים ברורים לבחינת הצורך בעדכון מסמך המדיניות בעקבות שינויים מאקרו כלכליים ורגולטוריים או שינויים בנתוני הבנק, ביניהם: שינויים בתחזיות צמיחה במשק, שינוי בשערי חליפין, הוראות רגולטוריות חדשות בעלות השפעה על תחום האשראי, שינוי בחלקו של הבנק באשראי, הלימות הונו של הבנק ועוד.**

- תפקידה של היחידה הוא איתור לקוחות בעייתיים ובחינת מצבם הפיננסי. היחידה היא בלתי תלויה ואינה מעורבת בפעילות העסקית. המעקב והפיקוח מתבצעים באופן שוטף ביחס לכלל לקוחות הבנק על בסיס מגוון של דיווחים ממוחשבים המופקים בתדירות ובחתיכים שונים.
- תחום ניהול סיכונים אשראי:
- היחידה לבקרת אשראי כפופה לחטיבה לניהול סיכונים בחברת האם ואחראית על בקרת סיכונים האשראי של לווים ספציפיים, על פי מדגם מבוסס סיכון מתיק האשראי של הבנק, על פי נוהל בנקאי תקין 311 ("ניהול סיכונים אשראי").
- היחידה להערכת סיכונים אשראי כפופה למנהל הסיכונים הראשי בבנק ועוסקת בשני תחומים: האחד ניתוח ומתן חוות דעת כתובה בלתי תלויה לגבי חשיפות אשראי בסכומים מהותיים, על פי נוהל בנקאי תקין 311. חוות הדעת של היחידה מתייחסת לבקשת האשראי ולדירוג האשראי, תוך ביצוע ניתוח עצמאי של העסקה. נציג היחידה משתתף בוועדות האשראי (מסמכות ראש אגף ומעלה), בודק ומעריך את סיכונים האשראי בכל בקשות האשראי הנדונות, ובמידת הצורך מחווה את דעתו בדיוני הוועדות.
- פעילות היחידה אינטגרלית לתהליך קבלת ההחלטות העסקי בגין האשראי הניתן ועמדתה נבחנת כחלק מהתהליך ולא בדיעבד. התחום השני הינו ביצוע הליכים עצמאיים משלימים לאיתור חובות שמצבם מורע, לרבות קביעת נאותות הסיווגים וההפרשות להפסדי אשראי.

מערכות למדידה, אמידה וניהול של סיכונים האשראי

- לבנק מודלים פנימיים שפיתחה חברת האם לדירוג סיכון האשראי הגלום בפעילות הלקוח. המודלים מתבססים ברובם על פרמטרים אובייקטיביים בקשר עם מצבו של הלווה (מאפייני הלקוח, תמהיל הביטחונות, החוסן הפיננסי המשתקף מן הדוחות הכספיים של הלקוח, נתונים ענפיים, נתונים נוספים וכיו"ב). על מנת להדק את הקשר שבין דירוג הסיכונים של הלקוח והתשואה הנובעת מפעילות, קבע הבנק רף תשואה מינימלית לכל דרגת סיכון.
- מערכות ממוכנות באגף האשראי מספקות למנהלי סיכונים האשראי, הן בסניפים והן במטה - מנגנון מעקב שוטף אחרי פעילות הלקוחות, במכלול רחב, ובמגוון חתיכים: רמות ותמהיל פעילות, ניצול מסגרות אשראי, רמת ביטחונות ומידע עדכני על מצבו הכספי של הלקוח. המערכת מאפשרת להעניק ללקוחות העסקיים את מיטב השירות ברמה גבוהה של מקצוענות ומיומנות. בנוסף, מיושמת בבנק מערכת ממוכנת של בקשות אשראי אשר משפרת ומיעלת את הליך קבלת ההחלטות והבקרה עליו.
- הנהלת הבנק ממשיכה לשכלל ולשפר את כלי המדידה, הדיווח והבקרה הדרושים לה, לשם קבלת תמונת מצב עדכנית בכל הקשור למאפייני הסיכון השונים, הקיימים בסביבתם העסקית של מקבלי האשראי. לשם כך נעזרת הנהלת הבנק, בין היתר, בחטיבה העסקית וביחידת תחום סיכונים אשראי בחטיבה לניהול סיכונים בחברת האם.
- בנוסף בוחן הבנק תדיר עמידתו בהוראות הרגולטוריות בכל הקשור במגבלות הריכוזיות: לווא/קבוצת לווים או חשיפה לענפי משק.
- בניהול האשראי הקמעונאי נסמך הבנק על מערכת דירוג אובייקטיבית.

פיקוח ובקרה

כל חביונות לקוחות הבנק לרבות שווי הביטחונות העומדים כנגדן, מרוכזות במערכת האובליגו - באמצעותה מבצע הבנק מעקב יומי של מצבת הביטחונות אל מול חשיפות האשראי. מעקב יומי שוטף אחר חוסר ביטחונות ברמת הלקוח הבודד מתבצע בסניפים באמצעות דוח יומי מהמערכת בו מפורטות כל חביונות הלקוח ומערך הביטחונות שלו אל מול מסגרות האשראי שאושרו לו, והוא הנותן תמונת מצב שלמה בזמן אמת על חשיפת הלקוח.

במקביל לטיפול הסניף ברמת הלקוח הבודד, מתבצעת עבודת פיקוח ובקרה לאובליגנטים עם חוסר ביטחונות בסכומים מהותיים.

דיווח על החשיפה לסיכונים אשראי

ההנהלה ודירקטוריון הבנק מקבלים מגוון דיווחים על החשיפה לסיכונים אשראי, ובחתיכים שונים על ידי גורמי הניהול, הפיקוח והבקרה. בנוסף, במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, מדווחת החשיפה לסיכונים אשראי, בהשוואה למסגרות, למגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון ולסמכויות כנדרש בהוראות 310 ו-311 להוראות ניהול בנקאי תקין. מסמך הסיכונים נדון, אחת לרבעון, בהנהלה, בוועדת ניהול סיכונים של הדירקטוריון ובדירקטוריון.

הבנק גיבש מתווה תרחישי קיצון לבחינת הנאותות ההונית. במסגרת זאת בוחן הבנק מתווה של תרחישי קיצון גם בתחום התממשות סיכונים אשראי (וכן תרחישים המשלבים התממשות סיכונים אשראי עם כמה סיכונים אחרים ובו זמנית). במסגרת זאת, נבחנת השפעת התממשות הסיכון על בסיס ההון ויחס ההון לרכיבי סיכון.

מדיניות ניהול מערך הביטחונות

- לבנק מדיניות מפורטת בנושא קבלת נכסים כביטחונות לאשראי, אופן השעבוד שלהם ושיעורי ההישענות על כל סוג וסוג של ביטחון. עיקרי המדיניות נדונים ומאושרים אחת לשנה בהנהלת ובדירקטוריון הבנק ומפורטים בהרחבה בנהלים.
- במסגרת המדיניות נקבעו עקרונות וכללים להערכת שוויין של הבטוחות לפי סוג הבטוחה ואופי האשראי אותו היא מבטיחה, שלוקחים בחשבון משתנים ואינדיקטורים כלכליים שונים.
- כמו-כן, נקבעו נהלים לאופן הטיפול בבטוחות ולמעקב אחר השינויים בהן ובשוויין, וכן מערכי בקרה בתחום ניהול ותפעול מערך הביטחונות.
- סוגי הביטחונות העיקריים עליהם נשען הבנק הינם: פיקדונות, ניירות ערך, ממסרי לקוחות, שעבודים שוטפים, שעבודים ספציפיים, שעבודי נדל"ן, ערבויות בנקאיות ומסמכי יצוא.
- הבנק שואף לקבל מלקוחותיו מגוון ביטחונות, כדי לא להתבסס על סוג ביטחון ספציפי.
- מדיניות ההישענות על ביטחונות היא שמרנית ומתבססת על השווי ההוגן העדכני של הביטחון, על נזילותם ועל מהירות מימושם בעת הצורך של הביטחונות. בקביעת מדיניות ההישענות על ביטחונות מתבסס הבנק של ניסיון העבר.
- לבנק מערכת לתיעוד המסמכים המשפטיים היוצרים את השעבודים על הנכסים שניתנו כביטחון בתיקי הלקוחות. המערכת מנהלת את המעקב אחר שווים של נכסים אלה. מערכות הביטחונות מבטיחות את זמינות הנתונים הנדרשים לניהול סיכוני אשראי לכל גופי הבקרה השונים בסניפים ובמטה.

ניהול סיכונים סביבתיים

סיכון סביבתי לבנק הוא הסיכון להפסד כתוצאה מהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה ואכיפתן. הבנק יכול להיחשף לסיכונים סביבתיים בהיבטים שונים של פעילותו וסיכונים אלה עשויים להיכלל במסגרת הסיכונים האחרים (כגון: סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון תפעולי, סיכון משפטי וסיכון נזילות). סיכון סביבתי הכלול בסיכון האשראי הוא למשל, ירידה בערך הביטחונות או הרעה במצבו הפיננסי של הלווה בשל עלויות סביבתיות שמקורן בהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה. כמו כן, קיימת אפשרות לסיכון מוניטין, כתוצאה מייחוס קשר בין הבנק לבין הגורם למפגע סביבתי.

במחצית השנייה של שנת 2009 פרסם המפקח על הבנקים הוראה בעניין החשיפה לסיכונים סביבתיים ואופן ניהולם. בהוראת המפקח מתוארים ההיבטים השונים של החשיפה האפשרית לסיכונים סביבתיים ומודגש הצורך בזיהוי מוקדם של הסיכונים, הערכתם וניהולם כסיכונים פרטניים.

במסגרת מדיניות האשראי של הבנק, אושרה על ידי הנהלת הבנק והדירקטוריון מדיניות לניהול סיכונים סביבתיים בתחום האשראי. בגיבוש תהליכי כתיבת המדיניות והטיפול בנושא זה הסתייע הבנק ביועצים חיצוניים והטמיע מתודולוגיה קבוצתית לניהול סיכונים סביבתיים.

חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים

ליום 31 בדצמבר 2015, אין קבוצת לווים אשר חבותה נטו, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי סעיף 5 להוראה 313, עולה על 15% מהון הבנק, המחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין בדבר מדידה והלימות ההון

זיהוי וסיווג חובות פגומים

הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כפגומים. בהתאם לנהלים אלו, הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום.

חוב פגום - חוב אשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים צפוי שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. החלטה בדבר סיווג החוב מבוססת, בין היתר, על מצב הפיגור של החוב, הערכת מצבו הפיננסי וכוסר הפירעון של הלווה, קיום ומצב הביטחונות, מצבם הפיננסי של ערבים, אם קיימים, ומחויבותם לתמוך בחוב ויכולת הלווה להשיג מימון מצד ג'. בכל מקרה חוב מסווג כחוב פגום כאשר הקרן או הריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב גם מובטח היטב וגם נמצא בהליכי גבייה. לצורך כך הבנק עוקב אחר מצב ימי הפיגור אשר נקבע בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים שלו. חובות (לרבות אגרות חוב ונכסים אחרים) נמצאים בפיגור כאשר הקרן או הריבית בגינם לא שולמו לאחר שהגיע המועד לפירעונם. החל ממועד הסיווג כפגום החוב יטופל כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית (חוב כאמור ייקרא "חוב שאינו מבצע"). כמו כן, כל חוב שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי יסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור בהתאם לנספח להוראות ניהול בנקאי תקין 314 בנושא הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות

הפרשה להפסדי אשראי

החל מיום 1 בינואר 2011 מיישם הבנק את הוראת הדיווח לציבור בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" המאמצת את תקני החשבונאות האמריקאיים בנושא (ASC 310) ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב.

הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כבעייתיים. בהתאם לנהלים אלו, הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום. כמו כן, הבנק קבע מדיניות למדידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי. ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית".

ההפרשה הפרטנית, הרלוונטית לחובות בעייתיים בסיווג פגום, נעשית בהתבסס על הערכות ההנהלה לגבי הפסדים הגלומים בתיק האשראי המאזני והחוץ מאזני. הפרשה זו נאמדת באמצעות הפער שבין יתרת החוב הרשומה לבין הערך הנוכחי של התקבולים הצפויים לפירעון החוב, או השווי ההוגן של הבטוחות.

אמידת התקבולים הצפויים לפירעון החוב, המתבססת על מגוון מקורות החזר הרלוונטיים, לרבות פעילות העסקית של הלווה, ערך הבטוחות שהעמיד הלווה, מקורות פרעון פרטיים וערך מימוש ערבויות שניתנו על ידי הלווה או צדדים שלישיים, מחייבת שימוש בשיקול דעת ואומדנים אשר הנהלת הבנק מאמינה כי הינם סבירים במועד ההערכה, אולם, מטבע הדברים, אין ודאות כי הסכומים שיתקבלו בפועל יהיו זהים לאומדנים שנקבעו.

בנוסף, הבנק בוחן את החובות ומבצע מחיקה חשבונאית בחובות אשר עומדים בתנאי המחיקה החשבונאית. ההפרשה הקבוצתית, הרלוונטית לכלל החובות שלא סווגו כפגומים, מחושבת כדי לשקף הפרשות לירידת ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית, הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שאינם פגומים.

ההפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי בגין סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני חושבה על בסיס שיעור המחיקות החשבונאיות נטו בענפי המשק השונים, בחלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, בטווח של 5 שנים שהסתיימו במועד הדיווח. הבנק משתמש בממוצע שיעור המחיקות החשבונאיות נטו בענפי המשק השונים בטווח השנים כאמור לעיל, ובנוסף, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הנאות בקשר לאשראי לציבור הבנק לוקח בחשבון נתונים נוספים (התאמות איכותיות). לעניין זה, בקשר לאשראי **לאנשים פרטיים** שאינו בעייתי, למעט סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית, נקבע כי שיעור ההתאמות האיכותיות בגין גורמים איכותיים הרלוונטיים לסיכוי הגביה לא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי שאינו בעייתי לאנשים פרטיים במועד הדיווח, וזאת לאור חוזר הפיקוח על הבנקים מיום 19 בינואר 2015 לעדכון הוראות הדיווח לציבור בנושא "הפרשה קבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים". בהלוואות לדיור מחושבת הפרשה מזערית לחובות מסופקים לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפסד גדלים ככל שמעמיק הפיגור. כמו כן, על יתרת ההלוואות לדיור שאין בהן הפרשה לפי עומק הפיגור או הפרשה פרטנית מבוצעת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בשיעור שלא יפחת מ-0.35% מיתרת ההלוואות האמורות למועד הדיווח.

סך כל חשיפות האשראי ברוטו וחשיפה ברוטו ממוצעת במשך התקופה, ממוינות לפי סוגים עיקריים של חשיפת אשראי (במיליוני ש"ח)

ליום 31 בדצמבר 2014		ליום 31 בדצמבר 2015		סוג החשיפה
חשיפת סיכון אשראי ברוטו ממוצעת ⁽¹⁾	יתרת החשיפה לפני הפרשה להפסדי אשראי	חשיפת סיכון אשראי ברוטו ממוצעת ⁽¹⁾	יתרת החשיפה לפני הפרשה להפסדי אשראי	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
4,698.3	5,093.4	5,191.6	5,542.8	הלוואות
598.3	508.5	562.7	789.8	אגרות חוב
2.9	2.9	3.1	2.2	נגזרים (OTC)
1,411.2	1,523.9	1,564.3	1,701.5	חשיפות חוץ מאזניות
134.9	137.6	132.8	127.0	נכסים אחרים
6,845.6	7,266.3	7,454.5	8,163.3	סך הכל חשיפת אשראי ברוטו

(1) חשיפת סיכון אשראי ברוטו ממוצעת חושבה כממוצע החשיפות לתחילת השנה ולסופי הרבעונים.

התפלגות החשיפה לפני הפרשה להפסדי אשראי לפי סוג ענף צד או צד נגדי, ממויין לפי סוגים עיקריים של חשיפת אשראי:

ליום 31 בדצמבר 2015						
סך הכל חשיפת אשראי ברוטו	נכסים אחרים	חשיפות חוץ מאזניות ⁽¹⁾	נגזרים (OTC)	אגרות חוב	הלוואות	
						במיליוני ₪
2,219.8	-	-	-	750.9	1,468.9	סוג החשיפה
74.8	-	2.9	-	10.8	61.1	ריבונות
588.4	-	-	2.2	26.4	559.8	סקטור ציבורי
660.6	-	149.9	-	1.7	509.0	תאגידים בנקאיים
107.5	-	4.5	-	-	103.0	חובות של תאגידים
4,213.1	-	1,488.3	-	-	2,724.8	חובות בביטחון נדל"ן מסחרי
172.1	-	55.9	-	-	116.2	קמעונאות ליחידים
127.0	127.0	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
8,163.3	127.0	1,701.5	2.2	789.8	5,542.8	אחרים
						סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2014						
סך הכל חשיפת אשראי ברוטו	נכסים אחרים	חשיפות חוץ מאזניות ⁽¹⁾	נגזרים (OTC)	אגרות חוב	הלוואות	
						במיליוני ₪
1,995.2	-	-	-	484.6	1,510.6	סוג החשיפה
91.5	-	1.4	-	14.3	75.8	ריבונות
363.9	-	-	2.8	7.7	353.4	סקטור ציבורי
628.9	-	147.0	0.1	1.9	479.9	תאגידים בנקאיים
93.8	-	2.7	-	-	91.1	חובות של תאגידים
3,755.8	-	1,318.1	-	-	2,437.7	חובות בביטחון נדל"ן מסחרי
199.6	-	54.7	-	-	144.9	קמעונאות ליחידים
137.6	137.6	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
7,266.3	137.6	1,523.9	2.9	508.5	5,093.4	אחרים
						סך הכל

פיצול כל יתרת תקופה חודית לפירעון, ממויין לפי סוגים עיקריים של חשיפות אשראי

31 בדצמבר 2015						
סך הכל	נכסים אחרים	חשיפות חוץ מאזניות	נגזרים (OTC)	אגרות חוב	הלוואות	
						במיליוני ש"ח
4,206.9	83.8	1,646.6	1.0	266.2	2,209.3	סוג החשיפה
2,784.9	0.0	53.8	0.4	393.7	2,337.0	עם דרישה ועד שנה
1,128.3	0.0	1.1	0.8	129.9	996.5	מעל שנה ועד חמש שנים
8,120.1	83.8	1,701.5	2.2	789.8	5,542.8	מעל חמש שנים
43.2	43.2	-	-	-	-	סך הכל תזרימי מזומנים
8,163.3	127.0	1,701.5	2.2	789.8	5,542.8	ללא תקופת פירעון
						סה"כ

31 בדצמבר 2014						
סך הכל	נכסים אחרים	חשיפות חוץ מאזניות	נגזרים (OTC)	אגרות חוב	הלוואות	
						במיליוני ש"ח
4,080.9	86.2	1,451.8	2.5	260.8	2,279.6	סוג החשיפה
2,228.0	-	71.7	0.1	144.9	2,011.3	עם דרישה ועד שנה
906.0	-	0.4	0.3	102.8	802.5	מעל שנה ועד חמש שנים
7,214.9	86.2	1,523.9	2.9	508.5	5,093.4	מעל חמש שנים
51.4	51.4	-	-	-	-	סך הכל תזרימי מזומנים
7,266.3	137.6	1,523.9	2.9	508.5	5,093.4	ללא תקופת פירעון
						סה"כ

חשיפות אשראי לפי ענף עיקרי או סוג עיקרי של צד ג'

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

חובות לא פגומים - מידע נוסף		2015 בדצמבר 31				פעילות לווים בישראל
בפיגור של 30 ועד 89 ימים (5)	בפיגור של 90 ימים או יותר (4)	סך הכל	בעייתיים (2)		לא בעייתיים	ציבורי-מסחרי
			פגומים (3)	לא פגומים		
-	*-	121.5	3.1	0.1	118.3	בינוי ונדל"ן - בינוי
-	-	115.0	1.3	-	113.7	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
-	-	47.7	0.1	*-	47.6	שרותים פיננסיים
0.1	0.6	559.2	3.0	24.9	531.3	מסחרי - אחר
0.1	0.6	843.4	7.5	25.0	810.9	סך הכל מסחרי
4.2	3.1	2,670.5	10.0	16.7	2,643.8	אנשים פרטיים - אחר
4.3	3.7	3,513.9	17.5	41.7	3,454.7	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	559.8	-	-	559.8	בנקים בישראל
-	-	618.0	-	-	618.0	ממשלת ישראל
4.3	3.7	4,694.7	17.5	41.7	4,632.5	סך הכל פעילויות בישראל

חובות לא פגומים - מידע נוסף		2014 בדצמבר 31				פעילות לווים בישראל
בפיגור של 30 ועד 89 ימים (5)	בפיגור של 90 ימים או יותר (4)	סך הכל	בעייתיים (2)		לא בעייתיים	ציבורי-מסחרי
			פגומים (3)	לא פגומים		
0.1	-	141.3	7.5	0.1	133.7	בינוי ונדל"ן - בינוי
0.1	-	101.0	1.3	0.1	99.6	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
-	-	46.9	0.2	-	46.7	שרותים פיננסיים
0.4	0.3	514.3	6.6	1.0	506.7	מסחרי - אחר
0.6	0.3	803.5	15.6	1.2	786.7	סך הכל מסחרי
4.3	0.8	2,425.9	19.8	13.0	2,393.1	אנשים פרטיים - אחר
4.9	1.1	3,229.4	35.4	14.2	3,179.8	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	353.2	-	-	353.2	בנקים בישראל
-	-	620.6	-	-	620.6	ממשלת ישראל
4.9	1.1	4,203.2	35.4	14.2	4,153.6	סך הכל פעילויות בישראל

* נמוך מ- 50 אלפי ש"ח.

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלה, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.
- (2) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (3) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית, למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי.
- (4) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים. צוברים הכנסות ריבית.
- (5) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך 4.3 מיליוני ש"ח (31.12.2014 - 4.9 מיליוני ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.

ליים 31 בדצמבר 2015										פעילות לויים בישראל
חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)							סיכון אשראי כולל (1)			
הפסדי אשראי (4)			* מזה:							
יתרת	מחיקות	הוצאות					דירוג			
הפרשה	חשבוניות	בגין					ביצוע			
להפסדי	נטו	אשראי					אשראי			
אשראי			פגום	בעייתי	חובות (2)	סך הכל*	בעייתי	(5)	סך הכל	ציבור-מסחרי
**_	**_	**_	**_	**_	(6)	(6)	(6)	(6)		
**_	**_	**_	**_	**_	10.3	12.3	**_	12.3	12.3	חקלאות
**_	-	**_	-	-	2.2	3.1	-	3.1	3.1	כרייה וחציבה
1.4	1.6	**_	0.6	1.0	90.2	104.4	1.0	102.6	104.5	תעשייה
1.5	3.8	(1.8)	3.2	3.2	121.5	238.7	4.8	235.0	240.2	בניה ונדל"ן - בינוי
0.5	(0.1)	0.1	1.3	1.3	115.0	120.4	1.3	119.1	120.4	בניה ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
**_	(0.1)	(0.1)	-	-	1.6	2.2	-	13.1	13.1	אספקת חשמל ומים
3.8	0.5	3.0	0.6	24.2	165.3	183.1	24.2	158.1	183.1	מסחר
0.2	**_	(0.2)	0.1	0.5	10.2	13.5	0.5	13.0	13.5	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
0.6	**_	**_	0.1	0.2	42.4	50.5	0.2	46.8	50.5	תחבורה ואחסנה
**_	(0.1)	(0.1)	0.9	1.0	6.2	8.9	1.0	7.9	8.9	מידע ותקשורת
0.2	(0.1)	**_	0.1	0.1	47.7	51.2	0.1	51.5	51.2	שירותים פיננסיים
0.4	0.3	(0.6)	0.5	0.9	62.0	80.9	0.9	79.5	81.0	שירותים עסקיים אחרים
0.6	**_	(0.1)	0.2	0.5	168.8	201.2	0.5	200.0	201.3	שירותים ציבוריים וקהילתיים
9.2	5.8	0.2	7.6	32.9	843.4	1,070.4	34.5	1,041.6	1,083.1	סך הכל מסחרי
32.2	6.7	4.3	10.0	26.7	2,670.5	4,144.8	26.7	3,978.5	4,144.8	אנשים פרטיים
41.4	12.5	4.5	17.6	59.6	3,513.9	5,215.2	61.2	5,020.1	5,227.9	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	559.8	559.8	-	586.5	586.5	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	618.0	618.0	-	1,365.0	1,365.0	ממשלת ישראל
41.4	12.5	4.5	17.6	59.6	4,691.7	6,393.0	61.2	6,971.6	7,179.4	סך הכל פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	3.9	3.9	פעילות לויים בחו"ל
41.4	12.5	4.5	17.6	59.6	4,691.7	6,393.0	61.2	6,975.5	7,183.3	ממשלות בחו"ל
										סך הכל

** נמוך מ-50 אלפי ש"ח.

- (1) סיכון אשראי מאזני וחובות מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות(2), אג"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 4,691.7 מיליוני ש"ח, 789.8 מיליוני ש"ח, 0.5 מיליוני ש"ח ו-1,701.3 מיליוני ש"ח, בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחובות-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

יתרת הפרשה להפסדי אשראי פרטניות וקבוצתיות

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

31 בדצמבר 2015				
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור		
		סך הכל	פרטי אחר	מסחרי
1,868.1	1,177.8	690.3	11.4	678.9
2,823.6	-	2,823.6	2,659.1	164.5
4,691.7	1,177.8	3,513.9	2,670.5	843.4
16.9	-	16.9	9.5	7.4
0.6	-	0.6	0.5	0.1
17.5	-	7.5	10.0	7.5
3.7	-	3.7	3.1	0.6
38.0	-	38.0	13.6	24.4
59.2	-	59.2	26.7	32.5
8.0	-	8.0	0.7	7.3
30.9	-	30.9	29.7	1.2
38.9	-	38.9	30.4	8.5
0.4	-	0.4	0.4	**

יתרת חוב רשומה:
שנבדקו על בסיס פרטני
שנבדקו על בסיס קבוצתי
סך הכל*
מזה:

חובות בארגון מחדש
חובות פגומים אחרים
סך הכל חובות פגומים
חובות בפיקוד 90 ימים או יותר
חובות בעייתיים אחרים

סך הכל חובות בעייתיים
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:
שנבדקו על בסיס פרטני
שנבדקו על בסיס קבוצתי
סך הכל*
מזה: בגין חובות פגומים

31 בדצמבר 2014				
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור		
		סך הכל	פרטי אחר	מסחרי
1,648.0	973.8	674.2	22.2	652.0
2,555.2	-	2,555.2	2,403.7	151.5
4,203.2	973.8	3,229.4	2,425.9	803.5
14.9	-	14.9	8.0	6.9
20.5	-	20.5	11.8	8.7
35.4	-	35.4	19.8	15.6
1.1	-	1.1	0.8	0.3
13.1	-	13.1	12.2	0.9
49.6	-	49.6	32.8	16.8
21.3	-	21.3	8.8	12.5
25.8	-	25.8	24.6	1.2
47.1	-	47.1	33.4	13.7
16.2	-	16.2	8.6	7.6

יתרת חוב רשומה:
שנבדקו על בסיס פרטני
שנבדקו על בסיס קבוצתי
סך הכל*
מזה:

חובות בארגון מחדש
חובות פגומים אחרים
סך הכל חובות פגומים
חובות בפיקוד 90 ימים או יותר
חובות בעייתיים אחרים

סך הכל חובות בעייתיים
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:
שנבדקו על בסיס פרטני
שנבדקו על בסיס קבוצתי
סך הכל*
מזה: בגין חובות פגומים

** נמוך מ-50 אלפי ש"ח.

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלה, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.

יתרת הפרשה להפסדי אשראי פרטני וקבוצתי (המשך)

31 בדצמבר 2015**				
הפרשה להפסדי אשראי				
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור		
		סך הכל	פרטי אחר	מסחרי
1,868.1	1,177.8	690.3	11.4	678.9
2,823.6	-	2,823.6	2,659.1	164.5
4,691.7	1,177.8	3,513.9	2,670.5	843.4
8.1	-	8.1	0.7	7.3
30.8	-	30.8	29.7	1.2
38.9	-	38.9	30.4	8.5

2. מידע נוסף על דרך חישוב הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות⁽¹⁾, ועל החובות⁽¹⁾ בגינם היא חושבה:
 יתרת חוב רשומה של חובות⁽¹⁾
 שנבדקו על בסיס פרטני
 שנבדקו על בסיס קבוצתי
סך הכל חובות⁽¹⁾
 הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות⁽¹⁾
 שנבדקו על בסיס פרטני
 שנבדקו על בסיס קבוצתי
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי

31 בדצמבר 2014				
הפרשה להפסדי אשראי				
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור		
		סך הכל	פרטי אחר	מסחרי
1,648.0	973.8	674.2	22.2	652.0
2,555.2	-	2,555.2	2,403.7	151.5
4,203.2	973.8	3,229.4	2,425.9	803.5
21.3	-	21.3	8.8	12.5
25.8	-	25.8	24.6	1.2
47.1	-	47.1	33.4	13.7

יתרת חוב רשומה של חובות⁽¹⁾
 שנבדקו על בסיס פרטני
 שנבדקו על בסיס קבוצתי
סך הכל חובות⁽¹⁾
 הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות⁽¹⁾
 שנבדקו על בסיס פרטני
 שנבדקו על בסיס קבוצתי
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלה, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.

** לפירוט בדבר יישום לראשונה של הוראות הפיקוח על הבנקים בדבר הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי וקובץ שאלות ותשובות בנושא חובות פגומים.

הוצאות בגין הפסדי אשראי שהוכרו בדוח רווח והפסד ומחיקות חשבונאיות נטו במהלך התקופה

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

2014			2015			
הפרשה להפסדי אשראי			הפרשה להפסדי אשראי			
אשראי לציבור			אשראי לציבור			
סך הכל	פרטי אחר	מסחרי	סך הכל	פרטי אחר	מסחרי	
37.4	23.1	14.3	47.1	33.4	13.7	1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות**
13.3	11.4	1.9	4.3	3.7	0.6	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה
(14.9)	(9.5)	(5.4)	(23.9)	(15.7)	(8.2)	הוצאות בגין הפסדי אשראי מחיקות חשבונאיות
11.3	8.4	2.9	11.4	9.0	2.4	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות מחיקות חשבונאיות נטו
(3.6)	(1.1)	(2.5)	(12.5)	(6.7)	(5.8)	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
47.1	33.4	13.7	38.9	30.4	8.5	תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
3.6	0.8	2.8	2.3	1.2	1.1	יתרת הפרשה לתחילת שנה
(1.3)	0.4	(1.7)	0.2	0.6	(0.4)	גידול (קיטון) בהפרשה
2.3	1.2	1.1	2.5	1.8	0.7	יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
49.4	34.6	14.8	41.4	32.2	9.2	סה"כ הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

2013						
הפרשה להפסדי אשראי						
אשראי לציבור						
סך הכל	פרטי אחר	מסחרי				
39.9	22.8	17.1				1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות
4.7	3.0	1.7				יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה
(21.7)	(10.2)	(11.5)				הוצאות בגין הפסדי אשראי מחיקות חשבונאיות
14.5	7.5	7.0				גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות מחיקות חשבונאיות נטו
(7.2)	(2.7)	(4.5)				יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
37.4	23.1	14.3				תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
4.3	0.8	3.5				יתרת הפרשה לתחילת שנה
(0.7)	*-	(0.7)				גידול (קיטון) בהפרשה
3.6	0.8	2.8				יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
41.0	23.9	17.1				סה"כ הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלה, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.
* נמוך מ-50 אלפי ש"ח.

איכות האשראי - מצב פיגור החובות

מצב הפיגור מנוטר באופן שוטף ומהווה אחת האינדיקציות המרכזיות לאיכות אשראי. קביעת מצב הפיגור מבוצעת לפי ימי הפיגור בפועל כאשר חוב מועבר לטיפול כחוב לא מבצע (לא צובר הכנסות ריבית) בפרק זמן של עד 150 ימי פיגור או כל חוב שאורגן מחדש כחוב בעייתי והוחזר לצבור ריבית, כאשר הוא מפגר במשך תקופה של 50 ימי פיגור ביחס לתנאי החוב החדשים. לגבי חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מצב הפיגור משפיע על סיווג החוב (סיווג החוב חמור יותר ככל שמעמיק יותר הפיגור) ולאחר 150 ימי פיגור הבנק מבצע מחיקה חשבונאית של חוב.

א. חובות פגומים והפרשה פרטנית

31 בדצמבר 2015					פעילות לווים בישראל
יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	סך הכל יתרת (2) חובות פגומים	יתרת (2) חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית (3)	יתרת הפרשה פרטנית (3)	יתרת (2) חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית	ציבורי-מסחרי
8.1	3.1	3.0	**-	0.1	בינוי ונדל"ן - בינוי
3.6	1.3	1.3	-	-	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
4.8	0.1	0.1	-	-	שרותים פיננסיים
11.5	3.0	3.0	-	-	מסחרי - אחר
28.0	7.5	7.4	**-	0.1	סך הכל מסחרי
16.9	10.0	9.4	0.4	0.6	אנשים פרטיים - אחר
44.9	17.5	16.8	0.4	0.7	סך הכל פעילויות בישראל *
	17.5	16.8	0.4	0.7	* מזה:
	16.9	16.3	0.3	0.6	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים
					חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

31 בדצמבר 2014					פעילות לווים בישראל
יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	סך הכל יתרת (2) חובות פגומים	יתרת (2) חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית (3)	יתרת הפרשה פרטנית (3)	יתרת (2) חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית	ציבורי-מסחרי
10.9	7.5	1.8	3.8	5.7	בינוי ונדל"ן - בינוי
3.8	1.3	1.3	-	-	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
4.6	0.2	0.2	-	-	שרותים פיננסיים
23.1	6.6	2.6	3.8	4.0	מסחרי - אחר
42.4	15.6	5.9	7.6	9.7	סך הכל מסחרי
48.1	19.8	10.7	8.6	9.1	אנשים פרטיים - אחר
90.5	35.4	16.6	16.2	18.8	סך הכל פעילויות בישראל *
	35.4	16.6	16.2	18.8	* מזה:
	14.9	11.7	1.1	3.2	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים
					חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

** נמוך מ- 50 אלפי ש"ח.

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלה, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.
- (2) אשראי לציבור יתרת חוב רשומה.
- (3) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

ג. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית

2015			פעילות לווים בישראל
מזה: נרשמו על בסיס מזומן	הכנסות ריבית שנרשמו ⁽³⁾	יתרה ממוצעת של חובות פגומים ⁽²⁾	
*-	-	4.9	ציבורי-מסחרי
*-	*-	1.3	בינוי ונדל"ן - בינוי
-	-	0.1	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
*-	*-	3.8	שרותים פיננסיים
*-	*-	10.1	מסחרי- אחר
0.4	0.4	14.9	סך הכל מסחרי
0.4	0.4 ⁽⁴⁾	25.0	אנשים פרטיים - אחר
			סך הכל פעילות בישראל

2014			פעילות לווים בישראל
מזה: נרשמו על בסיס מזומן	הכנסות ריבית שנרשמו ⁽³⁾	יתרה ממוצעת של חובות פגומים ⁽²⁾	
*-	*-	8.4	ציבורי-מסחרי
-	-	1.5	בינוי ונדל"ן - בינוי
*-	*-	0.3	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
*-	*-	8.2	שרותים פיננסיים
*-	*-	18.4	מסחרי- אחר
0.2	0.2	20.3	סך הכל מסחרי
0.2	0.2 ⁽⁴⁾	38.7	אנשים פרטיים - אחר
			סך הכל פעילות בישראל

2013			פעילות לווים בישראל
מזה: נרשמו על בסיס מזומן	הכנסות ריבית שנרשמו ⁽³⁾	יתרה ממוצעת של חובות פגומים ⁽²⁾	
0.2	0.2	9.4	ציבורי-מסחרי
-	-	3.5	בינוי ונדל"ן - בינוי
-	-	0.8	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
0.1	0.1	12.1	שרותים פיננסיים
0.3	0.3	25.8	מסחרי- אחר
0.6	0.6	22.3	סך הכל מסחרי
0.9	0.9 ⁽⁴⁾	48.1	אנשים פרטיים - אחר
			סך הכל פעילות בישראל

* נמוך מ- 50 אלפי ש"ח.

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלה, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.
- (2) יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.
- (3) הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.
- (4) אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים, היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 20.0, 29.4, 34.4 מיליוני ₪.

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש

31 בדצמבר 2015			פעילות לווים בישראל
יתרת חוב רשומה			
סך הכל ⁽³⁾	צובר ⁽²⁾ , לא בפיקוד	שאינו צובר הכנסות ריבית	ציבורי-מסחרי
3.1	-	3.1	בינוי ונדל"ן - בינוי
1.3	-	1.3	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
0.1	-	0.1	שרותים פיננסיים
2.9	0.8	2.1	מסחרי- אחר
7.4	0.8	6.6	סך הכל מסחרי
9.5	1.6	7.9	אנשים פרטיים - אחר
16.9	2.4	14.5	סך הכל פעילות בישראל

31 בדצמבר 2014			פעילות לווים בישראל
יתרת חוב רשומה			
סך הכל ⁽³⁾	צובר ⁽²⁾ , לא בפיקוד	שאינו צובר הכנסות ריבית	ציבורי-מסחרי
4.1	-	4.1	בינוי ונדל"ן - בינוי
0.2	-	0.2	שרותים פיננסיים
2.6	0.1	2.5	מסחרי- אחר
6.9	0.1	6.8	סך הכל מסחרי
8.0	1.0	7.0	אנשים פרטיים - אחר
14.9	1.1	13.8	סך הכל פעילות בישראל

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלה, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.
 (2) צובר הכנסות ריבית.
 (3) נכלל בחובות פגומים

ארגונים מחדש שבוצעו בשנת הדיווח			ארגונים מחדש שבוצעו בשנת הדיווח			פעילות לווים בישראל
2014			2015			
יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מס' חוזים	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מס' חוזים	ציבורי-מסחרי
0.3	0.6	1	0.1	0.1	2	בינוי ונדל"ן - בינוי
*	*	1	-	-	-	שרותים פיננסיים
1.6	1.7	16	1.3	1.5	15	מסחרי- אחר
1.9	2.3	18	1.4	16.0	17	סך הכל מסחרי
4.6	4.8	109	4.2	5.9	140	אנשים פרטיים - אחר
6.5	7.1	127	6.1	7.5	157	סך הכל פעילות בישראל

ארגונים מחדש שבוצעו בשנת הדיווח			פעילות לווים בישראל
2013			
יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מס' חוזים	ציבורי-מסחרי
0.2	0.2	1	בינוי ונדל"ן - בינוי
0.6	1.1	8	מסחרי- אחר
0.8	1.3	9	סך הכל מסחרי
3.5	3.6	103	אנשים פרטיים - אחר
4.3	4.9	112	סך הכל פעילות בישראל

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

פעילות לווים בישראל					
ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו (2)					
2013		2014		2015	
מס' חוזים	יתרת חוב רשומה	מס' חוזים	יתרת חוב רשומה	מס' חוזים	יתרת חוב רשומה
3	4.2	2	0.8	1	*-
9	5.3	5	0.2	9	0.2
12	9.5	7	1.0	10	0.2
54	0.8	34	0.4	46	0.5
66	10.3	41	1.4	56	0.7

* נמוך מ-50 אלפי ש"ח.

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלה, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.
 (2) חובות שהפכו בתקופת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.
 (3) החל מהדוחות לשנת 2015 מישהם הבנק עדכון לקובץ שאלות ותשובות בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי, אשר מחייב בין היתר, כי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי שאורגנו מחדש ואורגנו מחדש כשל יימחקו לכל המאוחר תוך 60 יום. הבנק יישם את ההוראה בדרך של מכאן ולהבא.

ג. אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של לווה

31 בדצמבר 2014			31 בדצמבר 2015			תקרת האשראי (באלפי ש"ח)
מספר לווים (2)	אשראי (1)	סיכון אשראי חוץ-מאזני (1),(3)	מספר לווים (2)	אשראי (1)	סיכון אשראי חוץ-מאזני (1),(3)	
51,591	69.6	225.3	58,474	86.4	273.8	אשראי ללווה עד 10
8,238	70.1	88.0	9,877	58.6	119.0	אשראי ללווה מעל-10 עד 20
14,660	212.4	234.6	15,040	202.2	264.7	אשראי ללווה מעל-20 עד 40
16,924	563.8	406.1	17,179	565.6	422.7	אשראי ללווה מעל-40 עד 80
11,105	919.8	284.9	11,945	998.5	308.6	אשראי ללווה מעל-80 עד 150
3,892	634.7	110.9	4,749	797.6	126.8	אשראי ללווה מעל-150 עד 300
298	95.2	17.5	367	113.3	23.3	אשראי ללווה מעל-300 עד 600
66	42.9	10.4	62	37.7	13.5	אשראי ללווה מעל-600 עד 1,200
35	46.4	11.7	23	31.6	4.1	אשראי ללווה מעל-1,200 עד 2,000
48	104.8	29.6	52	104.6	46.7	אשראי ללווה מעל-2,000 עד 4,000
29	121.3	43.5	34	156.8	36.5	אשראי ללווה מעל-4,000 עד 8,000
23	223.1	60.8	26	271.5	25.8	אשראי ללווה מעל-8,000 עד 20,000
6	141.4	0.6	6	102.1	35.8	אשראי ללווה מעל-20,000 עד 29,041 (4)
106,915	3,245.5	1,523.9	117,834	3,526.5	1,701.3	

הערות:

- (1) האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה.
 (2) מספר הלווים לפי סך הכל אשראי וסיכון אשראי חוץ מאזני.
 (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של הלווה.
 (4) ביום 31 בדצמבר 2015 תקרת האשראי במדרגה העליונה הינה 29,041 אלפי ש"ח (ביום 31 בדצמבר 2014 26,806 אלפי ש"ח).

ד. מכשירים פיננסיים חוץ - מאזניים

יתרת הפרשה להפסדי אשראי			
31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015
0.7	0.9	100.6	181.8
0.6	0.4	87.5	83.2
*-	*-	3.1	8.6
0.3	0.4	661.6	723.9
0.6	0.7	642.3	670.8
0.1	0.1	31.9	41.6
2.3	2.5	1,527.0	1,709.9

עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:
 ערבויות להבטחת אשראי
 ערבויות והתחייבויות אחרות
 מסגרות לפעולות למכשירים נגזרים שלא נוצלו
 מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
 מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
 התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן

סך הכל

* נמוך מ-50 אלפי ש"ח.

- (1) יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה, לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.

חשיפה למדינות זרות

במהלך הרבעון השני של שנת 2015 רכש הבנק איגרת חוב ממשלתית של ממשלת ארה"ב לתקופה של שנתיים בסך 3.8 מיליוני ש"ח. שווי איגרת החוב ליום 31 בדצמבר 2015 הינו כ- 3.9 מיליוני ש"ח והיא מוצגת בדוחות הכספיים במסגרת ניירות ערך זמינים למכירה.

טבלה 5: סיכון אשראי - גילוי לגבי התיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית

הבנק עושה שימוש בסוכנויות אשראי ליצוא (ECA) ובחברות דירוג אשראי חיצוניות (ECAI) הבאות:

- סוכנות אשראי ליצוא (ECA) - חברת הביטוח הממשלתית "אשרא - החברה הישראלית לביטוח יצוא בע"מ", אשר משקל הסיכון שמוחל על חשיפות כנגדה, הינו זהה למשקל הסיכון המוחל על חשיפות לממשלת ישראל.
- חברת דירוג האשראי (ECAI) : Standard & Poors (S&P).

סוגי החשיפה לגביהם נעשה שימוש בכל סוכנות או חברה, הינן: אגרות חוב בנוסטרו, ריבונות ובנקים. המידע מתקבל באופן ממוכן מחברת הדירוג S&P ומומר לנכסי סיכון בהתאם למיפוי הסטנדרטי (standard mapping) אשר מפורסם על ידי הפיקוח על הבנקים.

סיכון אשראי, גילוי לגבי תיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית

חשיפות אשראי לפני הפחתות סיכון אשראי בכל משקל סיכון:

ליום 31 בדצמבר 2015								סוג החשיפה
250%	150%	100%	75%	50%	20%	0%	חשיפה ברוטו (לאחר הפרשה להפסדי אשראי) ⁽¹⁾ במיליוני ש"ח	
-	-	-	-	-	20.6	2,199.2	2,219.8	ריבונות
-	-	-	-	74.8	-	-	74.8	יישיות סקטור ציבורי
-	-	-	-	529.8	58.6	-	588.4	תאגידים בנקאיים
-	2.6	658.0	-	-	-	-	660.6	תאגידים
-	-	107.5	-	-	-	-	107.5	בביטחון נדל"ן מסחרי
-	8.2	0.7	4,203.6	-	-	-	4,212.5	קמעונאות ליחידים
-	2.3	0.5	169.3	-	-	-	172.1	עסקים קטנים
25.5	-	55.3	-	-	-	46.2	127.0	נכסים אחרים
25.5	13.1	822.0	4,372.9	604.6	79.2	2,245.4	8,162.7	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2014								סוג החשיפה
250%	150%	100%	75%	50%	20%	0%	חשיפה ברוטו (לאחר הפרשה להפסדי אשראי) ⁽¹⁾ במיליוני ש"ח	
-	-	-	-	-	5.2	1,990.0	1,995.2	ריבונות
-	-	-	-	91.5	-	-	91.5	יישיות סקטור ציבורי
-	-	-	-	306.7	57.2	-	363.9	תאגידים בנקאיים
-	3.0	622.3	-	-	-	-	625.3	תאגידים
-	-	93.8	-	-	-	-	93.8	בביטחון נדל"ן מסחרי
-	10.3	0.2	3,737.2	-	-	-	3,747.7	קמעונאות ליחידים
-	2.0	0.2	192.6	-	-	-	194.8	עסקים קטנים
26.1	-	63.4	-	-	-	48.1	137.6	נכסים אחרים
26.1	15.3	779.9	3,929.8	398.2	62.4	2,038.1	7,249.8	סך הכל

(1) לאחר הפרשה להפסדי אשראי, לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ מאזניים ולפני הפחתות בטחונות.

חשיפות אחרי הפחתת סיכון אשראי בכל משקל סיכון

ליום 31 בדצמבר 2015								סוג החשיפה
250%	150%	100%	75%	50%	20%	0%	חשיפה ברוטו (לאחר הפרשה להפסדי אשראי)	
במיליוני ש"ח								
-	-	-	-	-	20.6	2,199.2	2,219.8	ריבונות
-	-	-	-	74.8	-	-	74.8	יישיוות סקטור ציבורי
-	-	-	-	532.6	58.6	-	591.2	תאגידים בנקאיים
-	2.4	601.1	-	-	-	-	603.5	תאגידים
-	-	105.1	-	-	-	-	105.1	בביטחון נדל"ן מסחרי
-	8.0	0.7	4,126.5	-	-	-	4,135.2	קמעונאות ליחידים
-	2.1	0.5	145.1	-	-	-	147.7	עסקים קטנים
25.5	-	55.3	-	-	-	46.2	127.0	נכסים אחרים
25.5	12.5	762.7	4,271.6	607.4	79.2	2,245.4	8,004.3	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2014								סוג החשיפה
250%	150%	100%	75%	50%	20%	0%	חשיפה ברוטו (לאחר הפרשה להפסדי אשראי)	
במיליוני ש"ח								
-	-	-	-	-	5.2	1,992.9	1998.1	ריבונות
-	-	-	-	88.6	-	-	88.6	יישיוות סקטור ציבורי
-	-	-	-	307.0	57.2	-	364.2	תאגידים בנקאיים
-	2.9	577.4	-	-	-	-	580.3	תאגידים
-	-	90.8	-	-	-	-	90.8	בביטחון נדל"ן מסחרי
-	9.8	0.1	3,617.4	-	-	-	3,627.3	קמעונאות ליחידים
-	1.7	0.2	159.2	-	-	-	161.1	עסקים קטנים
26.1	-	63.4	-	-	-	48.1	137.6	נכסים אחרים
26.1	14.4	731.9	3,776.6	395.6	62.4	2,041.0	7,048.0	סך הכל

(1) לאחר הפרשה להפסדי אשראי, לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ מאזניים ולפני הפחתת בטחונות.

טבלה 7: הפחתת סיכון אשראי: גילויים בגישה הסטנדרטית

מדיניות ניהול מערך הביטחונות

כללי

לבנק מדיניות מפורטת בנושא קבלת נכסים כביטחונות לאשראי, אופן השעבוד שלהם ושיעורי ההישענות על כל סוג וסוג של ביטחון. עיקרי המדיניות נדונים ומאושרים אחת לשנה בהנהלת ובדירקטוריון הבנק ומפורטים בהרחבה בנהלים. במסגרת המדיניות נקבעו עקרונות וכללים להערכת שוויין של הבטוחות לפי סוג הבטוחה ואופי האשראי אותו היא מבטיחה, עקרונות המתחשבים גם במשתנים ואינדיקטורים כלכליים שונים.

נקבעו נהלים לאופן הטיפול בבטוחות ולמעקב אחר השינויים בהן ובשוויין, וכן מערכי בקרה בתחום ניהול ותפעול מערך הביטחונות. סוגי הביטחונות העיקריים עליהם נשען הבנק הינם: פיקדונות, נירות ערך, כלי רכב וצויד, המחאות עתידיות, שעבודים שוטפים, שעבודי נדל"ן, ערבויות בנקאיות ומסמכי יצוא.

הבנק שואף לקבל מלקוחותיו מגוון ביטחונות, כדי לא להתבסס על סוג ביטחון ספציפי. מדיניות ההישענות על ביטחונות היא שמרנית ומתבססת על השווי ההוגן העדכני של הביטחון, על נזילותם ועל מהירות מימוש הביטחונות בעת הצורך. בקביעת מדיניות ההישענות על ביטחונות מתבסס הבנק על ניסיון העבר.

לבנק מערכת לתיעוד המסמכים המשפטיים היוצרים את השעבודים על הנכסים שניתנו כביטחון בתיקי הלקוחות ומערכת המנהלת מעקב אחר שווים של נכסים אלה. מערכות הביטחונות מבטיחות את זמינות הנתונים הנדרשים לניהול סיכונים אשראי לכל גופי הבקרה השונים בסניפים ובמטה.

הפחתת בטחונות כשירים ע"פ הוראת נב"ת 203

השימוש בביטחונות כמפחיתי סיכון מיושם ע"פ הוראת נב"ת 203 "מדידה והלימות הון" באמצעות הגישה המקיפה (Comprehensive approach) לשימוש בביטחונות, גישה המתירה קיזוז מלא של ביטחונות כנגד החשיפה, ע"י הפחתה אפקטיבית של סכום החשיפה בערך המיוחס לביטחון (מקדמי ביטחון, haircuts).

בבנק מערכת המחשבת את יחס ההון על פי הוראות באזל וכן מערכת בלתי תלויה המבקרת את הביטחונות. המערכת מחשבת את נכסי הסיכון לפי מקדמי ההמרה לאשראי ומשקל הסיכון המיוחס לצד נגדי וכן את הערך של הביטחון שנתקבל, לפי המקדמים להמרה הקבועים בהוראה, כתמיכה באותו צד נגדי.

כאשר החשיפה והביטחון מוחזקים במטבעות שונים, מבוצעת התאמה נוספת כלפי מטה של סכום הביטחון המותאם לתנודתיות, כדי להביא בחשבון אפשרות של תנודות עתידיות אפשריות בשערי החליפין.

ההתאמה של סכום החשיפה וסכום הביטחון לתנודתיות אפשרית בערכם, תבוצע באמצעות מקדמי הביטחון הפיקוחיים המופיעים בנב"ת 203, סעיף 151.

בוצעה סקירה משפטית בקשר עם מסמכי הבטחונות ובנוסף ערבויות (לרבות ערבויות זרות) אשר נבדקו פרטנית על ידי המערך המשפטי ונמצא כי הן עומדות בדרישות ההוראה ככשירות.

סוגי הערבויות בבנק כוללים ערבויות של בנקים וערבויות מדינה.

ריכוזיות סיכונים

סיכון ריכוזיות האשראי נובע מהעדר פיזור בתיק האשראי. הסיכון יכול לבוא לידי ביטוי בהיקף גבוה של אשראי שניתן ללווה בודד או לקבוצת לווים או באשראי גבוה שניתן לענף מסוים או לאזור גיאוגרפי מסוים. הבנק בוחן את ריכוזיות האשראי שלו על פי התפלגות סיכון האשראי בבנק כפי שבאה לידי ביטוי בטבלת ענפי משק וכן באשראי ללוים גדולים ולקבוצות לווים ועל פי מאפייני אשראי שונים נוספים כגון, סוגי פעילות: שוק ההון, חברות אחזקה ועוד.

התפלגות החשיפה לפי סוג החשיפה וכיסוי בביטחון פיננסי כשיר:

ליום 31 בדצמבר 2015					
סוג החשיפה	חשיפה ברוטו (לאחר הפרשה להפסדי אשראי) ⁽¹⁾	חשיפה שמכוסה על ידי ערבויות	סכומים שנוספו	חשיפה שמכוסה על ידי ביטחון פיננסי כשיר וביטחונות ⁽²⁾	יתרת החשיפה לאחר הפרשה להפסדי אשראי ולאחר הפחתת בטחונות ⁽³⁾
	במיליוני ש"ח				
ריבונות	2,219.8	-	-	-	2,219.8
יישויות סקטור ציבורי	74.8	-	-	-	74.8
תאגידיים בנקאיים	588.4	-	2.8	-	591.2
תאגידיים	660.6	-	-	54.3	603.5
בביטחון נדל"ן מסחרי	107.5	-	-	2.4	105.1
קמעונאות ליחידים	4,212.5	-	-	77.3	4,135.2
עסקים קטנים	172.1	-	-	24.4	147.7
נכסים אחרים	127.0	-	-	-	127.0
סך הכל	8,162.7	-	2.8	158.4	8,004.3

ליום 31 בדצמבר 2014					
סוג החשיפה	חשיפה ברוטו (לאחר הפרשה להפסדי אשראי) ⁽¹⁾	חשיפה שמכוסה על ידי ערבויות	סכומים שנוספו	חשיפה שמכוסה על ידי ביטחון פיננסי כשיר וביטחונות ⁽²⁾	יתרת החשיפה לאחר הפרשה להפסדי אשראי ולאחר הפחתת בטחונות ⁽³⁾
	במיליוני ש"ח				
ריבונות	1,995.2	-	2.9	-	1,998.1
יישויות סקטור ציבורי	91.5	-	-	-	88.6
תאגידיים בנקאיים	363.9	-	0.3	-	364.2
תאגידיים	625.3	-	-	44.8	580.3
בביטחון נדל"ן מסחרי	93.8	-	-	3.0	90.8
קמעונאות ליחידים	3,747.7	-	-	120.3	3,627.4
עסקים קטנים	194.8	-	-	33.6	161.1
נכסים אחרים	137.6	-	-	-	137.6
סך הכל	7,249.8	-	3.2	201.7	7,048.1

(1) סכום החשיפה לאחר הפחתת הפרשה להפסדי אשראי, לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ מאזניים ולפני הפחתת סיכון אשראי.

(2) לאחר התחשבות במקדמי ביטחון.

(3) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ מאזניים ולאחר הפחתת סיכון אשראי.

טבלה 8: גילוי כללי לגבי חשיפות שקשורות לסיכון אשראי צד נגדי

סיכון אשראי של צד נגדי הוא הסיכון שהצד הנגדי לעסקה יכנס לכשל טרם מועד הסילוק הסופי של התשלומים בגין העסקה. הפסד כלכלי ייגרם אם בעת כניסתו של הצד הנגדי למצב של כשל, יהיו עסקאות עמו בעלות ערך כלכלי חיובי. בניגוד לחשיפת האשראי, בה החשיפה היא חד-צדדית והבנק נושא לבדו בסיכון להפסד, סיכון צד נגדי יוצר סיכון דו-צדדי להפסד וזאת בהתאם להיות ערך העסקה חיובי או שלילי עבור כל אחד מצדדי העסקה. החשיפה לסיכון צד נגדי מאופיינת גם בשווי השוק של העסקאות. שווי השוק של העסקאות אינו וודאי והוא יכול להשתנות לאורך חיי העסקה בשל שינויים בפרמטרים הרלוונטיים בשוק. מוסדות פיננסיים כוללים בנקים, בנקים להשקעות, חברות ביטוח, חברות ברוקרים/דילרים וגופים מוסדיים הכוללים בעיקר קרנות פנסיה. החשיפה למוסדות פיננסיים מושפעת, הן ממצבו הספציפי של כל מוסד ומוסד והן מסיכון המדינה בה הוא פועל. פעילות הבנק מול מוסדות פיננסיים, ובכלל זה קביעת סמכויות וקריטריונים להעמדת מסגרות לפעילות מעוגנות במדיניות ובנהלים של הבנק שאושרו על ידי הדירקטוריון.

במסגרת מסמך מדיניות האשראי של הבנק קבע דירקטוריון הבנק מדיניות ותיאבון לסיכון ברמת הבנק לפעילות מול בנקים, הן ברמת תיאבון הסיכון הכולל והן ברמת החשיפה לצד הנגדי הבודד בחתך סוג החשיפה והעסקה הבודדת, ותוך התחשבות בהון העצמי של הבנק ומשקל החשיפות בו.

מדיניות האשראי של הבנק בהתייחס לאופי והיקף החשיפות מול צדדים נגדיים מתבססת על מספר פרמטרים הנגזרים מחוסנו הפיננסי של הצד הנגדי ובכלל זה: דירוג האשראי שניתן למוסד על ידי חברות הדירוג המובילות בעולם (S&P-I, Moody's, Fitch), היקף ההון העצמי שלו, מבנה הבעלות, המדינה בה הוא פועל וכדומה.

לצורך כימות ואמידת החשיפה של הצדדים הנגדיים עושה הבנק שימוש במודל פנימי המשקלל את הסיכון הגלום בעסקאות על פי מאפייני הסיכון - סוג העסקה ומאפייניה, תקופת העסקה וכדומה.

כחלק מניהול סיכונים הצד הנגדי השוטפים, מבצע הבנק בקרה יומית שוטפת על עמידה במגבלות קווי האשראי שהוקצו לפעילות מול בנקים ובתי השקעות הכוללת בחינה ודיווח שוטפים על שינויים בדירוגי הצדדים הנגדיים להם מוקצים קווי אשראי, וכן שינויים במרווח האשראי בהם הם נסחרים. קווי האשראי למוסדות בהם, בין היתר, נצפו שינויים משמעותיים בפרמטרים האמורים נבחנו מחדש בהתאם במסגרת וועדות האשראי השונות.

נגזרים מעבר לדלפק (OTC)

השיטה שבה נעשה שימוש בבנק כדי להקצות הון כלכלי בגין נגזרים מעבר לדלפק (OTC) הינה "שיטת החשיפה הנוכחית", לפיה מחושבת עלות השחלוף הנוכחית על ידי שערות חוזים למחיר שוק, כך שהחשיפה הנוכחית תיכלל ללא צורך באמידתה, ולאחר מכן יוסיף מקדם ה"תוספת" ("add-on") כדי לשקף את החשיפה הפוטנציאלית העתידית למשך יתרת חיי החוזה.

חישוב סכום שווה-ערך אשראי של מכשירים אלה לפי שיטת החשיפה הנוכחית, מתבצע כלהלן:

- סך עלות השחלוף (המתקבל באמצעות "שיערוך למחיר שוק") של כל החוזים שלהם ערך חיובי, ועוד
- סכום של חשיפה פוטנציאלית עתידית לאשראי, המחושבת על בסיס סכום הקרן הרעיונית של תיק הצד הנגדי כולו, המפוצלת בהתאם ליתרת התקופה לפירעון ונכס הבסיס.

לא קיימים הסכמי מסגרת או תנאים בעסקאות ספציפיות, שלפיהם הבנק ידרש לספק סכום בטחון נוסף.

חשיפות שקשורות לסיכון אשראי של צד ג'

31 בדצמבר 2015					
חשיפות לסיכון אשראי של צד ג'					
חשיפה לאחר ביטחונות	ביטחונות מזומן	סכום החשיפה	סכום נקוב	שווי שוק	סוג החשיפה
0.4	-	0.4	18.9	0.1	נגזרי ריבית
0.1	-	0.1	3.8	*-	נגזרי מט"ח
1.7	-	1.7	21.1	0.4	נגזרי מניות
2.2	-	2.2	43.8	0.5	סה"כ

31 בדצמבר 2014					
חשיפות לסיכון אשראי של צד ג'					
חשיפה לאחר ביטחונות	ביטחונות מזומן	סכום החשיפה	סכום נקוב	שווי שוק	סוג החשיפה
0.1	-	0.1	4.7	-	נגזרי ריבית
0.1	-	0.1	5.0	*-	נגזרי מט"ח
2.7	-	2.7	40.7	0.3	נגזרי מניות
2.9	-	2.9	50.4	0.3	סה"כ

* נמוך מ- 50 א' ש"ח.

טבלה 10: סיכון שוק - גילוי של תאגידים בנקאיים המשתמשים בגישה הסטנדרטית

מידע נוסף על חשיפה לסיכון והערכתו שאינו נכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3

סיכונים שוק הינם סיכונים קיימים או עתידיים להכנסות, להון ולשחיקה בשווי ההוגן של הבנק כתוצאה משינויים במחירים, שערים ומרווחים בשווקים הפיננסיים בהם הוא פועל או עשוי לפעול והמשפיעים על ערך נכסי הבנק או התחייבויותיו: שיעורי הריבית, שערי חליפין, אינפלציה, מחירי ניירות ערך, התנודתיות של פרמטרים אלה ושינויים במדדים כלכליים אחרים.

אסטרטגיה וניהול

אסטרטגיית סיכון השוק של הבנק נגזרת מסיכון האסטרטגיה הכולל של הבנק וממסמכי מדיניות ניהול הסיכונים של האגפים העסקיים. המשימה העיקרית בניהול סיכון השוק היא זיהוי סיכונים שוק ומקורות סיכון שוק, מדידתם הערכתם וניהולם באופן שוטף. סיכון השוק העיקרי אליו חשוף הבנק הינו השינוי בשיעורי הריבית של השקל במגזר הצמוד והלא צמוד בעיקר בתיק הבנקאי, הנובע מנכסים בעלי מח"מ בינוני-ארוך ובריבית קבועה אשר ממומנים ממקורות קצרים יותר.

ניהול סיכונים השוק מתבצע בראייה כוללת של פעילות הבנק. תחומי הפעילות ומסגרות הסיכון מאושרים על ידי ההנהלה והדירקטוריון כאשר מדיניות ניהול סיכונים השוק מכוונת להגדלת תוחלת הרווח, תוך שמירה על רמות סיכון מאושרות ומבוקרות. ניהול סיכונים השוק מתבצע בשני מוקדי סיכון עיקריים - התיק הבנקאי והתיק למסחר:

התיק הבנקאי כולל את כל העסקאות אשר מטרתן ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לטווח הבינוני/ארוך. הבנק פועל גם בנגזרים למטרות גידור/הגנה של חשיפות מאזניות. נגזרים אלו נותבו לתיק למסחר. הפעילות בתיק הבנקאי כוללת את ניהול המקורות והשימושים והחשיפות לסיכונים שוק ונדילות. ניהול סיכון השוק מנוהל ומתבצע ע"י המחלקה לניהול פיננסי שמרכזת ומתאמת את הנושא ברמת הבנק. פעילות המחלקה כוללת את ניהול התיק הבנקאי וכן את ניהול תיק הנוסטרו.

תחומי האחריות העיקריים של המחלקה לניהול פיננסי בניהול הנכסים וההתחייבויות הם: ניהול ההון הפיננסי של הבנק וניהול החשיפות לסיכונים שוק בתיק הבנקאי, ניהול הנדילות העסקית והסטטוטורית, ניהול סיכון הנדילות וכן הקצאת המקורות לשימושים השונים באמצעות יישום מחירי מעבר וניהול וגידור החשיפות המאזניות באמצעות מכשירים נגזרים המנותבים לתיק למסחר.

הגדרת התיק למסחר נגזרת מהוראות באזל והיא כוללת את תיק ניירות הערך הסחיר של הבנק ועסקאות נגזרים בפעילות הסחירה במסגרת התיק למסחר מתבצעות גם פעולות בנגזרים שאינן למטרות הגנה/גידור. בקרת הפוזיציות בתיק למסחר, ובקרת עמידה במגבלות Stop Loss שנקבעו, מבוצעת ברמה תוך יומית ע"י מערך הביניים בחברת האם, המהווה חלק מקו ההגנה הראשון של הבנק.

מדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים

לבנק מדיניות מפורטת לניהול החשיפה לסיכונים פיננסיים המאושרת מדי שנה על ידי ההנהלה והדירקטוריון. מסמך המדיניות מתווה ומפרט, בין היתר, תיאבון כולל לסיכונים פיננסיים ותיאבון לסיכון בחתך הסיכון הבודד, עקרונות לפעילות ומגבלות לסיכונים השוק אליהם חשוף הבנק וברמת המכשירים.

הובלת מסמך המדיניות, גיבושו והצגתו, נעשית ע"י היחידה לניהול סיכונים בבנק בשיתוף עם המחלקה לניהול פיננסי. מדידת ניהול סיכונים השוק כוללת מגבלות בהתאם לתיאבון הסיכון על החשיפות הפיננסיות (השווי הכלכלי והרווח החשבונאי). מגבלות אלו נועדו להגביל את הנזק שעלול להיגרם לבנק כתוצאה משינויים לא צפויים בגורמי הסיכון השונים הקיימים בשווקים הפיננסיים. מערכת המגבלות תוחמת את השפעת החשיפה של שינויים בלתי צפויים בגורמי הסיכון השונים לרבות שיעורי הריבית, אינפלציה, שערי חליפין. חשיפות במגבלות עיקריות על סיכונים שוק מדווחות בדוחות הכספיים של הבנק.

סיכונים שוק

סיכונים השוק הנוצרים כתוצאה מהפעילות בתיק הבנקאי והתיק למסחר מוגדרים במסמך המדיניות ונקבעה לגביהם מסגרת תיאבון סיכון. להלן מקורות הסיכון העיקריים:

החשיפה בבסיס - סיכון הבסיס הוא סיכון קיים או עתידי להכנסות ולהון הבנק שעלול להתרחש כתוצאה משינויים בלתי צפויים במדד המחירים לצרכן, או בשערי החליפין עקב הפרש בין שווי הנכסים לבין שווי ההתחייבויות (כולל השפעת עסקאות עתידיות ואופציות גלומות). חשיפת הבסיס נמדדת ומנוהלת באופן שוטף בכל אחד ממגזרי ההצמדה השונים: המגזר הצמוד למדד המחירים לצרכן, המגזר במטבע חוץ ובשקלים הצמודים למטבע חוץ.

על פי כללי החשבונאות ההון מוגדר כמקור שקלי לא צמוד, כך שההשקעה של ההון במגזר שאינו המגזר השקלי הלא צמוד (מגזר המדד ומגזר המט"ח וצמוד המט"ח) מוגדרת כחשיפת בסיס.

החשיפה בריבית - סיכון הריבית הוא סיכון קיים או עתידי להכנסות ולהון הבנק שעלול להיווצר בגין הפער בין מועדי הפרעון או מועדי שינוי הריבית בין הנכסים וההתחייבויות למיניהם בכל אחד ממגזרי הפעילות.

סיכון הריבית לכלל התיק הינו אחד הסיכונים הדומיננטיים להם חשוף הבנק בכל הקשור להשפעה על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות ועל הרווח. הבנק מנהל את סיכוני הריבית בהתאם להוראת בנק ישראל בנושא ניהול סיכון הריבית (הוראה 333), הוראה ייעודית בתחום ניהול סיכון הריבית ובדגש על סיכון הריבית בתיק הבנקאי. ההנהלה והדירקטוריון קבעו מדיניות בנושא ניהול סיכון הריבית בהתאם להוראות.

דיווח

הדירקטוריון והוועדה לניהול סיכונים מקבלים דיווח על הפעילות, החשיפות, תוצאות הפעילות וביצוע המדיניות שאושרה, לפחות אחת לרבעון, במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני. הדיווחים כוללים את עיקרי החשיפות ורמות הסיכון המנוצלות מתוך המסגרות המאושרות, סיכום אירועי דיווח (הפסדים, חריגות לפי סמכויות, אירועים חריגים), בקשות ואישורים להרחבת פעילויות והרשאות לפעילויות השונות בהתאם למדרג סמכויות ותמונת סיכון כוללת לפעילות הבנק.

כמו כן ישנם בבנק מספר מנגנונים המאפשרים דווח ותגובה מידית להתפתחויות חריגות בשווקים:

1. וועדת ניהול נכסים והתחייבויות בראשות מנכ"ל הבנק מתכנסת אחת לשבוע. הוועדה דנה בהתפתחויות בשווקים הפיננסיים. בדיון משתתפים גורמי הניהול הרלוונטיים בבנק.
2. ועדת נזילות וסיכונים פיננסיים בראשות מנכ"ל הבנק מתכנסת פעם בשבוע לפחות ודנה על סמך דוחות ניהוליים במצב הנזילות בשקלים ובמט"ח, סיכוני שוק וההתפתחויות הפיננסיות ומוצרים חדשים. דיוני הוועדה מתמקדים בעיקר בהתפתחויות בנזילות העסקית והסטטוטורית ובהתפתחויות העסקיות העשויות להשפיע עליה. בנוסף, מקבלים חברי הוועדה דיווח יומי בגין מצב הנזילות הקיים והחזוי ומתקיים דיון מיוחד בהתאם לצורך.
3. בחינת התממשות של חמישה פרמטרים לפחות מבין מכלול פרמטרים של ה - KRI, מעבר לסף תגובה שנקבע מראש.

ועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים מתכנסת אחת לרבעון לצורך דיון בניהול הסיכונים של הבנק וזאת בנוסף לדיון במסמך הסיכונים הרבעוני המוגש לדיון בהנהלה ובדירקטוריון.

מערכי הפיקוח והבקרה

מנגנוני בקרה - מערך הפיקוח והבקרה על סיכונים פיננסיים ובכללם סיכוני שוק, מושתת על שלושה מעגלי בקרה כמפורט:

קו ההגנה	היחידות המרכיבות את קו ההגנה
קו הגנה ראשון	<ul style="list-style-type: none"> • המחלקה לניהול פיננסי • יחידת מערך הביניים במערך הפיננסי של חברת האם
קו הגנה שני	<ul style="list-style-type: none"> • מנהל הסיכונים הראשי בבנק • היחידות הפועלות בחטיבה לניהול סיכונים בחברת האם: • תחום סיכוני שוק ונזילות • היחידה לפיקוח על חברות בנות • היחידה האנליטית לתיקוף
קו הגנה שלישי	<ul style="list-style-type: none"> • מערך הביקורת הפנימית.

יחידת מערך הביניים כפופה לראש המערך הפיננסי בחברת האם, מתמחה בביצוע בקרות ומהווה גורם מקצועי בתחום הבקרה המקשר בין המחלקה לניהול פיננסי ליחידות הנהלה שונות בבנק. היחידה מבקרת ומפקחת אחר החשיפות הפיננסיות במחלקה בתחומים: נוסטרו למסחר ונוסטרו קונצרני בתיק הזמין. היחידה מנטרת ומאתרת באופן שוטף את הסיכונים השונים ומפתחת בקרות ונהלי עבודה לצמצום סיכוני חשיפת הבנק.

יחידת תחום ניהול סיכוני שוק ונזילות בחברת האם, היחידה מאתרת את הסיכונים השונים סמוך להיווצרותם, ככל הניתן, ומפתחת בקרות ונהלי עבודה לצמצום חשיפת הבנק. במסגרת פעילותה בודקת היחידה את העמידה במגבלות שנקבעו על ידי ההנהלה והדירקטוריון לגבי הפוזיציות השונות הן ברמה תוך יומית והן בדיעבד ומבצעת תרחישי קיצון בתיקים ספציפיים.

מערך הביקורת הפנימית של הבנק משלב בתכניות העבודה השנתיות שלו ביקורות בנושא ניהול סיכונים פיננסיים בבנק, היחידות הרלוונטיות לקו ההגנה הראשון והיחידות הרלוונטיות בקו ההגנה השני. מבין תפקידיו של המבקר הפנימי לבחון את גיבוש ויישום המדיניות והחלטות הדירקטוריון, את עמידת היחידות במגבלות שנקבעו, קיום הבקרה בנושא, ואת מהימנות וזמינות המידע הניהולי והדיווחים הפיננסיים המוצגים לדירקטוריון ולהנהלת הבנק.

מודלים לסיכון שוק

הבנק עושה שימוש במספר מודלים מקובלים לניהול, מדידת והערכת סיכון שוק לרבות מדדי חשיפה לשחיקה בשווי ההוגן כתוצאה משינוי בלתי צפוי בגורמי הסיכון, מדד הערך בסיכון (Value at Risk), וכן מבחני קיצון. הבנק בוחן את איכות החיזוי של מודל ה-VaR באופן שוטף. כמו כן בבנק ישנו תהליך סדור לתיקוף מודלים בכדי להבטיח את נאותות השימוש בהם, והתאמתם לצרכי הבנק. הבנק עדכן את המודלים והכלים המשמשים במדיניות ניהול הסיכונים לצורך התאמה לדרישות הרגולציה וצרכי הבנק.

מודל לבחינת רגישות לריבית (PV01) - תחימת החשיפה המכסימלית לשחיקת השווי ההוגן של ההון העצמי עם שינוי מקביל של 1% בעקום הריבית בכל אחד ממגזרי ההצמדה, ובסך מגזרי ההצמדה.

מודל VaR - מודד את תוחלת ההפסד המכסימלית בשווי ההוגן של הבנק (נכסים והתחייבויות לרבות מכשירים פיננסיים נגזרים), במהלך אופק השקעה נתון בהינתן רמת מובהקות מסוימת (99%) ובהתקיים תנאי שוק נורמליים. הבנק אימץ את מדידת הערך בסיכון על ידי הסימולציה ההיסטורית כשיטה ראשית. הבנק מבצע תהליך של בחינה בדיעבד (Back Testing) בלתי תלוי, על פי קריטריונים שהוגדרו בוועדת באזל במטרה לבחון את תקפות ה-VaR ברמת סך הפעילות.

תרחישי קיצון - דירקטוריון הבנק קבע מגבלה על גובה השחיקה המכסימלית בשווי ההוגן הנבדקת באמצעות הפעלתם של מספר תרחישי קיצון בתחום התממשות סיכונים פיננסיים. בנוסף, מיישם הבנק מתווה תרחישי קיצון לבחינת הנאותות ההונית. המתווה כולל תרחישים בתחום סיכונים השוק, הנזילות והאשראי, ותרחישים המשלבים התממשות של כמה סיכונים בו זמנית. התרחישים שמפעיל הבנק כוללים תרחישים מסוג ניתוחי רגישות, תרחישים היסטוריים, תרחישים היפותטיים ותרחישים מאקרו-כלכליים. התשתית התרחישית מורכבת ממגוון של תרחישים, ביניהם תרחיש הוליסטי גלובלי, תרחיש הוליסטי מקומי ותרחיש "הפוך".

דרישות ההון בגין סיכונים שוק בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים

במסגרת יישום הוראות באזל בחר הבנק ליישם את הגישה הסטנדרטית בגין החשיפה לסיכונים שוק. הלימות ההון הרגולטורית מחושבת על סיכונים ריבית, הסיכון הספציפי בתחומי המסחר בלבד ועל סיכונים מטבע על כלל הפעילות בבנק. בנוסף, במסגרת נדבך 2 מוקצה הון נוסף בגין סיכונים שוק. ההון הנדרש לעניין זה ביום 31 בדצמבר 2015 היה 13.5 מיליון ש"ח, מתוך זה 0.8 מיליון ש"ח בגין סיכונים ריבית ו-12.7 מיליון ש"ח בגין סיכונים שער חליפין.

דרישות ההון בגין סיכונים שוק בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים

במסגרת יישום הוראות באזל בחר הבנק ליישם את הגישה הסטנדרטית בגין החשיפה לסיכונים שוק. הלימות ההון הרגולטורית מחושבת על סיכונים ריבית וסיכונים מטבע של הבנק. בנוסף, במסגרת נדבך 2 מוקצה הון נוסף בגין סיכונים שוק.

להלן דרישת ההון בגין סיכונים שוק (במיליוני ש"ח)

31.12.2014	31.12.2015	לפי באזל III
	בגין סיכון כללי	דרישות ההון בגין:
0.6	0.1	סיכון ריבית
0.6	1.0	סיכונים מט"ח
1.2	1.1	סה"כ דרישות הון בגין סיכונים שוק

דרישות ההון בגין סיכונים בסיס

במסגרת יישום הוראות באזל III מיישם הבנק את הגישה הסטנדרטית בגין החשיפה לסיכונים שוק. במסגרת זאת, נדרש הבנק להלימות ההון הרגולטורית בגין סיכונים בסיס הנגזרים מסיכונים בסיס במט"ח ובצמוד מט"ח בלבד. הבנק מבצע הקצאת הון משלימה בגין סיכונים בסיס הנגזרים מחשיפה לסיכונים בסיס במגזר המדד (סיכונים אינפלציה) במסגרת יישום הוראות נדבך 2 של באזל III.

החשיפה בפועל ליום הדוח

להלן תיאור חשיפת ההון הפנוי ברמת הבנק בהשוואה למגבלות הדירקטוריון (במיליוני ש"ח):

מגזר שקלי לא צמוד	מגזר שקלי צמוד למדד	מגזר מט"ח כולל צמוד מט"ח	סך הכל	
				31 בדצמבר 2015
5,145.9	901.1	330.5	6,377.5	נכסים
4,650.7	916.8	315.7	5,883.2	התחייבויות
495.2	(15.7)	14.8	494.3	הון פיננסי
100.18%	(3.18%)	3.00%	100%	אחוז מההון הפיננסי
				31 בדצמבר 2014
4,486.0	892.8	270.6	5,649.4	נכסים
4,036.1	900.3	262.8	5,199.2	התחייבויות
449.9	(7.5)	7.8	450.2	הון פיננסי
99.93%	(1.66%)	1.73%	100%	אחוז מההון הפיננסי

במהלך שנת 2015 שיעור ההון הפנוי הממוצע המושקע במגזר השקלי הלא-צמוד 100.2%.

הערך בסיכון

הואיל והבנק בחן את אפקטיביות המגבלה בהתאם לנתוני השוק, דירקטוריון הבנק עדכן כי החשיפה לסיכונים שוק כפי שמוצאת את ביטויה בערך בסיכון (ערך ה-VaR) לא תעלה על 5% מסך כל ההון, לפי אופק של 21 ימים בשיטה ההיסטורית. ערך ה-VaR ההיסטורי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 עמד על כ-3.4 מיליון ש"ח. משקלו של ה-VaR ביחס לסך כל ההון ליום 31 בדצמבר 2015 עומד על כ-0.6%. הבנק פועל בהתמדה לשיפור באיכות החיזוי של מודל ה-VaR ההיסטורי באמצעות בחינה שוטפת של ה-Back Testing. בחינת ה-Back Testing של מודל ה-VaR ההיסטורי מראה כי בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 לא נרשמו מקרים בהם ההפסד התיאורטי היומי עלה על ערך ה-VaR שנחזה. המודל עומד בקריטריונים כפי שהוגדרו על ידי וועדת באזל.

רגישות ההון לשינוי בשער החליפין

הבנק פועל בשוקי המטבע באמצעות עסקאות ספוט, פורוורד ובאמצעות אופציות הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו. הבנק פועל במטבעות הסחירים בעולם וסך החשיפה המטבעית נטו של קבוצת הבנק נמוכה. להלן תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים, נכון ליום 31 בדצמבר 2015 (במיליוני ש"ח).

המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על ההון וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוז מאזניים.

אירו	דולר	אחוז שינוי בשער החליפין
(0.2)	(0.4)	ירידה של 5%
(0.4)	(0.8)	ירידה של 10%
0.2	0.4	עלייה של 5%
0.4	0.8	עלייה של 10%

הערות:

- (1) תרחיש עלייה פירושו התחזקות המטבע הנדון כנגד השקל.
- (2) הנתונים משקפים את השפעת השינויים בשערי החליפין על השווי ההוגן לאחר השפעת המס.

ניהול סיכונים במכשירים פיננסיים נגזרים

הבנק פועל במגוון מכשירים פיננסיים נגזרים כחלק מניהול סיכונים השוק (חשיפות בסיס, מטבע וריבית) וכן כשירות ללקוחותיו, בהם מהוות האופציות (לרבות מסלולי הברירה) תחום בעל מרכיב גבוה יותר של סיכון שוק. מדיניות ניהול סיכונים המכשירים הנגזרים, לרבות: היקפי הפעילות ומגוון המכשירים המותרים לשימוש, מאושרת במסגרת ההנהלה, ועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים והדירקטוריון. דירקטוריון הבנק קבע מגבלות לגבי היקף מסלולי הברירה המגלמים אופציות "גלומות".

טבלה 2: סיכון תפעולי

בהתאם להגדרת הוראת נב"ת 350, סיכון תפעולי הוא סיכון להפסד כתוצאה מאי-נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים או מערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכונים מעילות והונאות וסיכון משפטי ואינה כוללת סיכון אסטרטגי או סיכון מוניטין. היחידה לניהול סיכונים ובכללה היחידה לניהול סיכונים תפעוליים, המהווה פונקציה בלתי תלויה כקו הגנה שני, אחראית לתכנון מתודולוגיה לזיהוי ולאומדן הסיכונים התפעוליים, להנחיה ולפיקוח על יישום כללי המתודולוגיה ביחידות הבנק, לריכוז דיווחים ולהכנת דוחות חשיפה רבעוניים להנהלת הבנק ולדירקטוריון.

הסיכונים התפעוליים הם חלק בלתי נפרד ממערך הסיכונים הכולל בתהליכים העסקיים של הבנק. הבנק רואה בסיכונים אלו מציאות הכרחית הנלווית לפעילות העסקית, מאחר והסיכונים התפעוליים מובנים בכל סוגי הפעילויות העסקיות ותהליכי העבודה בבנק, בתהליכי הרוחב ובמערכות התומכות. הבנק יפעל למזעור הסיכונים התפעוליים ככל האפשר ומשיקולים של עלות מול הפחתת הסיכון. הנהלת הבנק רואה חשיבות מיוחדת ביישום בקורות כנגד מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית, כאשר סדרי העדיפות ליישום יביאו בחשבון גם שיקולים של מוניטין, אתיקה ואי-סובלנות כלפי הפרת החוק.

מדיניות לניהול סיכונים תפעוליים

דירקטוריון הבנק קבע מדיניות כוללת ומקיפה לניהול הסיכונים התפעוליים, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 350, הקובעת את תיאבון הסיכון וכן מתווה את סביבת הבקרה, המסגרות הארגוניות והפונקציות הניהוליות שיפעלו לניהול ולמזעור החשיפה לסיכונים תפעוליים בבנק. המדיניות כוללת התייחסות למבנה הארגוני של ניהול הסיכון ולשרשרת של תהליכי ניהול סיכונים מרמת זיהוי הסיכונים, הערכה ומדידה - הפחתה וניטור הסיכונים. ניהול הסיכונים יבוצע במטרה להעריך ולנטר את הסיכונים התפעוליים בתהליכים העסקיים בתהליכי הרוחב וביחידות האירגוניות של הבנק, לרבות מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית, למזער את הסיכונים הללו ולהפחית נזקים כספיים בגינם. עקרונות המדיניות נקבעו במטרה לקיים את הוראות ההסדרה, להנהיג ולהטמיע תרבות ארגונית של ניהול סיכונים ולהגדיר מסגרת עבודה וסביבת בקרה נאותה לניהול הסיכונים התפעוליים. בנוסף, המדיניות באה להבטיח קיום מנגנוני דיווח אפקטיביים להנהלה ולדירקטוריון הבנק.

איסוף ודיווח אירועי כשל

הבנק מקיים תהליך של איסוף ותייעוד אירועי כשל, כבסיס נתונים לניתוחים רבעוניים ושנתיים של מגמות ומוקדי סיכון להצגה בפני ההנהלה והדירקטוריון, לאימות הערכות של מומחי התוכן, לאומדן הסיכונים התפעוליים בתהליכים עסקיים וביחידות אירגוניות, להפקת לקחים, לבחינה מחדש ולשיפור בקורות קיימות, לעדכון מפת הסיכונים ולשמירת היסטוריה.

היחידה לניהול סיכונים תפעוליים אחראית לריכוז הדיווחים על אירועי כשל, לבחינת קישור האירועים למפת הסיכונים ועדכונה במידת הצורך, לקיום תהליכי הפקת לקחים ברמת הבנק, לדיווח אירועים בעלי משמעות רחבת ידי ולדיווח מידי על אירועים מהותיים, בהתאם לנהלי העבודה בנושא.

כמו כן, בהתאם לנוהל, מונו נאמני סיכון תפעולי בסניפים וביחידות המטה והתקיימו ומתקיימות הדרכות לנאמנים. בנוסף, מקיים הבנק תהליך הפקת לקחים גם לגבי אירועים חיצוניים מהותיים שמידע לגביהם מופיע בתקשורת.

המבנה הארגוני של פונקציה זו

מסגרת העבודה לניהול הסיכונים התפעוליים נשענת על כללי ממשל תאגידי נאות ומבוססת על מודל שלושת קווי ההגנה:

קו הגנה ראשון - היחידות העסקיות, יחידות הרוחב ומתן אחראים לניהול הסיכונים התפעוליים המובנים בתהליכים שבתחומי אחריותם.

קו הגנה שני - היחידה לניהול סיכונים תפעוליים, המהווה פונקציה בלתי תלויה האחראית ליישום מתודולוגיה לזיהוי ולאומדן הסיכונים התפעוליים, להנחיה ולפיקוח על יישום כללי המתודולוגיה ביחידות הבנק, לריכוז דיווחים ולהכנת דוחות חשיפה רבעוניים להנהלת הבנק ולדירקטוריון.

קו הגנה שלישי - הביקורת הפנימית, אשר אחראית לקיום סקירה בלתי תלויה של מסגרת העבודה ושל הבקורות כנגד הסיכונים התפעוליים.

הבנק הגדיר תפקידים וקבע סמכויות, תחומי אחריות וסדרי דיווח במטרה לקיים מסגרת עבודה לניהול הסיכונים התפעוליים.

פיקוח, בקרה ודיווח על ניהול החשיפה לסיכונים תפעוליים

היחידה לניהול סיכונים תפעוליים, הפועלת מטעמו של מנהל הסיכונים התפעוליים הקבוצתי, אחראית על גיבוש והטמעת מתודולוגיות למדידה, ניטור ובקרת הסיכונים התפעוליים באופן בלתי תלוי ביוצרי הסיכון וכן לאכיפת הציות למדיניות הסיכונים התפעוליים.

- הבנק מקיים מערך נאות של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח וביקורת על תהליך ניהול הסיכונים התפעוליים. ניהול החשיפה לסיכונים תפעוליים נבחן ומבוקר על ידי הדירקטוריון, ההנהלה וכן על ידי דרגי הביניים במסגרת פורומים ודיווחים לרבות:
 - הפורום לניהול סיכונים תפעוליים הקבוצתי בראשות מנכ"ל חברת האם ובהשתתפות מנכ"לי חברות הבנות ומנהלי הסיכונים הראשיים בקבוצה, מתכנס לפחות אחת לרבעון ומקיים מעקב שוטף על מצב החשיפה לסיכונים תפעוליים, בין היתר בהתבסס על אירועי כשל, ממצאי סקרי הסיכונים השונים, KRI וכן על הפעולות הננקטות על ידי היחידות השונות וחברות הבת, למזעור חשיפות אלה. הפורום משמש גם כפורום בנושא מניעת סיכוני מעילות והונאות.
 - פורום אבטחת מידע בראשות מנכ"ל מיחשוב ותפעול פיננסי בע"מ (להלן - מתף), המתכנס לפחות אחת לחודש. בפורום זה משתתפים גם נציגי חטיבת ניהול סיכונים וחברות הבנות.
 - פורום המשכיות עסקית בשעת חירום בראשות ראש החטיבה לניהול סיכונים של הקבוצה, המתכנס לפחות אחת לרבעון.
 - החשיפות לסיכונים תפעוליים מרוכזות ומדווחות לדירקטוריון הבנק במסגרת "מסמך הסיכונים" הרבעוני, כנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין 310, 350. במסגרת מסמך הסיכונים מתוארות החשיפות התפעוליות הן על פי הקטגוריות שנקבעו על ידי באזל והן על פי המבנה הארגוני, בהתאם לתיאבון הסיכון שנקבע על ידי הדירקטוריון, התפתחויות בנושא ניהול החשיפות ואירועי הכשל.

מערכות למדידה, אמידה וניהול של סיכונים תפעוליים

הבנק מנהל את מפת הסיכונים באמצעות כלי תוכנה. מאגר המידע המרכזי, של כלי התוכנה, כולל את נתוני המבנה האירגוני של הבנק וכן את מיפוי ותיעוד התהליכים העסקיים ותהליכי הרוחב ברמת תהליכים, תתי-תהליכים ופעילויות, קישור סיכונים לפעילויות וקישור בקרות (קיימות ומומלצות) לסיכונים. בסוף שנת 2013, השיקה הקבוצה מודול בכלי התוכנה המסייע בניטור אירועים החשודים ככשלים תפעוליים. הכלי תומך במתודולוגיה לניהול הסיכונים התפעוליים ומאפשר קישור תהליכים ותתי-תהליכים ליחידות אירגוניות, שיוך סיכונים ובקרות לקטגוריות הסיכון על פי באזל 2, אומדן הסיכון התפעולי הכולל בתהליכים עסקיים, בתהליכי רוחב וביחידות אירגוניות, עדכון שוטף של מאגר המידע ושל אומדני הסיכונים, מעקב אחרי תהליך הפחתת הסיכונים על ידי יישום בקרות מומלצות והתאמה לתיאבון הסיכון, דיווח על אירועי כשל והפקת דוחות בקרה שוטפים.

מדיניות גידור ו/או הפחתת סיכון ואסטרטגיות ותהליכים לצורך מעקב אחר האפקטיביות המתמשכת של גידורים מפחיתי סיכון

סיכונים תפעוליים הם חלק בלתי נפרד מכל סוגי הפעילות העסקית של הבנק ומתהליכי הרוחב והמערכות התומכות. מרכיב בסיסי בתכנית ניהול הסיכונים של הבנק הוא ניהול אפקטיבי ופרו אפקטיבי של הסיכונים התפעוליים לרבות מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית. אחד מהכלים המרכזיים למיפוי וזיהוי הסיכונים התפעוליים ולשליטה ובקרה עליהם הינו סקר הסיכונים התפעוליים, הכולל גם את נושא מיפוי החשיפה לסיכונים הונאות ומעילות, לפי הנחיית בנק ישראל. בשנת 2014 הבנק סיים עדכון שני של סקר סיכונים תפעוליים (תלת שנתי). הבנק מבצע באופן שוטף סקרי סיכונים לאיתור מוקדי סיכון ופעילויות, תהליכים ויחידות חדשות בבנק. בעקבות ממצאי סקרי הסיכונים שמתבצעים, ממצאי הביקורת הפנימית ותהליכי הפקת לקחים בגין אירועי כשל, שולבו בקרות מיכוניות ואחרות בפעילויות הבנק השונות וכן שופרו ושודרגו נהלי ותהליכי העבודה ונוספו מידע ניהולי ודיווחים המסייעים למנהלים בתהליכי הבקרה.

ניהול הסיכונים התפעוליים מבוצע על ידי:

- מיפוי התהליכים העסקיים ותהליכי הרוחב ותיעוד תהליכי העבודה בבנק,
- זיהוי הסיכונים התפעוליים בכל התהליכים אל מול מאגר אירועי הכשל וממצאי ביקורת, זיהוי הבקרות הקיימות כנגד הסיכונים הללו והמלצה על בקרות חדשות,
- קביעת כללים למניעת תרחישי מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית.
- סיווג הסיכונים לפי שבע הקטגוריות של באזל 2
- אומדן סיכונים באמצעות סדנאות דירוג (סיכון מובנה, סיכון שיורי, נזק חריג וסיכון מיטבי). האומדן נשען על ניתוח אירועים ונתוני הפסד, על אומדן מסקר קודם (במידה וקיים) ועל הערכות של מומחי תוכן,
- אומדן "תרומה" של בקרות מומלצות להפחתת הסיכונים וקביעת סדרי עדיפות ליישום הבקרות במטרה לנהל את תהליך הפחתת הסיכונים בצורה אפקטיבית ומתוך שיקולי עלות מול הפחתת סיכון,
- אומדן הסיכון התפעולי הכולל (סיכון מובנה, סיכון שיורי, נזק חריג וסיכון מיטבי) בתהליכים העסקיים, בתהליכי הרוחב וביחידות הארגוניות על סמך דירוג הסיכונים ועל פי כלי סטטיסטי,
- הפחתת הסיכונים על ידי יישום בקרות חדשות וחיזוק בקרות קיימות,
- שימוש בכלים ומערכות מידע הקיימים במחלקת אבטחת מידע ומחלקות נוספות בבנק למזעור הסיכונים התפעוליים ולזיהוי מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית.

- הגדרת אינדיקטורים לסיכונים מפתח (KRI) וניטורם.
- ניהול הסיכונים התפעוליים יבוצע על פי מתודולוגיה מקובלת, בשיתוף עם יועצים מומחים לפי הצורך.

הגישות להערכת ההון הנדרש בגין סיכון תפעולי

הבנק חישב את הסיכון התפעולי בהתאם לגישה הסטנדרטית, אשר לפיה מופתה ההכנסה הגולמית לשמונה קווי עסקים כפי שנקבעו בהוראה. לכל קו עסקים נקבע מקדם שונה (12%, 15%, 18%), ודרישת ההון היא ממוצע שנים עשר הרבעונים האחרונים של ההכנסה הגולמית מוכפלת במקדם שנקבע לקו העסקים. לפי הגישה הסטנדרטית פעילויות תאגידים בנקאיים מחולקות לשמונה קווי עסקים: מימון תאגידים (corporate finance), סחר ומכירות (trading & sales), בנקאות קמעונאית (retail brokerage), בנקאות מסחרית (commercial banking), תשלומים וסילוקין (payment & settlement), שירותי סוכנות (agency services), ניהול נכסים (asset management) ותיווך קמעונאי (retail brokerage).

שימוש בביטוח על מנת להפחית את הסיכון התפעולי

הבנק בוחן אפשרות לרכוש ביטוח כנגד סיכונים תפעוליים בשיתוף ובהמלצת מנהל מחלקת הביטוח ויועצי הביטוח של הבנק. הבנק רואה בקיום פוליסות ביטוח גורם משלים ולא מבטל את הצורך בהפחתת סיכונים. להלן פירוט ה"כיסוי ביטוחי" הקיימים:

הבנק מחזיק כיום שלושה כיסויים ביטוחיים עיקריים:

1. כיסוי ביטוח "בנקאי משולב" (B.B.B). גבול אחריות בפוליסה זו משותף לארבעת פרקי הפוליסה כמפורט:
 - פרק ביטוח בנקאי: פרק זה מכסה נזק כספי ישיר שנגרם לבנק ממעשה אי יושר או תרמית של עובדי הבנק, נזק הנגרם כתוצאה מאובדן או נזק ל"רכוש בעל ערך", סיכוי העברה של "רכוש בעל ערך", נזק הנגרם כתוצאה מזיוף המחאות, בטחונות מזויפים, מזומנים מזויפים וכו'.
 - פרק ביטוח פשעי מחשב: פרק זה מכסה נזק שנגרם כתוצאה מתשלום או העברת כספים או רכוש, מתן אשראי, חיוב חשבון או מתן ערך כלשהו על ידי הבנק, כתוצאה ישירה של הזנה במרמה או בזדון של מידע אלקטרוני ישירות לתוך מערכת המחשב של הבנק או למערכת מחשב של לשכת שרות או למערכת אלקטרונית להעברת כספים או למערכת תקשורת עם לקוחות; או כתוצאה משינוי או השחתה במרמה או בזדון של מידע אלקטרוני האגור במערכות כאשר פעולת המרמה נעשתה על ידי אדם שפעל מתוך כוונה לגרום הפסד לבנק או לשם הפקת רווח פיננסי למען עצמו או למישהו אחר.
 - פרק ביטוח אחריות מקצועית: פרק זה מכסה את הבנק בגין חבותו החוקית כלפי צדדים שלישיים בהתייחס לתביעה בגין הפסד כספי הנגרם כתוצאה ממעשה, טעות, או השמטה רשלניים או הפרת אמונים של עובד הבנק.
2. פוליסת ביטוח "דירקטורים ונושאי משרה": ביטוח זה מכסה את אחריותם של הדירקטורים ונושאי המשרה בגין תביעה בגין הפרת חובת זהירות ומיומנות, הפרת חובת אמונים כלפי הבנק כאשר הם פעלו בתום לב והיה להם יסוד להניח שהפעולה לא תפגע בטובת הבנק.
3. פוליסת "ביטוחים אלמנטריים": עיקרי הכיסוי הביטוחי: ביטוח נכסים, ביטוח חבויות וביטוח כספים.

המשכיות עסקית (Business Continuity Planning)

הוראות בנק ישראל מחייבות את הבנקים לפעול להבטחת המשכיות עסקית בעת חירום. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקן 355 בנושא, נערך הבנק להתאוששות ממקרה אסון והמשכיות עסקית במצבי חירום שונים. חבר הנהלת הבנק וראש החטיבה לניהול סיכונים בחברת האם אחראי לריכוז הנושא באופן קבוצתי ובאמצעות היחידה לניהול סיכונים תפעוליים בבנק, מתבצעת היערכות אשר מורכבת מכמה נדבכים: גיבוש מסמך מדיניות מקיף בנושא המשכיות עסקית, שאושר על ידי דירקטוריון הבנק, מסמך מסגרת עבודה הכולל פירוט לגבי תשתיות טכנולוגיות נאותות, גיבוש והטמעת תכניות פעולה מקיפות ותשתית נהלים תומכת וביצוע תרגילים המדמים מצבי חירום שונים. בחברת האם קיים חדר מצב קבוצתי ופורום היערכות לשעת חירום קבוצתי בראשות ראש החטיבה לניהול סיכונים בחברת האם אשר מרכז פעילות זו בכל הקבוצה. הפורום מופקד על יישום המדיניות, הנהלים והמעקב אחר היערכות הקבוצה למצבי חירום שונים ומתכנס לפחות אחת לרבעון. מתקיים דיווח רבעוני בהנהלה ובדירקטוריון בבנק בנושא המשכיות עסקית והיערכות לשעת חירום. הבנק מקיים באופן שוטף תהליך לשיפור היערכות המשכיות עסקית במסגרתו מעודכן המיפוי של כל הפעילויות והמשאבים הקריטיים אשר נדרשים בשעת חירום, ומעודכנים תרחישי החירום ומסמך המדיניות בהתאם. הקבוצה העבירה במהלך חודש יולי השנה את מתקן המחשב הראשי מתל אביב לאזור ראשון לציון, מהלך המהווה צעד משמעותי נוסף בשימור המשכיות העסקית, מאחר שמדובר במתקן חדיש וממוגן המרוחק מאתר הגיבוי שנמצא בתל אביב.

אבטחת מידע

דירקטוריון הבנק והנהלתו קבעו מדיניות מפורטת בנושא מדיניות אבטחת מידע. הבנק מבצע את כל הסקרים והמיפויים הנדרשים לעמידה בהוראת ניהול בנקאי תקין 357. הבנק נערך לכל הנדרש מהנחיות בנק ישראל בנושא מדיניות חברתיות. הבנק מינה מנהל אבטחת מידע האחראי על ניהול סיכונים אבטחת מידע.

השלכות של סיכונים אבטחת מידע ואירועי סייבר

התקפות סייבר מבוצעות במטרה להסב נזק מאסיבי באמצעות פגיעה בפעילות אסטרטגית. הנזק הצפוי מהתקפות אלו עשוי לנבוע מפגיעה באמינות, שלמות, סודיות המידע ו/או בזמינות מערכות הבנק. נזקים אלו עלולים להוביל לפגיעה בפעילות העסקית של הבנק ולהשפעה על לקוחותיו.

הבנק מקיים מערך הגנה כולל וייעודי להתמודדות עם התקפות סייבר, בנוסף לפעילות הכוללת המבוצעת בתחום אבטחת מידע. מערך ההגנה כולל היבטים טכנולוגיים ותהליכיים שמטרתם לצמצם את הפגיעה בפעילות הבנק וההשפעה על לקוחותיו, והכל על פי תרחישי תקיפה ייעודיים המוגדרים על ידי מנהל הגנת הסייבר.

להלן תיאור היערכות הקבוצה:

- בחינת הסיכונים העיקריים וסקירת הסיכונים הרלוונטיים, תוך התייחסות לגורמי הסיכון, עלויות הסיכון והשלכותיו.
- ממצאי סקרים ותרגילים, אירועי התקפות סייבר על הבנק והערכת הסיכון הנובע מתקריות סייבר ידועות (שלא התממשו בבנק), נדונים בהנהלת הבנק ובדירקטוריון.
- אחת לשנה מתבצע סקר לבחינת העמידות בפני התקפות סייבר. בכלל זה תרגול מערך ההגנה, על פי תרחישי התקיפה שהוגדרו.
- ברבעון השני של שנת 2015 בוצעה סימולציה מקיפה להתקפת סייבר על מערכות הבנק ושירותיו אשר מטרתה הייתה לבחון את תגובת צוותי המחשוב וחדרי המצב.
- הבנק יעדכן מעת לעת את מאפייני ההתקפות המהותיות בגינן יידרש לבצע דיווח/גילוי במסגרת דוח הדירקטוריון, תוך התייחסות לאופי הסיכונים המהותיים והשפעתם על הבנק.
- במהלך השנה התבצעו ניסיונות תקיפה אך הבנק לא חווה עד כה התקפות סייבר בעלות השפעה מהותית על תפקוד הבנק.

ביום 1 בספטמבר 2015 נכנסה לתוקף הוראת ניהול בנקאי תקין 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר. הוראה זו מסדירה את הדרישות והציפיות של הפיקוח על הבנקים מהתאגידים הבנקאיים בנושא זה, בהתאם לעקרונות יסוד להגנת הסייבר. בהוראה מפורטים תפקידי הדירקטוריון, ההנהלה הבכירה ומנהל הגנת הסייבר. כמו כן, ההוראה דורשת להתוות אסטרטגיית הגנת סייבר, לקיים מסגרת לניהול סיכונים הסייבר, להגדיר מדיניות הגנת סייבר ולגבש תכנית עבודה. בנוסף, ההוראה מדגישה את הצורך בניהול מסודר של סיכונים סייבר וביסוס מערך בקורות אפקטיבי כדי לצמצם את החשיפה לאיומי הסייבר.

ההנהלה ודירקטוריון הבנק הגדירו את אסטרטגיית הגנת הסייבר ואת מדיניות הגנת הסייבר. מנהל אבטחת המידע של הקבוצה מונה גם כמנהל הגנת הסייבר הקבוצתי בהתאם להיתר מבנק ישראל.

סיכון משפטי

א. כללי

סיכונים סיכון משפטי מוגדר בהוראות נוהל בנקאי תקין כ"סיכון להפסד כתוצאה מהיעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם".

הגדרה זו הורחבה בנוהל בנקאי תקין מס' 350 - ניהול הסיכון התפעולי והיא כוללת אך אינה מוגבלת ל"חשיפה לקנסות (fines, penalties) או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית (punitive damages), כמו גם מהסדרים פרטניים (private settlements)". הבנק מתייחס להגדרה באופן מרחיב וכולל בסיכון המשפטי, בין היתר, סיכון הנובע מאי קיומן של הוראות דין לרבות הוראות רגולטוריות, סיכון להפסד כתוצאה מהיעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם, סיכונים הנובעים מפעילות ללא גיבוי משפטי/ייעוץ משפטי מול לקוחות, ספקים ו/או צדדים נוספים, סיכונים הכרוכים בהליכים משפטיים וכל סיכון אחר העלול לחשוף את הבנק לדרישה או תביעה משפטית וכן לקנסות ועיצומים.

ב. תיאבון הסיכון

הבנק נוקט במדיניות שמרנית של תיאבון סיכון נמוך ביחס לקשירת הסכמים והתחייבויות משפטיות ומבצע את פעילותו העסקית בליווי וגיבוי משפטי הולם, תוך הקפדה יתרה על עמידה בכל הוראות החקיקה והרגולציה והמגבלות והחבויות הנגזרות מהן. מבלי לגרוע מהאמור, הבנק ינקוט במדיניות של אפס סובלנות בכל הנוגע לסיכון שמקורו בהפרה של הוראות דין המהוות עבירה פלילית או הפרה מנהלית.

ג. מדיניות וניהול החשיפות

הבנק פועל על פי מדיניות לניהול הסיכון המשפטי אשר מוגשת לאישור ההנהלה והדירקטוריון מדי שנה, במסגרתה מתואר הסיכון המשפטי, הדרכים לאיתורו, מיפוי ומזעורו.

הייעוץ המשפטי של הבנק מקיים מעקב שוטף אחר ההתפתחויות בחקיקה, ברגולציה ובפסיקה, העשויות להשליך על הפעילות השוטפת של הבנק. הבנק פועל למזעור הסיכונים על בסיס התפתחויות אלו ובהתאם להשלכותיהן. כמו כן, הייעוץ המשפטי עורך, על פי הצורך, עדכונים נדרשים במסמכים המשפטיים שבשימוש הבנק, בהסכמי המסגרת להם הבנק צד ובחוות דעת משפטיות המהוות בסיס להתקשרויות ו/או קיום מנחים לפעילויות שונות.

בנוסף, פועל הייעוץ המשפטי לאיתור מראש של הסיכונים המשפטיים, לרבות בחינת כל מוצר או פעילות חדשים ועריכת מכלול המסמכים הכרוכים באותו מוצר/שירות או פעילות, במגמה למזער את הסיכון המשפטי ככל האפשר.

כן נקבעים בבנק נהלים לעבודת המטה והסניפים ונעשות הדרכות שוטפות ליישומם, תוך שימת דגש על הנושאים המשפטיים הכרוכים בפעילות הבנק.

במסגרת סקר הסיכונים התפעוליים התקופתי נסקרות גם פעילויות הייעוץ המשפטי, וסיכונים שאותרו מוערכים, נקבעים צעדים למזעורם ומופקים לקחים לשם מניעת הישנותם.

ד. דיווח על החשיפה לסיכונים משפטיים

- החשיפות לסיכונים משפטיים מרוכזות ומדווחות במסמך הסיכונים הרבעוני כנדרש בהוראה 310 להוראות ניהול בנקאי תקין. מסמך הסיכונים נדון, אחת לרבעון, בהנהלה, בוועדה לניהול סיכונים ובדירקטוריון.
- בעת אירוע מהותי בעל אפיונים משפטיים, כגון תביעה או התממשות סיכון משפטי, מוגש למנהלת הסיכונים המשפטיים דיווח מידי ביחס לאירוע, מידת השפעתו ואופן השפעתו על הבנק. מנהלת הסיכונים המשפטיים מורה על האמצעים שיש לנקוט על מנת לצמצם את מידת החשיפה לסיכון המשפטי שנוצר ונעזרת לשם כך בביקורת הפנימית וקצין הציות בהתאם לצורך. אירועים מהותיים כאמור מדווחים מידיית למנכ"ל הבנק.

סיכון ציות

א. כללי

- הוראת ניהול בנקאי תקין 308 של הפיקוח על הבנקים חייבה את הבנקים לפעול לקיום ההוראות הצרכניות החלות על יחסי הבנק עם לקוחותיו. ביום 3 ביוני 2015 הפיץ בנק ישראל תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 308 - "ציות ופונקציית הציות בתאגיד בנקאי" שנכנסה לתוקף ביום 1 בינואר 2016.
- ההוראה נועדה לעדכן ולערוך התאמות להוראה הקיימת, שפורסמה ביום 17 בינואר 2002. עיקרי השינויים מתבססים על הנחיות ועדת באזל מאפריל 2005 בעניין ציות ופונקציית הציות בבנקים, התאמה לרשויות במדינות אחרות והתאמה לרגולציה המקומית. כמו כן, ההוראה מרחיבה את חובת הציות לכלל הדינים וכללי ההתנהגות החלים על הפעילויות הבנקאיות השונות של התאגיד הבנקאי.
- סיכון ציות הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את הוראות הציות.
- **הוראות ציות:** כמוגדר בתיקון להוראה 308 האמור לעיל, הינם: חוקים, תקנות, הוראות רגולציה (לעניין זה, לרבות עמדות שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים בטיפול בפניות ציבור), תקדים משפטי מחייב, נהלים פנימיים והקוד האתי, החלים על הפעילויות הבנקאיות של התאגיד הבנקאי. ההוראה מאפשרת לתאגיד הבנקאי לקבוע כי הוראות ציות מתחומים שאינם בליבת הפעילות הבנקאית כגון דיני עבודה, הוראות הדיווח לציבור וכדומה ואו הוראות יציבותיות, יהיו באחריות ובפיקוח גורם בקרה בקוו ההגנה השני, שאינו חלק מפונקציית הציות (להלן: "מנהל סיכון ציות").

- החובות החלות על הבנק הינן חובות חוצות ארגון הנוגעות למגוון נרחב של פעילויות, הליכים ומוצרים אותם מבצע הבנק מדי יום.
- הבנק אימץ תכנית אכיפה פנימית בדיני ניירות ערך, המבוססת על מיפוי מקיף של הוראות הדין הרלוונטיות, נהלי הבנק והתהליכים השונים בבנק, אשר מסדירה נהלים והנחיות ליישום מתמשך של התכנית וזאת בהתאם לקריטריונים שפירסמה רשות ניירות ערך בנושא. הבנק השלים ביצועו של סקר פערים בנושא אכיפה פנימית בניירות ערך והשלים את סגירת כל הפערים שעלו במהלך הסקר. הבנק מינה את קצין הציות כממונה על האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך בבנק. הבנק מבצע מעקב אחר הוצאתה לפועל של תכנית האכיפה בדיני ניירות ערך, בין היתר, באמצעות קיום בקורות וביקורות בתחום דיני ניירות ערך.

ב. מדיניות

דירקטוריון הבנק קבע ואישר מדיניות ציות (במסגרת קבוצתית) בהתאמות הנדרשות. הבנק עדכן את מדיניות הציות בהתאם להוראה החדשה במסגרתה הוסדרו, בין היתר, מבנה פונקציית הציות, הגורמים השונים המעורבים ביישום המדיניות, חלוקת האחריות לביצוע בקורות בקו ההגנה השני אחר הוראות הציות השונות בהתאם לכללים שנקבעו בהוראה וכדומה. כמו כן דירקטוריון הבנק מאשר אחת לשנה את תכנית העבודה של מחלקת הציות של הבנק.

ג. תיאבון הסיכון

הבנק אימץ מדיניות של הקפדה יתרה בהתייחסות לסיכון הציות. ביחס להפרת הוראות החוק ונהלי הבנק הקשורים להוראות החוק, הבנק ימלא אחר הוראות ציות החלות עליו ויפעל לשם הבטחת העמידה בהן על ידי כלל עובדיו. כל עסקיו של הבנק יבוצעו על פי נהלי הבנק, הקוד האתי ובהתאם לכל החוקים והתקנות. הבנק פועל להטמעת תרבות ארגונית ואמות מידה ליושרה ואתיקה כבסיס הכרחי לקיום של תרבות ציות בכל דרגי הארגון.

ד. ניהול החשיפה

- לשם קיום ההוראה הוקמה בבנק מחלקת ציות (להלן: "פונקציית הציות" או "הפונקציה"), הכפופה למנכ"ל הבנק. בראש הפונקציה עומד קצין ציות ראשי, אשר אחראי ליישום החקיקה הקשורה במניעת הלבנת הון ומימון טרור ועל האכיפה המנהלית בבנק. כמו כן, מונה קצין הציות הראשי כ-RO (הממונה) על יישום הוראות ה-FATCA בבנק.
- הפונקציה אחראית על ריכוז הבקרה בבנק לציות להוראות הציות שבאחריותה בהתאם למדיניות הציות ותכנית העבודה השנתית ולדיווח על ליקויים או פערים, כולל על פערים שנמצאו ע"י מנהלי סיכון ציות לכל מדרג הסמכויות בבנק, בין היתר על ידי בחינת מוצרים חדשים ואו פעילויות חדשות, כמו גם ביצוע בקורות שוטפות על מוצרים ופעילויות קיימות כי הם תואמים את ההוראות הציות השונות וע"י קבלת דיווחים ממנהלי סיכון הציות. כחלק מתפקידה, בוחנת גם הפונקציה חוזרים ונהלים חדשים, טרם פרסומם.
- הפונקציה בודקת את קיום הוראות הציות שבאחריותה ועוקבת באופן שוטף, בסיוע המערך המשפטי בחברת האם והיעוצת המשפטית בבנק, אחר שינויים בחקיקה ובהוראות רגולטוריות.
- על פי הוראת בנק ישראל בוצע סקר תשתיות, אשר במסגרתו מופו ההוראות הצרכניות, והוגדרו בקורות למניעת הסיכון שבהפרתן. הבנק השלים עדכון מקיף לסקר התשתיות בשנת 2015. על פי ממצאי הסקר עולה כי קיימת בבנק תשתית ענפה הכוללת מספר בלתי מבוטל של טפסים, נהלים, מערכות ומנגנוני בקרה והדרכה שמטרתם לסייע לבנק לעמוד בחובות הציות שחלות עליו.
- לצד קצין הציות הראשי פועלים:
- נאמני ציות בכל אחד מסיניפי הבנק ובמטה, אשר מתפקדים, בין היתר, לזהות ולאתר אירועים המצריכים דיווח או טיפול מיוחד של המחלקה.
- ועדת תיאום לאכיפת הציות אשר כוללת נציגים של יחידות הבנק השונות (המערך המשפטי, מחלקת ארגון ושיטות, מחלקת מידע ניהולי, מחלקת משאבי אנוש ומדור פניות הציבור). פורום מעקב אחר יישום הוראות סטטוטוריות מתכנס בראשות מנכ"ל מתף, ומתפקידו לעקוב אחר יישום הוראות ציות חדשות ולדון בטיטוט הוראות, הצעות חוק, תזכירי חוק וכדומה. קצין הציות מקבל פרוטוקול מיישובות פורום זה.
- כמו כן, מסתייעת הפונקציה במערך הביקורת הפנימית של הבנק, ביחידה לפניות הציבור, במחלקת שיטות ותהליכים, ביעוצת המשפטית, במתף ובמחלקת ההדרכה בחברת האם.
- בבנק מבוצעים תהליכי הטמעה שוטפים בנושא הציות על ידי לומדה, קיום ימי עיון והדרכות למטה ולסיניפים.

ה. דיווח על החשיפה

- אחת לרבעון מדווח קצין הציות להנהלת הבנק על פעילותו במהלך הרבעון שחלף. הדיווח המפורט כולל סיכום פעילות הפונקציה, פירוט המלצות, פרטים ביחס להפרות של הוראות ציות שזוהו במהלך התקופה המדווחת והמלצות לגבי צעדים שיש לנקוט בגין ההפרות ומניעת הישנותן והיערכות הבנק ליישום הוראת ציות חדשה.
- לפחות אחת לשנה מדווח קצין הציות לדירקטוריון הבנק, דיווח מפורט ובו הוא מסכם את פעילותו בשנה הקודמת וכן מציג את תכנית העבודה לשנה הבאה. בנוסף, במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני מתומצתת פעילות קצין הציות וממצאיו העיקריים לרבעון שחלף.
- בנוסף, במדיניות הציות שנקבעה על ידי הדירקטוריון מוגדרים דיווחים מיידיים לדירקטוריון.

ו.

- מערך הביקורת הפנימית של הבנק משלב בתכניות העבודה השנתיות שלו ביקורות בנושא הציות להוראות צרכניות בבנק.

ז. ניהול סיכונים חוצה גבולות - Cross border

הבנק פועל בתחומי בנקאות שונים. בין שאר לקוחותיו, מספק הבנק שירותים גם ללקוחות שהינם תושבי חוץ. על רקע המאמצים המוגברים של מדינות שונות באיתור כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות והמגמה של שיתוף פעולה בינלאומי במאבק בהעלמות מס, עלולה פעילות הבנק מול תושבי החוץ כאמור להגדיל את החשיפה של הבנק לסיכונים חוצה גבולות (cross border) וכן לסיכונים מוניטין.

בחודש מרס 2015, התקבל חוזר המפקח על הבנקים המורה על עדכון המדיניות, הנהלים והבקורות בכל הנוגע לניהול סיכונים חוצי גבולות של לקוחות הבנק בדגש על חביות מס מחוץ למדינה בה נפתח החשבון.

במכתב המפקח, נדרש הבנק לבצע שורה של פעולות לצמצום הסיכון כגון קביעת מדיניות ייעודית, החתמת לקוחות על הצהרות לעניין חבות המס שלהם, ויתור על סודיות, זיהוי לקוחות בסיכון גבוה בהיבטי סיכונים חוצה גבולות ועוד.

הבנק נערך במועד ליישום הוראות המפקח על הבנקים. בין היתר נקבעה מדיניות ייעודית לנושא, נקבעו נהלי עבודה, הוחלט על שורה של צעדים אופרטיביים לניהול וצמצום הסיכון, זוהו וסומנו חשבונות בסיכון גבוה בהיבטי סיכונים חוצי גבולות ובוצע וממשיך להתבצע מהלך להחתמת לקוחות אלו על הצהרות לעניין חביות המס ויתור על סודיות. הבנק עמד בשנת 2015 בהנחיות המפקח וממשיך לפעול ליישום הנחיות שיישומן נקבע לשנת 2016.

סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור

א. כללי

- סיכונים איסור הלבנת הון ומימון טרור (להלן "הלבנת הון") הינם הסיכונים להטלת עיצומים כספיים משמעותיים על הבנק לאור אי עמידה בהוראות החוק בנושא מניעת הלבנת הון ואיסור מימון טרור וכן הסיכון להיווצרותה של אחריות פלילית של התאגיד ועובדיו. בנוסף, התממשות עבירה על הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור עשויה לגרום התממשות של סיכון מוניטין.
- על המגזר הבנקאי חלות הוראות שונות במסגרת מניעת הלבנת הון ומימון טרור הכוללות, בין היתר, את החוק לאיסור הלבנת הון, החוק לאיסור מימון טרור, צו איסור הלבנת הון, תקנות איסור מימון טרור, הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 411, חוזרים שונים ועוד.

ב. מדיניות

דירקטוריון הבנק מאשר אחת לשנה את מדיניות איסור הלבנת הון ומימון טרור של הבנק

ג. תיאבון הסיכון

- הבנק נוהג מדיניות מחמירה שנועדה להבטיח יישום דווקני של הוראות החוק והכרה נאותה של הלקוח אתו מנהל הבנק עסקים, ובכלל זה הבנת עסקיו המנוהלים עם הבנק או באמצעותו, החיוניים למניעת הלבנת הון ומימון טרור באמצעות הבנק ולניהולו התקין של הבנק.
- המדיניות בתחום מניעת הלבנת הון כוללת הגדרה ברורה של איסורים ביחס לפעילות מול גופים ומדינות לגביהן ישנן הגבלות.
- מדיניות ניהול הסיכון מתייחסת לדרשות "הכר את הלקוח" בהתאם לחקיקה מחייבת ומגדירה תהליכים וכלים הנדרשים לצורך עמידה מיטבית בדרשות אלו.

ד. ניהול החשיפה

- בבנק פועלת יחידה לאיסור הלבנת הון ומימון טרור, אשר מופקדת על יישום הוראות הדין בנושא זה ועל הטמעתן. בראש היחידה עומד, כאמור, האחראי על איסור הלבנת הון, המכהן אף כאחראי הציות של הבנק. היחידה מונחית מקצועית ע"י האחראי הקבוצתי בחטיבה לניהול סיכונים של חברת האם.
- תפקידי האחראי על איסור הלבנת הון ומימון טרור כוללים, בין היתר: פיתוח וביצוע בקרות על מנת לוודא כי הבנק מיישם את הוראות הדין כולל בקרות אחר ביצוע הדיווחים על פי סוג וגודל הפעולה, ווידוא קבלת עדכוני מסמך המדיניות בהתאם לעדכוני חקיקה והוראות הדין, ביצוע ו/או בקרה אחר קיום הדרכות והעברת דיווחים על פעולות בלתי רגילות לרשות לאיסור הלבנת הון.
- לשם יישום החוק והטמעה דווקנית של הוראותיו מינה הבנק נאמני ציות המשמשים גם כנאמני איסור הלבנת הון בסניפים האחראים על הפעילות השוטפת למניעת הלבנת הון ומימון טרור בהתאם למדיניות ולנהלים. נאמנים אלו נבחרים, בדרך כלל, מקרב אוכלוסיית מורשי החתימה וכפופים מקצועית בתחום איסור הלבנת הון לאחראי על איסור הלבנת הון.
- הבנק עורך, אחת לשנה, ימי עיון לכל נאמני איסור הלבנת הון, הרצאות בסניפים וכן השתלמויות והדרכות לכלל העובדים במסגרת הקורסים במחלקת ההדרכה של חברת האם. בנוסף מפיץ הבנק לומדה ממוחשבת הכוללת מבדק לבחינת הטמעת תוכן הלומדה בקרב העובדים. הלומדה מתעדכנת בהתאם לשינויים והתפתחויות בתחום ובהוראות הדין. עובדי הבנק הרלוונטיים נבחנו ונבדקת עמידתם בו בהצלחה. אחת לתקופה מהלך זה חוזר על עצמו לריענון הידע. מהלכי ההדרכה שבוצעו הגבירו את המודעות לנושא.
- הבנק נוקט באופן שוטף במהלכים לאיתור וטיוב נתונים באמצעות דוחות בקרה המופצים לסניפים בצירוף הנחיות מתאימות. כמו כן, משקיע הבנק משאבים רבים בפיתוח ושדרוג מערכות הבקרה הממוכנות ומקצה משאבי כוח אדם ליחידה על מנת לייעל את הבקורות לאיתור פעולות בלתי רגילות.
- בשל החשיבות המיוחדת שיש לנושא הוחלט על ביצוע של סקר תשתיות נפרד לחקיקה הקשורה בהלבנת הון ומימון טרור. במהלך שנת 2012 בוצע סקר פערים חדש בהוראת בנק ישראל. כל הפערים שנמצאו בסקר זה טופלו.
- המערך המשפטי בחברת האם והיועצת המשפטית של הבנק מבצעים מעקב אחר עדכוני חקיקה ומעדכנים את האחראי על ניהול סיכונים איסור הלבנת הון על עדכונים בנושא, וכן מעניקים תמיכה משפטית ככל שזו נדרשת על ידי האחראי, לקיום חובות האחראי ופעילות היחידה והבנק.
- ועדה מייצעת הוקמה לצורך תמיכה במילוי תפקידו של האחראי אשר עיקרי תפקידיה כוללים: דיון בפעולות בלתי רגילות אשר קיים ספק באם יש צורך בהעברתן לרשות לאיסור הלבנת הון, דיון בחשבונות בהם קיימות פעילויות מורכבות על מנת לבחון ולקבל החלטה האם מדובר בפעילות בלתי רגילה ועוד.
- במסגרת דיון חצי-שנתי במסגרת פורום למעקב אחר סיכונים תפעוליים מתקיים דיון בהתפתחויות טכנולוגיות העוללות לסייע בידי לקוחות בביצוע הלבנת הון ו/או מימון טרור על מנת לגבש ולבחון אמצעי הגנה נאותים, כגון שימוש באינטרנט, טלפונים סלולאריים, כרטיסי חיוב נטענים ועוד. הממונה על איסור הלבנת הון מקבל פרוטוקול מהדיון בנושאים אלה ככל שהיו.

ה. דיווח על החשיפה

- אחת לרבעון מדווח הממונה על איסור הלבנת הון להנהלת הבנק על פעילותו במהלך הרבעון שחלף. הדיווח המפורט כולל בין היתר התייחסות למוקדי סיכון שאותרו על ידי האחראי ודרכי הטיפול בהם ודיווח על יישום מדיניות "הכר את הלקוח". תמצית מדיווח זה מוצגת בפני הדירקטוריון מידי רבעון במסגרת מסמך הסיכונים של מנהל הסיכונים הראשי.
- אחת לשנה לפחות מדווח הממונה על איסור הלבנת הון לדירקטוריון הבנק על סיכום הפעילות השנתית.
- בנוסף, במדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון מוגדרים דיווחים מידיים לדירקטוריון ולבנק ישראל.

ו. סיכונים ומגבלות עקב קשרים עם איראן או אויב

- ביום 27 בנובמבר 2011 פרסמה רשות ניירות ערך הנחיות גילוי בנוגע לסיכונים ומגבלות עקב קשרים עם איראן או עם אויב. על פי הנחיות אלו, על תאגיד מדווח לכלול גילוי אודות הסיכונים והמגבלות אשר התאגיד חשוף להם עקב קשריו, במישרין או בעקיפין, עם איראן או עם האויב, לרבות מכוח הוראות הדין, ואשר יש להם או עשויה להיות להם השפעה מהותית על התאגיד.
- בהמשך לפרסום הנחיות אלו פרסם בנק ישראל ביום 23 בדצמבר 2012 עדכון להוראות הדיווח לציבור.
- במסגרת עדכון זה נוספה דרישה לפיה על התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחות הכספיים לשנת 2012 ואילך גילוי בנוגע לסיכונים ומגבלות עקב קשרים עם איראן או עם האויב, בהתאם לאמור בהנחיית רשות ניירות ערך דלעיל.

טבלה 3: גילוי לגבי פוזיציות במניות בתיק הבנקאי

הבנק אינו משקיע במניות כחלק מפיזור סיכונים וגיוון מקורות הכנסה. הרכב תיק ניירות ערך של הבנק מורכב מאגרות חוב בלבד.

הרכב תיק ניירות ערך

הבנק					א. הרכב
31 בדצמבר 2015					
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	(א) אגרות חוב המוחזקות לפדיון של אחרים בישראל סך כל אגרות החוב המוחזקות לפדיון
4.9	4.9	-	*-	4.9	
4.9	4.9	-	*-	4.9	

רווח כולל אחר מצטבר					ב. ניירות ערך זמינים למכירה
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים	הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾	
747.0	749.0	0.4	(2.4)	747.0	אגרות חוב ומלוות - של ממשלת ישראל
3.9	3.9	-	*-	3.9	של ממשלות זרות
26.4	26.5	0.1	(0.2)	26.4	של מוסדות פיננסיים בישראל
7.6	6.3	1.3	-	7.6	של אחרים בישראל
784.9	785.7	1.8 ⁽²⁾	(2.6) ⁽²⁾	784.9	סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

רווחים שטרם מומשו מהתאמות					ג. ניירות ערך למסחר
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	
-	-	-	-	-	אגרות חוב ומלוות - של ממשלת ישראל
-	-	-	-	-	סך כל ניירות הערך למסחר
789.8	790.6	1.8	(2.6)	789.8	סך כל ניירות הערך

* נמוך מ- 50 אלפי ש"ח.

- (1) נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
 (2) כוללים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן"

טבלה 14: סיכון ריבית בתיק הבנקאי

בניהול החשיפות לסיכונים שוק מבחין הבנק בין החשיפות הנוצרות כחלק מהניהול השוטף של הנכסים וההתחייבויות של הבנק (התיק הבנקאי) לבין החשיפות בתיק למסחר, זאת בהתבסס על מדיניות מפורטת שאישר דירקטוריון הבנק להגדרת התיק הבנקאי והתיק למסחר.

מטרת ניהול הסיכון בתיק הבנקאי היא למזער את השפעת שינוי בלתי צפוי בשיעורי הריבית על השווי ההוגן, ובה בעת לשמור על יציבות הרווחים החשבונאיים של הבנק באופק של שנה אחת קדימה. הבנק עושה שימוש בשתי גישות עיקריות למדידה והערכה של סיכון הריבית בתיק הבנקאי: הגישה הכלכלית המעריכה את השפעת שינוי בשערי הריבית על השווי ההוגן, וגישת הרווח בסיכון המעריכה את השפעת שינוי בשערי הריבית על הרווחיות החשבונאית. כמו כן, הבנק מבצע ניתוחי רגישות שונים, מבחני קיצון בשערי הריבית, וכן בוחן את הערך בסיכון (VaR).

ניהול ובקרת סיכון הריבית בתיק הבנקאי מתבצע על פי רוב על בסיס שוטף ובדיעבד במערכת מרכזית לחישוב סיכון הריבית בסך התיק הבנקאי, וכן במערכות נוספות.

גידור

לצורך מזעור סיכון הריבית בתיק הבנקאי, מתבצע מעת לעת גידור לפעילות זו, בהתאם למכשירים הפיננסיים העומדים לרשות הבנק, כאשר האסטרטגיות נעשות במכשירי שוק כגון עסקאות החלפת ריבית, לצורך הגנה על עסקה בודדת ו/או פעילות בודדת.

הנחות מפתח

ביתרות חשבונות העובר ושב שאינן נושאות ריבית קיימות יתרות זכות בסכום יציב לאורך זמן. תקופת הפירעון של יתרת העו"ש המשמשת בחישוב החשיפה לריבית נקבעה למשך שנה אחת.

מידע כמותי

כימות החשיפה בתיק הבנקאי משולבת בחישוב מודל VaR, וכן במבחני הקיצון, ונועד להגביר את שקיפות סיכון הריבית בבנק הן בתיק הבנקאי והן בתיק למסחר.

הבנק מודד ומעריך את רגישות התיק הבנקאי לשינויים בריבית בהתאם לנדרש בהוראת נב"ת 333 בנושא סיכון הריבית. המדידה נעשית הן ברמת מגזר הצמדה והן ברמת פעילות בודדת, ומודדת באופן שוטף את השפעת זעזוע סטנדרטי (קרי שינוי בלתי צפוי בעקום הריבית בשיעור של 200 נקודות בסיס), על השווי הכלכלי. להלן רגישות התיק הבנקאי לשינויים אלה:

מגזר הצמדה	שנת 2014		שנת 2015	
	+200 נקודות בסיס	-200 נקודות בסיס	+200 נקודות בסיס	-200 נקודות בסיס
שקל לא צמוד	3.3	(1.4)	2.8	(0.6)
שקל צמוד מדד	5.7	(7.8)	19.9	(26.9)
סך מט"ח	(0.3)	0.3	(1.2)	1.3
סך החשיפה	8.7	(8.9)	21.5	(26.2)

עיקר החשיפה לריבית נמצא בתיק הבנקאי נמצא במגזר הצמדה צמוד המדד, ונובע בעיקר מירידה במדד.

עלייה מקבילה של 1% בעקומי הריבית בכל מגזרי ההצמדה תביא לגידול של כ-11.3 מיליון ש"ח בשווי הכלכלי של התיק הבנקאי. ירידה מקבילה של 1% בעקומי הריבית בכל מגזרי ההצמדה תביא לקיטון של כ-12.4 מיליון ש"ח בשווי הכלכלי של התיק הבנקאי כמפורט להלן:

רגישות הון הבנק לשינויים במקביל בעקומי הריבית בחתך התיק הבנקאי והתיק למסחר

תרחיש	31 בדצמבר 2015	
	עלייה 1% במיליוני ש"ח	ירידה 1%
תזוזה בריבית צמודה למדד:	10.7	(12.4)
תזוזה בריבית לא צמודה:	1.2	(0.6)
תזוזה בריביות במטבע חוץ:	(0.6)	0.6

מידע נוסף על סיכונים אחרים שלא נכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3

סיכונים אחרים

- 1. סיכונים הנובעים מפעילות חוצת גבולות של לקוחות (CROSS BORDER)** (כחלק מסיכון ציות, הלבנת הון ומימון טרור) - הוראת נב"ת 411 סיכון פוטנציאלי למעורבות הבנק/קבוצה בהפרות הדין הזר הרלבנטי למדינת התושבות או האזרחות של הלקוחות בהן אירועי הלבנת הון, מימון טרור ובסיוע ללקוחות לעקוף את הדין הזר בתחומי מיסוי. מעורבות זו הינה בעלת פוטנציאל גבוה להפסד כספי, פגיעה במוניטין, סיכונים משפטיים וסיכונים תפעוליים.
לעניין סיכון "חוצי גבולות", הבנק פועל בהתאם למדיניות בנושא "הכר את הלקוח" כמפורט במסגרת הוראת נב"ת 411. בהתאם לכך גם לסיכון נכתבה מדיניות נפרדת בבנק, במסגרתה הוגדרו, בין היתר, הקווים המנחים לניהול הסיכון, תיאבון הסיכון, בקרה ודיווח. מנהל סיכון הלבנת הון הינו קצין הציות, כאשר ניהול הסיכון מתבצע לכל רחב שלושת קווי ההגנה.
- 2. אכיפת דיני עבודה** (כחלק מסיכון הציות הסיכון להטלת עיצומים כספיים ו/או אכיפה פלילית ו/או תביעה אזרחית על הבנק הן כמעביד והן כמזמין שירות מקבלנים, כתוצאה מהפרת החוק להגברת האכיפה בדיני עבודה, לרבות על המנכ"ל ו/או נושאי משרה אחרים באופן אישי.
הבנק נקט צעדים להקטנת הסיכון ובכלל זה :
עובדים חיצוניים: מופו הסכמים הקשורים לעובדים חיצוניים, נקבעו מנגנוני בדיקה ופיקוח על קבלנים ונקבעו נהלי עבודה מתאימים כולל חוות דעת משפטית מתאימות ספציפיות לנושא.
עובדי הבנק: פורסמו הנחיות מתאימות לעובדים בדגש על נושאים כמו הקפדה על שעות נוספות, פיטורי עובדות בהריון, איסור הטרדה מינית וכיו"ב בהתאם לדרישות החוק
- 3. מעילות והונאות** (כחלק מהסיכון התפעולי) - הוראות נב"ת 350 ו-351
מעילות - הסיכון למעילות עובדים ונושאי משרה בנכסי התאגיד הבנקאי ונכסים המוחזקים בו או המנוהלים על ידו, לרבות גניבה, מרמה שחיטה ועושיק והונאה כאשר כל אחת מהעבירות הנ"ל מוגדרות בחוק העונשין. נב"ת 351 מסדיר את נושא הדיווח לבנק ישראל באירוע של "מעילה", מפנה להגדרת מונח זה לפקודת הבנקאות (לדוגמא: גניבה, ניהול רכוש בצורה לא הולמת, עקיפה של הרגולציה, לרבות גניבת כספי הבנק או לקוחותיו וכיו"ב).
הונאות - הסיכון להפסדים לבנק כתוצאה מפעולות מסוג שנועד להונות, לנהל רכוש בצורה לא הולמת או לעקוף חוקים, על ידי צד שלישי. הטעייה מכוונת של אדם / קבוצת אנשים חיצוניים לבנק, הגורמת / עלולה לגרום נזק לבנק, על מנת להשיג שלא כדין נכסים, כספים או שירותים.
התנהגות לא אתית - סיכון להפסד לבנק לרבות התממשות סיכון מוניטין כתוצאה התנהגות של עובד/ת הבנק שאינה בהתאם לקוד האתי ו/או נהלי/נוהגי הבנק, התנהגות פסולה ו/או בלתי נאותה או בלתי הולמת.
תהליכים ופעילויות לניהול וניטור סיכונים מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית מוגדרים ומתקיימים לרוחב הבנק והקבוצה בחתך 3 קווי ההגנה לרבות מיפוי והערכת החשיפה לסיכונים, דיווח מידי בגין אירועים חשודים שמזהים בפעילות השוטפת מול לקוחות או כל גורם אחר, ביצוע תהליכי עבודה למניעת סיכונים מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית וזאת בהתאם לנהלי הבנק ותוך תיאום ושיתוף פעולה בין הפונקציות הפועלות.
- 4. סיכונים IT - סייבר** (כחלק מהסיכון התפעולי) (הוראת נב"ת 361)
פוטנציאל לנזק הנובע מאירוע סייבר בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו כאשר אירוע סייבר מוגדר כאירוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מערכות המחשב ו/או מערכות ותשתיות משובצות מחשב, על ידי או מטעם יריבים חיצוניים או פנימיים לתאגיד הבנקאי. בהגדרה זו נכללים גם ניסיונות לביצוע תקיפה גם אם לא אירע נזק בפועל. לקבוצה מדיניות בתחום הסייבר הכוללת פעולות העשויות למזער פוטנציאל להתממשות סיכון מוניטין בעת קרות אירוע סייבר. בבנק קיימת מדיניות הגנת הסייבר ואסטרטגיית הגנת הסייבר.
- 5. סיכונים IT** (כחלק מהסיכון התפעולי) - סיכון ניהול טכנולוגיות מידע - הוראת נב"ת 357
החשש להתממשות סיכונים פוטנציאליים והפסד לבנק כתוצאה מפגיעה במערך ניהול טכנולוגיית המידע ובכלל זה: אי שימוש בטכנולוגיות עדכניות, מדיניות מיקור חוץ והתנהלות מול ספקים לקויה, פעילות ותחזוקת מערכות שאינה תומכת באופן נאות בפעילות העסקית (ובכך פוגעת גם בכושר התחרות של הבנק), מדיניות ניהול מלאי ציוד מחשבים ותקשורת לקויה ועוד.

הבנק עוקב אחר איומים הנובעים משימוש בטכנולוגיות חדישות וזאת ע"מ לחסום אפשרות לביצוע עסקאות שלא פנים מול פנים ולהימנע מהליכי זיהוי אימות ורישום הנדרשים בהתאם לחוק. המעקב מבוצע במסגרת הפורום למעקב אחר סיכונים תפעוליים וקיימת מדיניות ייעודית לניהול הסיכון. במסגרת סיכון ניהול טכנולוגיות מידע ישנו מיקור חוץ. מיקור חוץ מהווה כלי אפשרי נוסף להשגת מטרות העסקיות של הבנק תוך שיפור השירות ללקוחות והקטנת הוצאות תפעוליות. בניהול הסיכון, הבנק פועל כדלקמן:

- מיקור חוץ בתחום טכנולוגיית המידע מנוהל בהתאם להוראת נב"ת 357.
 - מיקור חוץ של ביקורת פנימית, ככל שיעשה, מנוהל על פי הוראת נב"ת 307.
 - לגבי שאר התחומים, הבנק יפעל לעניין מיקור חוץ על-פי הקווים המנחים בהוראת נב"ת 350.
- ככלל במיקור חוץ, יבצע הבנק בדיקת נאותות עסקית של הספק המומלץ, כולל איתנות פיננסית, הוכחת יכולות וכישורים רלוונטיים, יפתח תכניות לניהול וניטור הסיכונים הקשורים להסדרי מיקור החוץ וכן ייצור סביבת בקרה אפקטיבית (בבנק ואצל הספק).

6. סיכון המשכיות עסקית (כחלק מהסיכון התפעולי) - הוראת נב"ת 355

סיכון המשכיות עסקית הינו התממשות מצב בו יש חוסר ביכולת הבנק בארץ לקיים פעילות עסקית רציפה ללא הפרעות ולשמור על יציבותו הפיננסית ועל נכסיו גם בשעת חירום ובמצבי אסון.

כחלק מניהול סיכונים המשכיות עסקית, הגדיר הבנק תרחישי חירום ומצבי כשל אשר עלולים לפגוע באופן מהותי ביכולתו לקיים את פעילותו העסקית ולשמור על יציבותו. הבנק נערך למצבי הכשל הללו, לרבות ביצוע פעולות מקדימות והכנת תכניות פעולה מפורטות. במסגרת העבודה לניהול המשכיות עסקית, הגדיר הבנק שורת צעדים ומרכיבים אשר נועדה לנהל את הסיכון לרבות: ניתוח השלכות עסקיות, אסטרטגיית התאוששות, תכנית המשכיות עסקית, ניטור הסיכונים ועוד.

7. סיכון רגולטורי

(סיכון רוחבי המנוהל בעיקר כחלק מהסיכון המשפטי והציות) מקורו במגבלות המוטלות על הבנק ו/או בהיערכות הנדרשת מהבנק כתוצאה משינויים והתפתחויות בחקיקה, רגולציה ופסיקה אשר ליווים, יישומם והטמעתם עשויים לגרום לעלויות כבדות הן במשאבים והן כספיים. רגולציה רבה, המשתנה בתדירות גבוהה באופן שאינו מותיר מרחב זמן נאות להיערכות מקשה על הוודאות המשפטית וההתמצאות בעולם הרגולטורי, והופכת את משימת ניהול הסיכונים המשפטיים למורכבת יותר.

הסיכון מקבל ביטוי במסגרת מדיניות הסיכון המשפטי ומדיניות הציות. מנהלת הסיכון המשפטי הינה היועצת המשפטית של הבנק.

חשיפה לרגולציה עתידית אפשרית, העלולה להשפיע על אסטרטגיית הבנק מנוהלת במסגרת הסיכון האסטרטגי.

8. הגבלים עסקיים (כחלק מהסיכון המשפטי והציות) - סיכון הציות - הוראת נב"ת 308, סיכון משפטי- בהיבט המשפטי של הרגולציה סיכון לעיצומים כספיים שנקבעו בחוק, להפסדים מהותיים או לפגיעה במוניטין התאגיד הבנקאי כתוצאה מאי ציות בדיני ההגבלים העסקיים.

טבלה 15: יחס כיסוי הנזילות

רקע

סיכון הנזילות הינו סיכון קיים או עתידי שהבנק יתקשה לספק את צרכי נזילותו במצבי ביקוש והיצע חריגים - לרבות התחייבויות בלתי צפויות, משיכות בלתי צפויות מפיקדונות הציבור, אי ודאות לגבי זמינות המקורות והתחייבויות בלתי צפויות אחרות, לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים שעומדים לרשות הבנק.

בחודש ספטמבר 2008 הוציאה ועדת באזל, ה-BIS, הנחייה מעודכנת (Sound Practice) שעוסקת בתחום ניהול סיכון הנזילות. ההנחיה נכתבה בעקבות לקחי המשבר הפיננסי, וכוללת שורת הנחיות חדשות לניהול הנזילות, ובהן: הצורך בתמחור סיכון הנזילות, הצורך בהחזקת כרית בטחון, שורת עקרונות במדידת הסיכון בהם שימוש נרחב יותר בתרחישי קיצון, ניהול נזילות תוך יומי, תכניות מגירה ועוד. בחודש ינואר 2013 פרסמה ועדת באזל עדכון של המסמך שפרסמה בדצמבר 2010 כחלק ממקבץ מסמכים לחיזוק עמידות המערכת הבנקאית (באזל), שעוסק בשני מדדים חדשים לאמידה כמותית של סיכון הנזילות - יחס הנזילות המזערי (LCR), ויחס המימון היציב (NSFR), וכלים פיקוחיים נוספים לניטור הסיכון.

בחודש ינואר 2013 פרסם בנק ישראל עדכון להוראות ניהול סיכון הנזילות (הוראה 342), שעיקרו הרחבה ועדכון של מתכונת המעקב והדיווח אחר סיכון הנזילות במערכת הבנקאית.

בחודש ספטמבר 2014 פרסם בנק ישראל הוראה חדשה "יחס כיסוי הנזילות" (הוראה 221) המאמצת את המלצות ועדת באזל. הוראת ניהול בנקאית תקין 342 תמשיך להתקיים במקביל להוראה 221, כאשר נדרש למלא אחר הדרישות האיכותיות והכמותיות שבה עד תום תקופת המעבר, ותעדכן לאחר תום תקופת המעבר.

מדיניות הבנק בסיכון נזילות

הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכון הנזילות במטבעי ישראל ובמטבע חוץ וצמוד מטבע חוץ, שאותה אישר דירקטוריון הבנק, בהתאם לנדרש בהוראות ניהול בנקאית תקין 342 ו-221 של הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל.

המדיניות כוללת, בין היתר, מגבלות על יחס כיסוי נזילות, יחסי הנזילות הפנימיים, ואופק הישרדות בתרחיש רגיל ובתרחישי קיצון, ועל תזרים המזומנים, והתייחסות לכלי המדידה השליטה והבקרה ולמנגנוני הדיווח שיש לקיים כחלק מניהול סיכון הנזילות השוטף.

כמו כן, הבנק קבע מתודולוגיה שתסייע בזיהוי משבר נזילות בבנק, וזאת בכדי להבטיח את יכולתו של הבנק לעמוד באתגרים העולים מניהול העסקים השוטף, וכאלה שעלולים להתעורר בעת מקרי לחץ בשווקים הפיננסיים.

ניהול סיכון הנזילות של הבנק:

הבנק מנהל מעקב אחר מצב הנזילות לטווח הקצר (עד 12 חודש) ולטווח הארוך לפי צרכיו ובהתאם למבנה הנכסים וההתחייבויות שלו ואופי פעילותו. מדיניות ניהול הנזילות של הבנק מבוססת בהתאם להוראת ניהול בנקאית 342 ו-221, על פיה כל תאגיד בנקאי צריך למדוד את יחס כיסוי הנזילות שלו באופן עצמאי, ולקיים מודל נזילות פנימי שאושר בדירקטוריון. כמו כן, הבנק אחראי לגבש ולקיים מדיניות לניהול הנזילות לטווח הקצר (עד 12 חודש) ולטווח הארוך, תוך הקפדה על קיום ההוראות של הרשויות הרגולטוריות ועמידה ביחס כיסוי הנזילות. לא קיימים איסורים או מגבלות משמעותיות אחרות על העברת כספים לבנק מעבר למגבלות הכלליות החלות על ביצוע עסקאות מכל סוג.

הבנק פועל לשמירה על מלאי נכסים ברמה נאותה, במקביל לניהול השימושים, באופן שיניב הכנסה לבנק. הבנק רואה משנה חשיבות בניהול שמרני אך אקטיבי של הנזילות בבנק. תיאבון הסיכון של הבנק מידתי ומתבטא במבנה הנכסים והתחייבויות, כלי המדידה וניטור הסיכון הרבים שמקצים לעניין זה ומערכי הניהול והבקרה המופקדים על ניהול סיכון זה.

מטרות המימון והנזילות של הבנק הן לנהל את סיכון נזילות לשימור נזילות מספקת כדי:

- א. לממן את בסיס הנכסים הנוכחי שלו.
- ב. לגדול בכספי הליבה של הבנק על מנת לענות על צרכי הלקוחות.
- ג. לשמר עודפי נזילות מספקים ומובנים כראוי, כדי להקל על פעילות תחת מגוון רחב של תנאי שוק משתנים הן בטווח הקצר והארוך.
- ד. עמידה בדרישות הרגולציה.

הבנק פועל לשמירה על מלאי נכסים ברמה נאותה, במקביל לניהול השימושים, באופן שיניב הכנסה לבנק. בשל כך, הבנק רואה משנה חשיבות בניהול שמרני אך אקטיבי של הנזילות בבנק. תיאבון הסיכון של הבנק בהיבט הזה, נמוך.

מקורות המימון העיקריים של הבנק כוללים את פיקדונות הציבור לטווח קצר, בינוני וארוך, זאת כתוצאה ממדיניות לגיוס מקורות מגוונים ויציבים. על פיקדונות מגופים פיננסיים ועסקיים שמועד פירעונם עד חודש, חלים על פי הוראה מקדמי יציאה גבוהים. לבנק אין רמה גבוהה של פיקדונות מסוג זה ולכן הם אינם תורמים תרומה גבוהה לתזרים היוצא. נגזרים יוצרים תזרים נכנס גבוה ותזרים יוצא גבוה, אך תרומתם נטו בסך המטבעות נמוכה. הבנק אינו מחשיב בנכסים הנזילים ביטחונות שהוא נדרש להפקיד בגין פעילות זו. יחס כיסוי הנזילות הממוצע במהלך הרבעון עומד על 340%, כאשר הדרישה המזערית הינה 100%. קיימת תגודתיות מסוימת בין הימים במהלך הרבעון.

נכסים נזילים ומקורות מימון:

הבנק שומר על רמת נזילות נאותה, באמצעות פיקדונות בבנק ישראל ובחברת האם, השקעת תיק הנוסטרו בנכסים איכותיים ומפוזרים בשקלים ובמטבע חוץ אשר יאפשרו לו לעמוד בכל צרכי הנזילות במגוון תרחישי קיצון ובאמצעות מדיניות של גיוס מקורות יציבים ומגוונים לטווחי זמן שונים הכוללים פיקדונות ציבור. הנכסים הנזילים העיקריים של הבנק על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 221 הינם פיקדונות בבנק ישראל, ואג"ח מדינת ישראל בשקלים ובמטבע חוץ, ואג"ח ממשלת ארה"ב במטבע חוץ. **ריכוז נכסים באיכות גבוה (HOLA)** - הרכב הנכסים הנזילות של הבנק כולל פיקדונות בבנק ישראל, אג"ח ממשלת ישראל בארץ ובחו"ל, אג"ח ממשלות זרות ואג"ח קונצרנים בדירוג השקעה בינלאומי גבוה.

מקורות המימון העיקריים

פיקדונות: פיקדונות הציבור הם מקור המימון העיקרי של הבנק. לתאריך 31 בדצמבר 2015, רמת פיקדונות הציבור בבנק עמדו על 5.0 מ' ש"ח שינוי של כ- 4.6% בהשוואה ל- 30 בספטמבר 2015 ושינוי של כ- 15.1% בהשוואה ל-31 בדצמבר 2014. השינוי נובע בעיקר מגידול בפיקדונות עו"ש.

31 בדצמבר		בישראל
2014	2015	
		לפי דרישה
1,541.9	2,068.8	אינם נושאים ריבית
36.5	4.1	נושאים ריבית
1,578.4	2,072.9	סה"כ לפי דרישה
2,789.1	2,955.4	לזמן קצוב*
4,367.5	5,028.3	סך כל פיקדונות הציבור**
-	-	* מזה: פיקדונות שאינם נושאים ריבית
		** מזה:
3,709.7	4,275.6	פיקדונות של אנשים פרטיים
56.1	52.4	פיקדונות של גופים מוסדיים
601.7	700.3	פיקדונות של תאגידים ואחרים

(1) סווג מחדש.

פיקדונות הציבור לפי גודל:

31 בדצמבר		תקרת הפיקדון במיליוני ש"ח
2014	2015	
3,415.7	3,858.6	עד 1
679.2	799.4	מעל 1 עד 10
272.6	370.3	מעל 10 עד 100 (2)
4,367.5	5,028.3	סה"כ

(2) תקרה אפקטיבית למפקיד יחיד: 60.9 מיליון ש"ח ל-31 בדצמבר 2015 ו-48.7 מיליון ש"ח ל-31 בדצמבר 2014.

חוב לחברת האם

לבנק פיקדון מחברת האם בסך כולל של כ- 298.5 מ' ש"ח לפירעון ב-30 ביוני 2019 צמוד למדד בריבית של 0.25%.

ניהול סיכון המימון

הבנק מתמקד בגיוס פיקדונות לפי סוג הלקוח, ותקופות הפיקדון, ולשם כך מפתחים מוצרי פיקדונות שונים הנותנים מענה לצורכי הלקוחות השונים מחד ולפיזור והפחתת סיכון הנזילות מאידך.

הבנק שם דגש על גידול בפעילות הלקוחות הקמעונאיים המהווים 85% מסך הפיקדונות. הפיקדונות המוסדיים מהווים 1% מסך הפיקדונות.

הבנק מנטר את היקף וריכוזיות הפיקדונות ברמה יומית על פי קריטריונים שונים, באופן שוטף לפי גודל ומשך חיים ממוצע, מכשיר, וסוג לקוח, ומציב יעדים ומגבלות להיקף הפיקדונות הגדולים ולתמהיל המקורות בכלל.

פיקוח ובקרה ודיווח על ניהול החשיפה לסיכונים נזילות:

סיכון הנזילות בבנק, בשקלים ובמטבע חוץ, מנוהל ומבוקר באופן שוטף, בהתאם למדיניות הבנק, במטרה להבטיח את היכולת להתמודד באופן תחרותי גם במצבי ביקוש והיצע חריגים בשווקים הפיננסיים.

ניהול החשיפה לסיכון נזילות נבחן, מבוקר ונדון באופן שוטף וייעודי ע"י על ידי הפורומים והועדות ברמת דירקטוריון, הנהלה ודרגה ביניים. במסגרת זו, מבוצע מעקב שוטף אחר תחזיות של תזרימי מזומנים, מגמות בסגמנטים שונים של פיקדונות, ריכוזיות מפקידים ועלויות גיוס.

הבנק מנהל מעקב אחר מצב הנזילות ואחר החשיפה לסיכון הנזילות שלו. הבנק קבע מדיניות לניהול סיכונים נזילות ומנהל את הנזילות באופן עצמאי, בהלימה עם המדיניות הקבוצתית ובכפוף להוראות הרגולציה.

דיווח על החשיפה לסיכונים נזילות

- דוח סיכון נזילות יומי בשקלים ובמט"ח מופק ממערכת הנזילות במחשב המרכזי ומופץ לכל גורמי הניהול והבקרה הרלוונטיים.
- דיווח על החשיפות לסיכון הנזילות בשקלים ובמט"ח בהשוואה למגבלות ויעדי הפעילות שנקבעו על ידי הדירקטוריון והסמכויות לניהולם ניתן במסגרת דיווח יומי המופץ למנכ"ל הבנק, לחברי הנהלה, למנהל הסיכונים הראשי ולמנהלת המחלקה לניהול פיננסי. כמו כן במסגרת וועדת הנזילות והסיכונים הפיננסיים המתכנסת לפחות פעם בשבוע, וכן אחת לחודש בישיבת הנהלה הדנה בנושא ניהול נכסים והתחייבויות.
- דיווח על החשיפות מרכז במסמך הסיכונים הרבעוני כנדרש בהוראה לניהול בנקאי תקין 310. מסמך הסיכונים נדון, אחת לרבעון, בהנהלה, בועדה לניהול סיכונים ובדירקטוריון.
- במסגרת הדוח הרבעוני של יחידת תחום ניהול סיכונים שוק ונזילות בחטיבה לניהול סיכונים בחברת האם מדווחת גם החשיפה לסיכון נזילות.
- דיווח אחת לרבעון בהנהלה ובדירקטוריון על תוצאות תרחישי קיצון.
- בנוסף, הנהלת הבנק והדירקטוריון מעודכנים באופן שוטף ועל פי הצורך בהתפתחויות בחשיפות הבנק לסיכונים נזילות.

התשתית לניהול סיכון הנזילות - מערכות וכלים למדידה וניהול של החשיפה:

התשתית לניהול סיכון הנזילות בבנק משלבת מודלים שונים לניהול השוטף של הנזילות במטבע ישראלי ובמטבע חוץ, הן במצב עסקים רגיל והן בתרחישי קיצון כדלהלן:

מודל פנימי במטבע ישראלי ובמטבע חוץ בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 342:

- לצורך ניהול הנזילות הכולל מנוהל ונמדד סיכון הנזילות באמצעות מודל פנימי שפותח בחברת האם ושמטרתו מעקב אחר האמצעים הנזילים שברשות הבנק תחת תרחיש לחץ של מצב עסקים רגיל והן תחת סט של תרחישים המדמים מצבי לחץ וקיצון שונים הנוגעים לכלל המערכת הבנקאית ולבנק באופן ספציפי. המודל מבוסס על הערכת איכות ופיזור תיק הנכסים ומשתמש במקדמי ביטחון הולמים שנבחנו על בסיס היסטורי בהתאם לרמות הסיכון, לסיפור התרחיש ובהתבסס על חוות הדעת של גורמים מקצועיים. המודל מאפשר ניהול, שליטה, פיקוח ובקרה ברמה היומית השוטפת על מצב הנזילות במטבע ישראלי ובמטבע חוץ ולפרקי זמן שונים. לאורך זמן, הבנק עומד ביחס נזילות גבוה מ-1 בהתאם לדרישות הוראה 342.
- תרחישי קיצון - העקרונות העומדים בבסיס תרחישי הקיצון הינם שככל שיש בידי הבנק יותר נכסים נזילים ביחס לתזרים היוצא (נטו), הצפוי להתממש בתרחישי הקיצון, כך מבטיח הבנק את יכולתו לעמוד בצרכי הנזילות. למטרה זו מסווגים הנכסים הנזילים במודל ע"פ רמת נזילותם, בהתאם להוראות בנק ישראל והתזרים היוצא על בסיס פרמטרים שמוגדרים ע"פ הערכות מומחה.
- המודל משמש כלי ניהול דינמי, ברמה היומית, לבחינת מצב הנזילות בבנק ולניהול סיכון הנזילות. תוצאות המודל מבוקרות באופן שוטף על ידי הגורמים הרלוונטיים ובכללם יחידת תחום סיכונים שוק ונזילות בחברת האם.

מערכת זה"ב - RTGS לניהול נזילות תוך יומי במטבע ישראלי

בנוסף, לצורך ניהול הנזילות השוטפת בשקלים משתמש הבנק במערכת פנימית שפותחה לצורך עמידה בדרישות הרפורמה במערכת התשלומים והסליקה (מערכת זה"ב - RTGS). המערכת מאפשרת סליקה בזמן אמת, ללא השהייה בין ביצוע הוראות התשלום לבין אישורה, ומאפשר לבנק לזהות בכל רגע נתון את התזרים הכספי שעבר בחשבונות.

יחס נזילות מזערי לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 221 (LCR):

- הוראת ניהול בנקאי תקין מבוססת על המלצות ועדת באזל. הוראה זו כוללת שורת הנחיות למדידה ע"פ קריטריונים אחידים, את סיכון הנזילות בכל בנק, במערכת הבנקאית. יחס כיסוי הנזילות (LCR) הינו תקן שנועד לשפר את עמידות פרופיל הסיכון של התאגידים הבנקאיים בטווח הקצר באמצעות דרישה שתאגיד בנקאי יחזיק מלאי הולם של נכסים נזילים באיכות גבוהה (High Quality Liquid Assets - HQLA), לא משועבדים, הניתנים להמרה למזומן במהירות ובקלות וזאת כדי לענות על צרכי נזילות בתרחיש קיצון הנמשך 30 ימים קלנדריים.
- התקן מגדיר מסגרת ספציפית לחישוב יחס כיסוי הנזילות במטרה ליצור אחידות ברמה בינלאומית.
- היחס מונהג החל מ-1 באפריל 2015, כאשר הדרישה המזערית נקבעה על יחס כיסוי נזילות כולל יחס כיסוי נזילות במט"ח של 60% שידגל ל-80% ב-1 בינואר 2016 ול-100% ב-1 בינואר 2017 ואילך.
- יחס כיסוי הנזילות - LCR, מכיל שני רכיבים:
 - (א) שווי מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה בתנאי קיצון (HQLA),
 - (ב) סך תזרים מזומנים יוצא נטו במהלך 30 הימים הקלנדריים הבאים, המחושב על פי הפרמטרים של התרחיש.
- היחס מחושב כשיעור של מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה מתוך סך תזרים מזומנים יוצא נטו במהלך 30 הימים הקלנדריים הבאים.
- יחס המימון היציב - NSFR, מכיל שני רכיבים:
 - (א) כמות זמינה של מקורות מימון יציבים,
 - (ב) כמות דרושה של מימון לשימושים.
- היחס מחושב כשיעור של כמות זמינה של מקורות מימון יציבים מתוך הכמות הדרושה של מימון לשימושים.
- הבנק אימץ את מודל נזילות שפותח בקבוצת האם, המותאם להוראה זו ומנהלת ומודדת את סיכון הנזילות ברמה יומית, בהתאם לדרישת ההוראה.
- עמידה ביחס ממוצע של 340%. יחס הכיסוי הגבוה נשען כאמור על החזקת תיק נכסים ("כרית נזילות") מפוזר ואיכותי אשר במטבע ישראלי מושקע בעיקר בפיקדונות בבנק ישראל ובאגרות חוב של ממשלת ישראל ובמטבע חוץ באג"ח של ממשלות וכן במגוון מקורות מימון יציבים ולטווחי זמן שונים. סיווג הנכסים, הפיקדונות, המסגרות והביטחונות השונים וכן השימוש במקדמים, מבוצע כפי שנקבע בהוראה 221.

להלן נתוני הנכסים הפיננסיים הלא משועבדים והמשועבדים של הבנק נכון ליום 31.12.2015 (במיליוני ש"ח):

מזה: * משועבדים	הערך במאזן	
-	897.2	מזומנים ופיקדונות בבנקים מרכזיים
-	559.7	פיקדונות בבנקים מסחריים
-	789.8	ניירות-ערך
-	2,246.7	סך הכל

* לבנק אין נכסים פיננסיים משועבדים.

דיווח על החשיפה לסיכוני נזילות

- דוח סיכון נזילות יומי בשקלים ובמט"ח מופק ממערכת הנזילות במחשב המרכזי, ומופץ לכל גורמי הניהול והבקרה הרלוונטיים.
- דיווח על החשיפות לסיכון הנזילות בשקלים ובמט"ח בהשוואה למגבלות וגבולות הפעילות שנקבעו על ידי הדירקטוריון והסמכויות לניהולם ניתן במסגרת דיווח יומי המופץ למנכ"ל הבנק, לחברי ההנהלה, למנהל הסיכונים הראשי ולמנהלת המחלקה לניהול פיננסי. כמו כן, במסגרת וועדת הנזילות והסיכונים הפיננסיים המתכנסת פעם בשבוע וכן אחת לחודש בישיבת הנהלה הדנה בנושא ניהול נכסים והתחייבויות.

- דיווח על החשיפות מרוכז במסמך הסיכונים הרבעוני כנדרש בהוראה לניהול בנקאי תקין 310. מסמך הסיכונים נדון, אחת לרבעון בהנהלה, בוועדה לניהול סיכונים ובדירקטוריון.
- במסגרת הדוח הרבעוני של יחידת תחום ניהול סיכונים שוק ונזילות בחטיבה לניהול סיכונים בחברת האם מדווחת גם החשיפה לסיכון נזילות.
- בנוסף, הנהלת הבנק והדירקטוריון מעודכנים באופן שוטף ועל פי הצורך בהתפתחויות בחשיפות הבנק לסיכונים נזילות.

תכנית חירום

- בהתאם להוראות בנק ישראל, הוגדרה בבנק תכנית מגירה לטיפול במשבר נזילות. מטרת התכנית היא להגדיר את הפעולות הדרושות בניהול סיכונים הנזילות להגנה על המפקידים, החייבים ובעלי המניות, ולקבוע מתודולוגיה שתסייע בזיהוי משבר נזילות בבנק. התכנית מציינת מהם הקריטריונים להפעלתה, מהם תרחישי הלחץ האפשריים, ניטור הסיכון ומעקב אחר האינדיקטורים לזיהוי מוקדם של לחצי נזילות, תחומי אחריות וסמכות של בעלי תפקידים, אופן המענה והדיווח וההתנהלות מול גורמי פנים וחץ. בנוסף, הבנק עורך אחת לשנה תרגיל חירום המדמה תרחיש קיצון שמשפיע גם על מצב הנזילות, ובוחן את תפקוד הבנק ואת יישום תכנית החירום.

סיכון מימון

- סיכון מימון נובע מהתייקרות בלתי צפויה בעלות המימון כאשר מקורות מימון מתמחזרים או נפרעים ומוחלפים ע"י מקורות חדשים יקרים יותר או כאשר הבנק נאלץ לממש שימושים כתוצאה ממחסור במקורות זמינים.

מודל "קצר ארוך" בשקלים בריבית משתנה

- בשנים האחרונות קיימת חשיפה במגזר השקלי בריבית משתנה, עקב ריבוי המקורות הקצרים בריבית משתנה המממנים שימושים ארוכים יותר. הסיכון העיקרי לבנק הוא עלייה במרווחי הגיוס במועדי גיוס המקורות. נקבעה מגבלה לסכום ההפסד המכסימלי כתוצאה מייקור עלות גיוס המקורות, שתבחן מעת לעת.

לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 בדצמבר 2015		
סך ערך משוקלל (ממוצע) במיליוני ש"ח	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) במיליוני ש"ח	
1,342		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HOLA)
		תזרימי מזומנים יוצאים
246	4,162	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים
102	2,035	מזה: פיקדונות יציבים
115	1,146	פיקדונות פחות יציבים
29	982	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
349	653	מימון סיטונאי בלתי מובטח
-	-	מזה: פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשתות של תאגידי בנקאיים קואופרטיביים
349	653	פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
-	-	חובות לא מובטחים
-	-	מימון סיטונאי מובטח
79	1,414	דרישות נזילות נוספות
6	6	מזה: תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
-	-	תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב
73	1,408	קווי אשראי ונזילות
-	-	מחויבויות מימון חוזיות אחרות
22	261	מחויבויות מימון מותנות אחרות
695		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
		תזרימי מזומנים נכנסים
-	-	הלוואות מובטחות (למשל עסקאות מכר חוזר)
269	328	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
24	95	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
293	423	סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
1,342		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HOLA)
402		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
340%		יחס כיסוי נזילות

כללי

1. בחודש ספטמבר 2014 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר אישור ועדת התגמול ובהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 301A בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי (להלן: "הוראה 301A"), את מדיניות התגמול של הבנק (להלן: "מדיניות התגמול"). מדיניות התגמול נקבעה בהתאם למדיניות התגמול הקבוצתית של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל (להלן: "מדיניות התגמול הקבוצתית").
2. בחודש ינואר 2013, אישר דירקטוריון הבנק תכנית מענקים למנהלים בכירים (מנכ"ל הבנק וחברי ההנהלה של הבנק). בד בבד עם אישור מדיניות התגמול, לאחר אישור ועדת התגמול, ובהתאם להוראות מדיניות התגמול, החליט דירקטוריון הבנק לאשר תיקונים בתכנית המענקים לבכירים, וזאת בגין מענקים שנתיים החל משנת העבודה 2014 (להלן: "תכנית המענקים לבכירים").

מידע המתייחס לגופים המפקחים על התגמול:

3. הגוף העיקרי המפקח על נושא התגמול הוא ועדת התגמול של הדירקטוריון (להלן: "ועדת התגמול"). הרכב ועדת התגמול וסמכויותיה הינם בהתאם להוראה 301A ולהוראת נוהל בנקאי תקין 301 "הדירקטוריון". נכון למועד זה חברי ועדת התגמול הינם: משה ניב (יו"ר), יוסי לוי, אברהם פינקלשטיין, איריס שטרק, חיים קרופסקי. בהתאם למדיניות התגמול, גם לגופים נוספים בבנק תפקידים בקשר לפיקוח על נושא התגמול ובכלל אלה מערך משאבי האנוש ומחלקת ניהול הסיכונים בבנק.
4. ועדת התגמול והדירקטוריון נעזרו ביעוץ משפטי של משרד עורכי הדין גרוס, קלינהנדלר, חודק, הלוי, גרינברג ושות' בתחום ליווי הליך גיבוש מדיניות התגמול ותכנית המענקים לבכירים.
5. מדיניות התגמול חלה על כל עובדי הבנק, וניתנה במסגרת התייחסות ספציפית לקבוצות העובדים מרכזיים (כהגדרת המונח בהוראה 301A).

נושאי המשרה בכירה ועובדים מרכזיים אחרים נכון לסוף תקופת הדיווח

6. בבנק 20 נושאי משרה בכירה כהגדרתם בהוראה 301A: 12 דירקטורים, 4 חברי הנהלה ו-4 נושאי משרה בכירה שאינם חברי הנהלה (שהינם מנהלים שכל תגמולם נקבע על פי הסכם קיבוצי והוחרגו מהגדרת עובדים מרכזיים).
7. הואיל והבנק הינו תאגיד בנקאי שהיקף העובדים שלו במועד אישור מדיניות התגמול נמוך מ-1000 עובדים, עובדים שהם מנהלים המדווחים ישירות למנהלים המדווחים ישירות למנכ"ל לא נכללים בקבוצת העובדים המרכזיים בבנק לפי מדיניות תגמול זו, שכן לדעת הבנק אין בבנק זה עובדים שלפעילותם עשויה להיות השפעה מהותית על פרופיל הסיכון של הבנק. דירקטוריון הבנק יהיה רשאי להגדיר עובדים נוספים כעובדים מרכזיים ככל שהוראה 301A, לפיה ניתן להחריג עובדים שכל תגמולם נקבע על פי הסכם קיבוצי מהגדרת עובדים מרכזיים, אינה מונעת את הגדרתם כעובדים מרכזיים.

שיקולים כללים בקביעת מדיניות התגמול

8. במדיניות התגמול נקבעו כללים שמטרתם להבטיח כי הסדרי התגמול בבנק יהיו עקביים עם מסגרת ניהול הסיכונים ועם המטרות ארוכות הטווח של הבנק, ובהתאם למדיניות התגמול הקבוצתית. השיקולים שהנחו את ועדת התגמול והדירקטוריון באמצע את מדיניות התגמול, בדגש על מדיניות התגמול לנושאי המשרה, הינם, בין היתר, קידום מטרות הבנק, תכנית העבודה שלו והאסטרטגיה של הבנק בראיה ארוכת טווח ולאור סביבת הבקרה שלו; התרבות הארגונית של הבנק; יצירת תמריצים ראויים, בהתחשב, בין השאר, במדיניות ניהול הסיכונים של הבנק על מנת שאלה לא יעודדו לקיחת סיכונים מעבר לתאבון הסיכון של הבנק.

הסדרי התגמול העיקריים לכלל העובדים

9. ככלל, העובדים בבנק (למעט חברי ההנהלה) מועסקים על פי הסכמים קיבוציים כפי שנקבעים מעת לעת (להלן: "ההסכמים הקיבוציים"). האמור במדיניות התגמול ביחס לעובדי הבנק המועסקים על פי ההסכמים הקיבוציים בבנק, כפוף להוראות ההסכמים הקיבוציים, בהתאם לאמור בהוראה 301A. במדיניות התגמול נקבע כי הבנק מתגמל את עובדיו במענק שנתי בהתאם לביצועי תשואת הבנק על פי מדרגות הקבועות בהסכמים הקיבוציים. הענקת תגמול משתנה מותנית בהתקיימות תנאי סף אשר הינו תשואה להון של 7.5% לפחות.

תקציב המענק השנתי לכלל העובדים המועסקים תחת ההסכמים הקיבוציים נקבע בהתאם לשיעור התשואה להון של הבנק, החל משיעור התשואה להון שנקבע כתנאי סף ועד לשיעור תשואה מכסימלי בהתאם למדרגות הקבועות בהסכמים הקיבוציים (להלן: "תקציב המענק השנתי") תקציב המענק השנתי נקבע במונחים של מכפלות השכר החודשי בממוצע לכל עובד בבנק, והוא לא יעלה על מכפלה של 3.125 בשכר החודשי, בממוצע לכל עובד לשנת המענק, בהתאם למדרגה הגבוהה ביותר במדרגות תשואת הבנק. בכך, הענקת התגמול המשתנה קשורה לביצוע הבנק.

חלוקת תקציב התגמול המשתנה לכלל העובדים כאמור נעשית כך שלכל מנהל שייקבע על ידי הנהלת הבנק כמנהל הממליץ על חלוקת מענקים מוקצה חלק יחסי מתקציב המענק השנתי, בהתאם לביצועי היחידה לפי היעדים שנקבעו לה הכוללים, בין היתר, פרמטרים עסקיים ואיכותיים ופרמטרים הנוגעים לבקרה וביקורת. מנהל היחידה ימליץ על המענק השנתי לכל עובד לאור התקציב היחידתי, המלצת מנהלים ממונים נוספים על העובד, ככל שישנם, ושיקולים נוספים, והיקף המענק ייקבע על ידי ראש האגף הרלוונטי בשים לב לציון הערכה שנקבע לעובד על פי מנגנון הערכה הנהוג בבנק.

בהתאם לחשיבות הרבה שמייחס הבנק לטיפוח כוח האדם בו, תהליך החניכה, הליווי והלימוד של העובדים נעשה באופן שוטף כל ימות השנה. במסגרת זו מתקיים גם תהליך ההערכה, המהווה כלי ארגוני ואישי להערכת העובד ולהענקת משוב ביחס להישגיו, יכולותיו וכן התחומים בהם מצופה ממנו להשתפר. מנגנון ההערכה משלב בין ציונים ברי-השוואה, הערכות מילוליות והערכת אופק התקדמותו של העובד בבנק.

נוסף על האמור, בהתאם להסכמים הקיבוציים של עובדי הבנק (למעט חבר הנהלה), קיימת בבנק תכנית מתמשכת להענקת אופציות פאנטום, כמפורט להלן.

הסדרי התגמול העיקריים לחברי הנהלה

10. בכל הנוגע לחברי הנהלה, מדיניות התגמול כוללת גם את תכנית המענקים לבכירים. מדיניות התגמול קובעת, בין היתר, כללים הנוגעים לתגמול הקבוע ולהסדרי סיום העסקה של חברי הנהלה, ותכנית המענקים לבכירים קובעת כללים לתגמול המשתנה לחברי הנהלה.

בתכנית המענקים לבכירים נקבע כי תנאי הסף לתשלום מענק בגין שנת המענק הינו עמידה בסף יחס הלימות ההון הכולל אשר ייקבע על ידי הדירקטוריון בתחילת כל שנת מענק. כמו כן, בהתאם לתכנית המענקים לבכירים, תשלום מענק בגין שנת מענק מותנה בשיעור תשואה להון של 8.5% לפחות. יצוין, כי שיעור התשואה להון המינימלי המזכה בתשלום מענקים לא יפחת מהשיעור המינימלי שיקבע בחברת האם לתשואה להון לאותה שנה. לתנאים להענקת מנות של מענק נדחה ראה להלן.

בהתאם לתכנית המענקים לבכירים, תקציב המענק השנתי ייקבע בהתאם לטבלת התקציב, הכוללת תקציבי מענק (למנכ"ל ולבכירים האחרים לפי התכנית) בהתאם לשיעור התשואה להון, החל משיעור תשואה להון של 8.5% ועד לשיעור תשואה להון של 15%. בתקציב המענקים יכולות להיות התאמות (הפחותות או תוספות) בהיקף שלא יעלה על 20% במצטבר בהתאם ליחס בין שיעור התשואה להון ויחס הון עצמי רובד 1 לנכסי הסיכון בפועל באותה שנה בהשוואה ליעדים שנקבעו למדדים אלה בתכנית העבודה של הבנק. תקציב המענקים כולל גם התאמות בהתאם לתוצאות חברת האם בהתאם למדיניות התגמול הקבוצתית.

אי עמידה במדדים אלה תביא לכך שלא יוענק תגמול משתנה או כי תקציב התגמול המשתנה יהיה נמוך באופן יחסי. חלוקתו של התגמול המשתנה לפי תכנית המענקים לבכירים (למעט המנכ"ל), נעשית, בין היתר, על בסיס המשכורת החודשית היחסית שלהם, עמידתם במדדים אישיים שיכללו ברובם קריטריונים ניתנים למדידה המושפעים מפעילות או מפעילות היחידה עליה הם ממונים, לרבות קריטריונים איכותיים המשקפים - ניהול סיכונים נכון או עמידה בהחלטות ויעדים שנקבעו לצורך שליטה ברמת הסיכון, שיאשוו מראש על ידי ועדת התגמול, ורכיב הערכה אישית שיקבע על ידי מנכ"ל הבנק. מדדי ביצוע אלה גם מהווים אמצעי להתאמת התגמול לביצועים.

רכיב הערכה אישית ייקבע בשים לב לשיקולים הנוגעים לתרומתו של חבר הנהלה (לרבות בראייה ארוכת טווח) לתוצאות העסקיות של הבנק, לשליטה ברמת הסיכון, עמידה ביעדי ציות לחוקים ולרגולציה וכיו"ב שיקולים.

בשים לב לכך שהיקף תקציב המענק הכולל לחברי הנהלה נקבע על בסיס קריטריונים הניתנים למדידה, קבעו ועדת התגמול והדירקטוריון כי ההשפעה של קריטריונים איכותיים שאינם ניתנים למדידה על חלוקת המענק בין נושאי המשרה לא תעלה על שיעור של 20% מסך המענק המשולם לכל אחד מחברי הנהלה. ככל שהמענק השנתי שייקבע למי מחברי הנהלה יכול להשפעה של קריטריונים איכותיים שאינם ניתנים למדידה העולה על 20% מסך המענק שנקבע לו, יותאם סך המענק עד שהשפעה של קריטריונים כאמור תעמוד על 20% מסך המענק.

תגמול במזומן ותגמול הוני

11. בהתאם למדיניות התגמול, ככלל, התגמול המשתנה בבנק מוענק במזומן.

לצד זאת, בהתאם להסכמים הקיבוציים של עובדי הבנק (למעט חבר הנהלה), קיימת בבנק תכנית מתמשכת להענקת אופציות פאנטום לעובדי הבנק, קרי תגמול הצמוד לשווי כלכלי תיאורטי על פי נוסחה שנקבעה ומתבססת בעיקר על ביצועי הבנק ומשולמות במזומן. האופציות מוענקות במספר מנות שנתיות שוות. כל אופציה ניתנת למימוש לאחר תקופת הבשלה של ארבע שנים ממועד הענקתה ובמשך תקופה של 15 חודשים לאחר מכן. בעת מימוש האופציה זכאי העובד לסכום השווה לשווי הבסיס של האופציה (כפי שנקבע בתכנית) בתוספת (או הפחתה) של העלייה (או הירידה) בערך האופציה. תקרת המימוש מוגבלת לסכום שלא יעלה על פי 7 משווי הבסיס של האופציה.

12. כמו כן, תכנית המענקים לבכירים מאפשרת בנסיבות מסוימות להעניק למנכ"ל הבנק אופציות של החברה האם, וזאת לשם הגברת זהות האינטרסים בינו לבין קבוצת הבנק הבינלאומי. נכון למועד זה, טרם הוקצו אופציות כאמור בהתאם לתכנית המענקים לבכירים.

המנכ"ל יהיה זכאי לאופציות רק אם יוחלט על הענקה של אופציות לחברי הנהלת חברת האם בגין שנת המענק בהתאם לתכנית המענקים לבכירים בחברת האם. במקרה של מענק בגובה של עד 300,000 ש"ח - המנכ"ל יהיה זכאי לאופציות בהתאם לחלק היחסי שיהיו זכאים לו חברי הנהלת חברת האם באותה שנת מענק, ככל שיבחר לקבל חלק מהמענק באופציות כאמור; במקרה של מענק בגובה של 300,000 ש"ח ומעלה - שיעור האופציות יהיה על פי שיעור התשואה להון בהתאם לטבלה הקבועה בתכנית המענקים לבכירים.

האופציות תבשלנה בשלוש מנות שוות: הראשונה תבשיל לאחר שנה ממועד ההענקה או במועד פרסום התוצאות הכספיות בגין השנה העוקבת לשנת המענק, לפי המאוחר, השנייה תבשיל לאחר שנתיים ממועד ההענקה או במועד פרסום התוצאות הכספיות בגין השנה השנייה שלאחר שנת המענק, לפי המאוחר והשלישית תבשיל לאחר שלוש שנים ממועד ההענקה או במועד פרסום התוצאות הכספיות בגין השנה השלישית שלאחר שנת המענק, לפי המאוחר. הבשלת כל מנה תהא מותנית בהמשך כהונת המנכ"ל בבנק עד למועד ההבשלה, ובתנאים המפורטים להלן בנושא פריסת המענק לגבי שנת המענק האחרונה שהסתיימה טרם מועד ההבשלה.

מועד הפקיעה של האופציות יהא בתום שלוש שנים ממועד הבשלתן.

עוד יצוין, כי ככל שהענקת אופציות, תביא להפרת הוראות דין ו/או היתר רשות מוסמכת, לרבות לעניין שיעורי החזקה המינימליים בבינלאומי בהתאם להיתר בנק ישראל להחזקת אמצעי שליטה בבינלאומי, כפי שיהיה מעת לעת, תהיה רשאית חברת האם, בכפוף לקבלת האישורים הנדרשים, לקבוע כי חלף הענקת הקצאת האופציות כאמור, ישולם חלק המענק בגינו היו אמורות האופציות להיות מוענקות גם כן במזומן (בכפוף להוראות הפריסה האמורות לעיל) או שיוענק למנכ"ל מענק הצמוד למחיר המנייה בדמות אופציות מסוג פאנטום התלויות בביצועי מניית הבינלאומי (להלן: "אופציית פאנטום"), הניתנות למימוש במזומן, שיחולו עליהן התנאים שנקבעו לעיל ביחס לאופציות, בשינויים המחויבים. השווי המכסימלי של אופציות הפאנטום שישולם בפועל במועד מימושן יוגבל לעלייה של עד פי שניים במחיר מניית חברת האם במועד הענקת אופציית הפאנטום.

הסדרי תגמול בקשר לעובדים העוסקים בניהול סיכונים, בקרה וביקורת

13. מדיניות התגמול מייחדת התייחסות ספציפית לעובדים העוסקים בניהול סיכונים, בקרה וביקורת.

התגמול המשתנה של עובדים כאמור נקבע על פי סטנדרטים המתחשבים בחשיבות ורגישות התפקידים המוטלים על פונקציות אלו. התגמולים של יחידות כאמור או של עובדים ביחידות כאמור לא יהיו תלויים בתוצאות העסקיות של התחומים העסקיים שאת פעילותם הם מנטרים, מבקרים או מפקחים.

ככלל, עובדים העוסקים בניהול סיכונים, בקרה וביקורת, למעט חברי הנהלה, כפופים להסדרי התגמול החלים על כלל עובדי הבנק, לרבות בכל הנוגע לתגמול המשתנה. בהתאם לכך, לא נמצא כי יש מקום לקבוע בעניינם הסדרי תגמול משתנה ייחודיים. בהתאם למדיניות התגמול, ובשילוב מחלקת ניהול הסיכונים של הבנק, ובהתאם למנגנון שאומץ בחברת האם, ניתנה במנגנון הערכת העובדים בבנק התייחסות ייעודית לעובדים העוסקים בניהול סיכונים, בקרה וביקורת ביחידות עסקיות ולתפקודם בתחום זה.

כמו כן, בתכנית המענקים לבכירים נקבע, כי בשים לב לחשיבות ורגישות התפקיד העוסק בפקוח ובקרה ובדיווח כספי, רכיב המדידה הכמותי המרכיב את הציון האישי לבכיר, כפי שיפורט להלן, לחשבונאי הראשי (חבר הנהלה), לא יהיה תלוי בתוצאות העסקיות של התחומים העסקיים שאת פעילותם הוא מנטר, מבקר או מפקח.

הסדרים נוספים: פריסת המענק; הפחתת או הגדלת סכומי המענק השנתי; השבה

14. תכנית המענקים לבכירים קובעת הסדר לפיו חלק מתשלום המענק השנתי יידחה תוך התניית תשלום המענקים הנדחים בעמידה בתנאים כמפורט להלן, ומחזקת את ביסוס הרכיב המשתנה לחברי ההנהלה על ביצועים בראייה ארוכת טווח בהתאם להוראה 301A, לרבות התאמה בגין ביצועים חלשים.

בהתאם לתכנית המענקים לבכירים, 50% מהמענק המשולם לחבר ההנהלה בגין שנת מענק ישולם לו במזומן בסמוך לאחר מועד אישור הדוחות הכספיים של הבנק בגין שנת המענק.

50% מהמענק השנתי, יידחה ויפרס בשלושה תשלומים שווים, על פני שלוש השנים העוקבות (להלן: "תשלום נדחה"). על אף זאת, אם בשנת מענק כלשהי לא עלה המענק השנתי לו זכאי הבכיר באותה שנה על 1/6 מהתגמול הקבוע לבכיר, ישולם המענק השנתי בגין שנת המענק כאמור במזומן ולא יחולו הוראות פריסת המענק.

ביצוע כל תשלום נדחה יהיה מותנה בעמידה ביעדים שייקבעו לעניין זה בתכנית המענקים כמפורט להלן. התשלומים הנדחים יהיו צמודים למדד המחירים לצרכן.

על אף האמור לעיל, ככל שחלק מהמענק השנתי למנכ"ל יינתן בדרך של תגמול הוני כאמור להלן, יופחת השיעור מהמענק השנתי שיידחה ויפרס כאמור לעיל וזאת - בערכו של שיעור של התגמול הוני מתוך המענק השנתי.

יובהר, כי במקרה שלא ישולם תשלום נדחה, או ישולם באופן חלקי, יתר התשלומים הנדחים, אשר אמורים להשתלם במועדים עוקבים, לא יבוטלו והיו כפופים לעמידה בתנאי האמור, בשנים לאחר מכן.

בהתאם להוראה 301A, בתכנית המענקים לבכירים, תשלומי מענקים שנדחו בגין שנים קודמות ואשר מועד תשלומם חל במועד פרסום הדוחות הכספיים לשנת המענק ו/או כתבי אופציה שניתנו בשנים קודמות במסגרת התכנית אשר הבשלתם חלה באותו מועד או בסמוך לאחריו, יהיו מותנים בעמידה בסף יחס הלימות ההון הכולל וכן בשיעור התשואה להון בשנת המענק, כדלקמן: בשיעור תשואה להון של 8% ומעלה ישולמו מלוא התשלומים ויבשלו כל כתבי האופציה, בשיעור תשואה להון של 4% ומטה לא ישולם המענק הכספי ולא יבשלו כתבי האופציה. בטווח שבין 4% ל-8% ישולם חלק יחסי של התשלומים ויבשיל חלק יחסי של כתבי האופציה על בסיס ליניארי. הענקת מנת תגמול נדחית קשורה לביצועי הבנק באותה שנה על מנת להבטיח כי התגמול המשתנה יינתן על בסיס ביצועים לטווח ארוך.

15. יצוין, כי בהתאם לתכנית המענקים לבכירים, הדירקטוריון, בכפוף להמלצת ועדת התגמול ולאישור חברת האם כאמור במדיניות התגמול, רשאי להוסיף או להפחית את סכומי המענק השנתי ובלבד שההיקף המצרפי של שינוי כאמור לא יעלה על סכום המשקף משכורת חודשית אחת בשנת המענק לכל בכיר. בהפעלת שיקול הדעת יילקחו בחשבון שיקולים שונים הנוגעים לפעילות הבנק ובכלל זה: תוצאות הבנק בישראל בהשוואה לתוצאות הבנקים האחרים בקבוצה ובנקים אחרים בסדר גודל דומה לבנק; נסיבות חיצוניות מיוחדות המשפיעות על כלל המערכת הבנקאית בישראל; שינוי מהותי לרעה במצב הבנק או במצב המקרו כלכלי; עמידה ביעדי ציות לחוקים, לתקנות ולהוראות רגולטוריות; התרומה לתכנון האסטרטגי של הבנק ויישום, ביצוע וקידום תכניות ויעדים אסטרטגיים; הובלת תכניות התייעלות ועמידה ביעדים הנגזרים מהן; יישום, ביצוע וקידום תכניות השקעה ו/או רכישות מהותיות (לרבות רכישות אשר יכולות להקטין את הרווחיות השוטפת); הובלת יישום, קיום וביצוע פרויקטים בקשר עם שמירה על איכות הסביבה ובטיחות; הובלת פרויקטים ותהליכים בתחום האתיקה והנהלים של הבנק; אירועי כשל; ממצאים מהותיים של דוחות ביקורת פנימיים וחיצוניים; תרומה לשיפור יחסי העבודה בבנק.

חלוקת התוספת או הפחתה כאמור לעיל תיעשה לפי שיקול דעת ועדת התגמול והדירקטוריון ובלבד שהוספה או הפחתה לבכיר לא תעלה על גובה של משכורת חודשית וצפי לכל אחד ובכל מקרה לא תעלה על תקרת המענק השנתי כאמור להלן. כמו כן, במקרים מיוחדים וחריגים ומנימוקים שיציגו, הדירקטוריון, לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול, יהיה רשאי להפחית סכומים גבוהים יותר מסכומי המענק השנתי, בכפוף למגבלות הקבועות בדין ובהסכמים.

למען שלמות התמונה יצוין כי, ועדת התגמול והדירקטוריון יהיו רשאים להעניק מענק שנתי בהיקף האמור בסעיפים לעיל, גם אם הבנק לא עמד בשיעור התשואה להון המזכה בתשלום מענק שנתי, ובלבד שוועדת התגמול והדירקטוריון מצאו כי באותה שנה התקיימו נסיבות מיוחדות בבנק עצמו או במערכת הבנקאית או במצב המקרו כלכלי; הבנק עמד ביחס הלימות ההון הכולל הנדרש; שולמו מענקים שנתיים לעובדי הבנק בגין אותה שנה.

16. בנוסף, ביחס לחברי ההנהלה, נקבעו במדיניות התגמול ובתכנית המענקים לבכירים כללי השבה, כלהלן.

מבלי לגרוע מכל סעד העומד לבנק על פי דין, אם יתברר כי שולם למי מחברי ההנהלה תשלום בקשר עם תנאי כהונה והעסקה על בסיס נתונים שהתבררו כמוטעים והוצגו מחדש בדוחות הכספיים של הבנק, ולאור הצגתם מחדש של הנתונים היה אמור להיות משולם לחבר ההנהלה סכום נמוך מזה ששולם בפועל, ישיב חבר ההנהלה לבנק, עם דרישתו, כל תשלום כאמור.

כמו כן, אם יתברר כי לא שולם, בחלקו או במלואו, רכיב מתנאי כהונה והעסקה למי מחברי ההנהלה, על בסיס נתונים שהתבררו כמוטעים והוצגו מחדש בדוחות הכספיים של הבנק, ולאור הצגתם מחדש של הנתונים היה אמור להיות משולם סכום גבוה מזה ששולם בפועל, יזכה הבנק את חבר ההנהלה בחלק התשלום החסר ויעמיד לזכותו כל זכות שהייתה עומדת לו אילו היה מחושבים תנאי הכהונה והעסקה מלכתחילה על בסיס הנתונים כפי שהוצגו מחדש. הוראות אלה יחולו במהלך תקופה של שלוש שנים ממועד התשלום, ולא יאוחר מחלוף שנתיים ממועד סיום העסקתו של חבר ההנהלה בבנק. ועדת התגמול והדירקטוריון יהיו רשאים לקבוע את מועדי ההשבה כך שיתבצעו תוך תקופה סבירה בהתחשב בגודל הסכום אותו נדרש להשיב. ההוראות ההשבה המפורטות בסעיף זה לפי תכנית המענקים לבכירים, חלות גם בעניין השבת סכומים שהוענקו לעובדים מרכזיים כתגמול משתנה על בסיס נתונים שהתבררו כמוטעים מהותית והוצגו מחדש בדוחות הכספיים של הבנק. 17. האמצעים המפורטים לעיל, לצד ההסדרים המפורטים לעיל בדבר תקציבי המענקים, קושרים לכתחילה את היקפי המענקים לביצועי הבנק ואף מאפשרים את התאמת היקפי המענקים בדיעבד לביצועי הבנק.

הסדרי סיום העסקה

18. בהתאם להוראה 301A, חלק מהתגמולים בגין סיום העסקה, המהווה תגמול משתנה, יהיו מותנים בביצועים שנקבעו במדיניות התגמול, וחלק מהם ייפרס לשלוש שנים נוספות, יותנה באי התקיימותם של אירוע קיצון בבנק ויהיה נתון להפעלת מנגנוני התאמה לביצועים בדיעבד. כך, במדיניות התגמול נקבע, כי תגמולים לחברי ההנהלה בבנק בגין סיום העסקה מעבר לקבוע בתנאי העסקה של כלל עובדי הבנק או חלק ממענק אי התחרות העולה על שווי שלוש (3) משכורות חודשיות, למעט מכוח התקשרויות או זכויות, קיימות או נצברות, כאמור בהוראה 301A (להלן: "**תנאי פרישה משתנים**"), ייקחו בחשבון את הביצועים בפועל על פני זמן וסיבת סיום העסקה, ויסווגו בהתאם כתגמול משתנה כמפורט להלן. תשלום תנאי פרישה משתנים כאמור יהיה כפוף להסדרי דחיית תשלומים מעבר למועד עזיבת נושא המשרה, וכמו גם להפעלת מנגנוני התאמה לביצועים בדיעבד, כמפורט להלן: בהתאם לכך, תנאי פרישה משתנים יותנו בכך שהתשוואה להון הממוצעת של הבנק, בתקופת הכהונה של חבר ההנהלה כחבר הנהלה בבנק או בארבע השנים האחרונות לכהונתו כחבר ההנהלה בבנק, לפי הגבוה, הינה בשיעור של 4% (ארבעה אחוזים) ומעלה. סכום בשיעור של 50% (חמישים אחוזים) מתנאי הפרישה המשתנים להם יהיה זכאי חבר ההנהלה יידחה וייפרס באופן שווה על פני כל אחת משלוש השנים העוקבות למועד סיום העסקתו כאמור ויהיה צמוד לעליית המדד (להלן: "**מנת מענק פרישה נדחה**"). על אף האמור, אם בדוחות הכספיים הרבעוניים או השנתיים, המתפרסמים בסמוך לפני תשלום מנת מענק הפרישה הנדחה, קיימת חריגה מהותית מיחס הלימות ההון הכולל והון עצמי רוברד 1, הנדרשים על פי הוראות המפקח על הבנקים כפי שיהיו באותה עת, אזי תשלום מענק הפרישה הנדחה, יידחה ב- 12 חודשים נוספים (להלן: "**מועד התשלום המעודכן**"). במקרה בו נמשכת החריגה המהותית מיחסי הלימות ההון הכולל והון עצמי רוברד 1 כאמור, בדוחות הכספיים הרבעוניים או השנתיים המתפרסמים בסמוך לפני מועד התשלום המעודכן, מנת מענק הפרישה הנדחה תבוטל ולא תשולם. יתר מנות מענק הפרישה הנדחה, אשר אמורות להשתלם במועדים עוקבים למועד בו התקיימה חריגה מהותית כאמור, לא תבוטלנה ותהיינה כפופות לעמידה בתנאי האמור, בשנים לאחר מכן.

תיאור הדרכים שבהם סיכונים קיימים ועתידיים מובאים בחשבון בתהליך התגמול

19. במסגרת קביעת מנגנון התגמול וידא הבנק כי המנגנון שנקבע עולה בקנה אחד עם תיאבון הסיכון של הבנק ואינו מעודד נטילת סיכונים מופרזת, עקבי עם מסגרת ניהול הסיכונים ועם המטרות ארוכות הטווח של הבנק. מדדי הסיכון השונים גם הובאו בחשבון בעת קביעת המדדים הכמותיים לחברי ההנהלה בגין שנת 2015 כפי שאושרו ע"י ועדת התגמול והדירקטוריון. בהתאם למדיניות התגמול, לא שולמו מענקים שנתיים לעובדי וחברי הנהלת הבנק בגין שנת 2015. לא חלו שינויים מהותיים אחרים מאז אישור מדיניות התגמול בשנת 2014 אשר יש בהם כדי לשנות את המסקנה בדבר התאמת מדיניות התגמול למסגרות ניהול הסיכונים של הבנק. לא נמצא גם כי חלו שינויים בפרופיל הסיכון של הבנק בעקבות נטילת סיכונים שאינה עולה בקנה אחד עם תיאבון הסיכון של הבנק, מדיניות ומנגנון התגמול בבנק לא גרמו ליצירות אירועי חריגה או נטילת סיכונים כאמור.

הקשר שבין מדדי הסיכון והתגמול; היחס בין התגמול הקבוע לתגמול המשתנה

20. במסגרת קביעת מנגנון התגמול מוודא הבנק כי המנגנון שנקבע עולה בקנה אחד עם תאבון הסיכון של הבנק ואינו מעודד נטילת סיכונים מפורזים, עקבי עם מסגרת ניהול הסיכונים ועם המטרות ארוכות הטווח של הבנק.
21. מדדי הסיכון לעיל משפיעים על התגמול במספר מובנים עיקריים: תנאי סף לתשלום מענקים לפי תכנית המענקים לבכירים הינו עמידה ביחס הלימות הון כולל לרכיבי סיכון, אשר נקבע על ידי הדירקטוריון בתחילת כל שנת מענק; יחס הלימות הון עצמי רובד 1 משפיע על היקף תקציב המענק השנתי לפי תכנית המענקים לבכירים כמפורט להלן; ועדת תגמול לוקחת בחשבון בעת קביעת המדדים הכמותיים לבכירים (KPI's) לפי תכנית המענקים לבכירים יעדי שונים לרבות התרומה והשליטה ברמת הסיכון, ניהול סיכון אשראי - עמידה בציות, בחוקים, תקנות והוראות רגולטוריות, הובלה וקיום תהליכים בתחום האתיקה ונהלים של הבנק והיקף ממצאים מהותיים של דוחות ביקורת פנימיים וחיצוניים. מדדים אלה משפיעים על היקף המענק שייקבע לכל אחד מהבכירים מתוך סך תקציב המענקים; תשלום מענק שנתי מותנה בעמידה בשיעור תשואה להון מינימלי; תשלום מנת מענק נדחית מותנית בעמידה ביחס הלימות הון הכולל וכן בשיעור התשואה להון בשנת הענקת המנה הנדחית; מדדי הסיכון משפיעים גם על אופן התאמת תגמול נדחה בגין סיום ההעסקה הנחשב כתגמול משתנה לפי הוראה 301A.
- כמו כן, הרכיב המשתנה מבוסס על תשואה להון ויחס הלימות הון. יעדי התשואה להון ויחס הון עצמי רובד 1 של הבנק מותאמים אף הם לסיכונים העדכניים ולעלות ההון של הבנק על מנת לתת ביטוי לפרמטרים של שליטה בסיכון. פריסת התגמול המשתנה והתנאים להענקת מנות נדחות שלו מובילים להענקת חלק התגמול בפועל במועד מרוחק בזמן ובכך מצמצמים את המוטיבציה לנטילת סיכונים לצורכי השגת מענק בטווח הזמן המידי ומבטיחים שאיפה לביצועים לטווח ארוך. השילוב במדיניות התגמול בין תשואה להון לבין הלימות הון מהווה שילוב ראוי היוצר תגמול המביא לקידום מטרות הבנק. הוא יוצר תמריצים ראויים מצד אחד תוך שמירה על מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק.
- במדדים אלה לא חל שינוי במהלך השנה האחרונה בה אושרה לראשונה מדיניות התגמול בבנק לפי הוראה 301A, והם היו נהוגים בשנים קודמות בתכנית המענקים לבכירים.
22. היחס בין התגמול המשתנה המרבי לבין התגמול הקבוע, בהתאם למדיניות התגמול, הינו יחס סביר והולם:
- נקבעה תקרה לרכיב המשתנה המסייעת ביצירת מבנה תמריצים מאוזן, כך שלא יעודדו לקיחת סיכונים מעבר לתאבון הסיכון של הבנק.
 - מדיניות התגמול לא כוללת מצבים בהם התגמול המשתנה המרבי יכול להגיע ליותר מ- 100% מהתגמול הקבוע.
 - בתכנית המענקים לבכירים נקבע כי סכום המענק השנתי לחבר הנהלה לא יעלה על סך של 12 משכורות חודשיות של חבר הנהלה.
 - היחסים המרביים האמורים בין רכיב התגמול הקבוע לרכיב התגמול המשתנה לחברי הנהלה הינם מידתיים ומאוזנים לדעת הבנק, ומאזנים כראוי בין הצורך לעודד את חברי הנהלה להצטיין ובין הצורך לשמור על יציבותו של הבנק ועל תיאבון סיכון מאוזן.
 - בפועל, כפי שניתן לראות להלן, היחס בין התגמול הקבוע לתגמול המשתנה בבנק נמוך באופן משמעותי מהיחסים המרביים שנקבעו בהוראה 301A.

גילוי כמותי

23. ועדת התגמול:

- מספר הדיונים שערכה ועדת התגמול בשנת 2015: שלושה.
 - התגמול ששולם לחברי ועדת התגמול בגין שנת 2015: 618 אלפי ש"ח.
24. נתונים כמותיים על אודות התגמול המשתנה:
- 4 נושאי משרה בכירה קיבלו תגמול משתנה במהלך שנת הדיווח (קרי - בגין שנת הדיווח).
 - במהלך שנת הדיווח, הופרש תשלום פיצויים לחבר הנהלה פורש בגין הודעה מוקדמת ואי-תחרות.
25. קיים תגמול נדחה במזומן שטרם שולם לנושאי משרה בכירה שאינם חברי הנהלה בגין אופציות פאנטום.
26. פירוט נוסף של סכום התגמול בגין שנת הדיווח:

1 התגמול ששולם לדירקטורים החברים בוועדת התגמול אינו כולל רכיבים ששולמו לחבריו רק בגין חברותם בוועדת התגמול אלא בגין כהונתם כדירקטורים וחברים בוועדות דירקטוריון נוספות. התגמול אינו כולל מע"מ.

		שנת 2015
נדחה	לא נדחה אלפי ש"ח	
		שווי כולל של תגמול בגין שנת הדיווח לנושאי משרה בכירה
		תגמול קבוע
-	5,825	• מבוסס מזומן
-	-	• מניות ומכשירים מבוססי מניות
-	1,952	• אחרים (פיצויים, תגמולים, פנסיה, קרן השתלמות, חופשה, ביטוח לאומי).
		תגמול משתנה
² 290	68	• מבוסס מזומן
-	-	• מניות ומכשירים מבוססי מניות
-	-	• אחרים
		שנת 2014
נדחה	לא נדחה אלפי ש"ח	
		שווי כולל של תגמול בגין שנת הדיווח לנושאי משרה בכירה
		תגמול קבוע
-	5,748	• מבוסס מזומן
-	-	• מניות ומכשירים מבוססי מניות
-	1,236	• אחרים (פיצויים, תגמולים, פנסיה, קרן השתלמות, חופשה, ביטוח לאומי).
		תגמול משתנה
³ 306	446	• מבוסס מזומן
-	-	• מניות ומכשירים מבוססי מניות
-	-	• אחרים

2 אופציות פאנטום לנושאי משרה בכירה שאינם חברי הנהלה.

3 אופציות פאנטום לנושאי משרה בכירה שאינם חברי הנהלה.

דיון בגורמי סיכון

מידת ההשפעה של גורמי הסיכון נקבעה בהתאם למתודולוגיה שמשמשת את הבנק בתהליך ה-ICAAP ובמסמך הסיכונים הרבעוני. המתודולוגיה לוקחת בחשבון את רמת הסיכון והתפתחות פרופיל הסיכון של הבנק אל מול תאבון הסיכון שנקבע ואיכות ניהול הסיכון. כל גורם סיכון המופיע בטבלה נבחן, כאשר הוא עומד בפני עצמו, ומתוך הנחה של אי-תלות בין גורם סיכון אחד לבין גורמי סיכון אחרים המופיעים בטבלה.

גורם הסיכון	תיאור הסיכון	השפעת הסיכון הכוללת
1	השפעה כוללת של סיכונים אשראי	סיכון לפגיעה ברווחי הבנק ובהונו הנובע מאי יכולת של חייבים לעמוד בהתחייבויותיהם. נמוכה-בינונית
1.1	סיכון בגין איכות לווים ובטחונות	סיכון הנובע מפגיעה ביכולת ההחזר השוטפת ומהיקף הבטחונות ואפשרות מימושם בזמן סביר ותוך אבדן ערך ועלות מינימליים. נמוכה-בינונית
1.2	סיכון בגין ריכוזיות ענפית	השפעות שיש לגורמי סיכון משותפים על ענף משק בעל מאפיינים דומים, על האפשרות לפגיעה ברווחי הבנק והונו. נמוכה
1.3	סיכון בגין ריכוזיות לווים / קבוצת לווים	השפעות שיש לגורמי סיכון משותפים ללווים בעלי קשרי בעלות משותפים על האפשרות לפגיעה ברווחי הבנק והונו. נמוכה
2	השפעה כוללת של סיכונים שוק	סיכון לפגיעה ברווחי הבנק ובהונו כתוצאה משינוי בשווקים בהם פועל הבנק. נמוכה
2.1	סיכון ריבית	סיכון לפגיעה ברווחי הבנק ובהונו כתוצאה משינויים בשיעור הריבית בשוק. נמוכה
2.2	סיכון אינפלציה	חשיפה לפגיעה ברווחים ובהון כתוצאה משינוי בשיעור האינפלציה. נמוכה
2.3	סיכון שערי חליפין	חשיפה לפגיעה ברווחים ובהון כתוצאה משינוי בשערי החליפין של מטבעות שונים בהם מושקע הון הבנק. נמוכה
2.4	סיכון מחירי מניות	סיכון להפסד כתוצאה מירידת ערכם של מניות. נמוכה
3	סיכון נזילות	סיכון לפגיעה ברווחי הבנק ובהונו כתוצאה מאי יכולת לעמוד בהתחייבויות העומדות לפרעון. נמוכה
4	סיכון תפעולי	הסיכון לפגיעה ברווח ובהון כתוצאה מכשל בתהליכים, בתפקוד כח אדם או אירוע חיצוני. נמוכה-בינונית
5	סיכון משפטי	סיכון להפסד כתוצאה מהיעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם. נמוכה
6	סיכון מוניטין	סיכון לפגיעה ברווח או בהון כתוצאה מפגיעה בתדמית הבנק אצל לקוחותיו, אצל גופים הקשורים עמו. נמוכה
7	סיכון רגולטורי	סיכון קיים או עתידי להכנסות והון העלול להוצר משינויים רגולציה או בחקיקה, שיש בהם להשפיע על פעילות הבנק ועסקיו. נמוכה-בינונית
8	סיכון ציות ואכיפה מנהלית	הסיכון לפגיעה ברווח ובהון העלול להוצר מאי עמידה בהוראות דין צרכניות והוראות דיני ניירות ערך, המחייבות את הבנק ובכללן הוראות חוק ורשויות בתחום יחסי הבנק עם לקוחותיו ועם הרשויות. נמוכה-בינונית
9	סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור	הסיכון לפגיעה ברווח ובהון העלול להוצר מאי עמידה בהוראות החוק והרגולציה בנושא מינעת הלבנת הון ואיסור מימון טרור. התממשות הסיכון עלולה לגרום עיצומים כספיים, הוצרות של אחריות פלילית של הבנק והתממשות סיכון מוניטין. נמוכה-בינונית
10	סיכון תחרות וסיכון אסטרטגי	סיכון התחרות הוא סיכון לשחיקה ברווחים על רקע לחץ תחרותי, בין השאר של קבוצות מאורגנות של לווים, להקטנת גובה העמלות והמרווחים. הסיכון האסטרטגי הוא סיכון הנגזר מהחלטות שגויות, יישום בלתי נאות של החלטות והינו פונקציה של התאמה בין היעדים האסטרטגיים של הבנק, התכניות העסקיות, המשאבים המוקצים ואיכות היישום. נמוכה

- 1 - השפעה כוללת של סיכונים אשראי - הערכים נקבעו על סמך מודל פנימי המבוסס על מודל דירוג הסיכון של הבנק ומודלים לקביעת סיכונים אשראי (ראה לעיל פרק בנושא "סיכונים אשראי"). נערכה בחינה מחודשת של הסיכון בעקבות החלטת ההוראה למדידה וגילוי של חובות פגומים.
- 2 - השפעה כוללת של סיכונים שוק - הערכים נקבעו על סמך מדידות של סיכונים השוק בהתאם למודלים של VaR וחשיפה לסיכונים ריבית (ראה לעיל פרק בנושא "סיכונים שוק").
- 3 - סיכון נזילות - הערכים נקבעו על ידי המודל הפנימי של הבנק (ראה לעיל פרק בנושא "סיכונים נזילות").
- 4 - סיכון תפעולי - הערכים נקבעו בהתאם להערכת ההנהלה על בסיס הבקורות הפנימיות (ראה לעיל פרק בנושא "סיכונים תפעוליים"). הסיכון כולל סיכונים מחשב.
- 5 - סיכון משפטי - מתבסס על חוות דעת משפטיות.
- 6 - סיכון מוניטין - נקבע על בסיס הערכת ההנהלה ובהתבסס על כך שהבנק הוא בנק המתמחה במגזר עובדי ההוראה.

בנוסף לסיכונים כאמור לעיל, התוצאות העסקיות של הבנק וביצועיו מושפעים באופן ישיר ממצב המשק בישראל. הרעה בתנאים הכלכליים במשק הישראלי, ו/או הרעה בתנאים הפוליטיים ו/או הביטחוניים עלולים להביא לפגיעה בהכנסות הבנק. עיקר פעילותו של הבנק וכן של חלק ניכר מהחברות המוחזקות על ידו הינה במדינת ישראל. לפיכך, מיתון במשק, הוצאה משמעותית של ההשקעות הזרות שהושקעו במשק בשנים האחרונות, האטה כלכלית מהותית וירידה ברמת החיים בישראל עלולים להשפיע באופן מהותי על תוצאות הבנק. מיתון במשק עשוי להגדיל את היקף החובות הבעייתיים, להקטין את מחזורי הפעילות בשוק ההון, להשפיע על הביקוש לשירותים בנקאיים שוטפים שצורכים משקי הבית, להביא לירידה בהיקף הפעילות בכרטיסי אשראי ועוד.

לא היו שינויים בטבלת גורמי הסיכון לעומת הטבלה שפורסמה בדוחות הכספיים לשנת 2014 למעט:

- סיכון חקיקה ורגולציה שרמתו עלתה מקטנה לקטנה-בינונית לאור התגברות הרגולציה ותכיפותה, בכל הנוגע למערכת הבנקאית.
- סיכונים ציות ואיסור הלבנת הון שרמתם עלתה מקטנה לקטנה-בינונית וזאת עקב גידול בנושאים המטופלים על ידי היחידות העוסקות בסיכונים אלה.

דורון סגל
מנהל סיכונים ראשי

יעקב שור
מנהל כללי

אילן כצרי
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור דוח הסיכונים המפורט באינטרנט: 22 בפברואר, 2016

מילון מונחים

בעברית

א

אג"ח - אגרת חוב

אובליגו - מייצג את סך החבות שהועמדה ללקוח, לרבות - ומהווה את החבות הכוללת לבנק.

אוצ"ח - אוצר החייל

איגוח - גיוס הון חוץ-בנקאי על ידי גוף פיננסי באמצעות איגרות חוב מיוחדות, המתבצע על ידי רכישת מצרף של תזרימים צפויים, שקובצו יחד (בפעולת איגום - Pooling) והפכו לניירות ערך, הניתנים להנפקה. ניירות הערך מגובים בנכסים (התזרימים) האלה. האיגוח יכול להתייחס לכל זרם מוגדר של הכנסות (למשל: תקבולים עסקיים, תקבולים ממשכנתאות). בדרך כלל מוקם גוף מיוחד למטרה זו, המוודא שתתקיים הפרדה של הנכסים הפיננסיים המאוגחים משאר פעילותו. הפרדה כזאת באה להבטיח שדירוג האשראי של ניירות הערך המונפקים בגיבוי הנכסים האמורים יושפע רק משינויים הקשורים בנכסים המגבים עצמם, ללא שום קשר למצבה של הפירמה המאגחת

אינפלציה- היא מונח כלכלי המתאר תהליך של עלייה כללית ומתמשכת של רמת המחירים במדינה או בשוק מסוים.

אירוע קיברנטי (סייבר) - אירוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מערכות מחשוב ו/או מערכות ותשתיות משובצות מחשב על ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים לתאגיד הבנקאי) אשר עלולה לגרום להתממשות סיכון סייבר, לרבות ניסיון לביצוע תקיפה כאמור גם אם לא בוצע נזק בפועל

אלגו - מערכת אלגוריתמיקס

ארביטראז' - רווח וודאי ללא נטילת סיכון

אשראי ONCALL - אשראי שניתן למספר ימים ונפרע על פי קריאה בהתאם לתנאי ההסכם בין הבנק ללקוח

ב

באזל 2/ באזל 3 - תקנות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על ידי ועדת באזל, העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם.

בולט - בהלוואה זו משולם החזר חודשי על חשבון הריבית בלבד ובסוף תקופת ההלוואה מוחזרת הקרן במלואה.

ג

גידור - עסקה פיננסית שמטרתה להגן על משקיע מפני שינויים בערך ההשקעה.

גילון - אג"ח שקלי בריבית משתנה

גישת הרווחים - ניתוח השפעת שינוי שיעור הריבית על הרווחים המדווחים לציבור

גישת השווי הכלכלי - ניתוח השפעת שינוי שיעור הריבית על השווי הכלכלי של פוזיציות הבנק.

גליל - אג"ח ממשלתית המבטיחה ריבית קבועה בנוסף להצמדה למדד

ד

דפלציה - תהליך מתמשך של ירידה במדד המחירים לצרכן.

ה

הוראת נב"ת 221 - הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא יחס כיסוי הנזילות

הוראת נב"ת 301 - הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא דירקטוריון

הוראת נב"ת 310 - הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא ניהול סיכונים

הוראת נב"ת 333 - הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא ניהול סיכון הריבית

הוראת נב"ת 339 - הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא ניהול סיכון שוק

הוראת נב"ת 342 - הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא ניהול סיכון הנזילות

הלבנת הון - פעולות פיננסיות שמטרתן להסתיר מקור של כסף, בדרך כלל כסף שמקורו לא חוקי או כסף שלא שולם עליו מס. תהליך ההלבנה "מחזיר" את הכסף למערכת החוקית

- הלוואה לדיור - הלוואה המקיימת אחד מאלה, ובלבד שלא נתינה למטרת עסק;
- 1) ההלוואה מיועדת לרכישה או לחכירה של דירת מגורים, בנייתה, הרחבתה, או שיפוץ;
 - 2) ההלוואה מיועדת לרכישת מגרש לבניית דירת מגורים או לרכישת זכות בדירת מגורים תמורת דמי מפתח;
 - 3) ההלוואה ניתנה במשכון דירת מגורים;
 - 4) ההלוואה מיועדת למימון פירעון מוקדם של הלוואה במלואה או בחלקה כאמור בסעיפים קטנים 1,2.

המפקח על הבנקים - רשות הפיקוח הממונה על הבנקים

הסכמי מכר חוזר - מכירת נייר ערך תמורת מזומנים כאשר בעת המכירה מסכימים המוכר והקונה לבצע עסקה חוזרת, הפוכה מזו שבוצעה לראשונה, במחיר מוסכם מראש

הפרשה פרטנית - הבנק בוחן באופן שוטף ובהתאם לנהלים את תיק האשראי במטרה לאתר, מוקדם ככל הניתן, לווים בהם עלתה אמת הסיכון והחשיפה, והזקוקים לתשומת לב ניהולית מיוחדת וליווי צמוד, זאת על רקע מאפייני סיכון או כתוצאה מתנאים כלכליים/משקיים העלולים להשפיע על מצב הלווים, במטרה לשפר את מצבם. הערכת עומק הבעיה נעשית תוך הפעלת שיקול דעת ע"י הגורמים העסקיים המטפלים בלווה, ע"י יחידות ניהול סיכונים האשראי בחטיבה לניהול סיכונים ובאמצעות הערכה אובייקטיבית של הקשיים שאותרו, במטרה לקבוע את דירוג הסיכון שלהם

הפרשה קבוצתית - הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי מיושמת עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים יחסית והומוגניים, ובגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים. ההפרשה הקבוצתית בגין מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני, תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני.

הלמ"ס - הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה - ארגון הפועל מתוקף סמכות חוקית לאיסוף נתונים רשמיים על החברה ועל הכלכלה בישראל ולהפצתם.

ז

זה"ב - מערכת התשלומים והסליקה בזמן אמת
ז"פ - זמן פירעון

ח

חד"ע - חדר עסקאות

חוב שאורגן מחדש - הסדר שלפיו תאגיד בנקאי - משיקולים כלכליים או משפטיים הקשורים במצבו הפיננסי של הלווה - מעניק ללווה, לפי הסכם או על פי דין, תנאים מיוחדים שלא היו ניתנים בנסיבות אחרות ואשר מכוונים לאפשר ללקוח לעמוד בהחזר החוב בתנאים החדשים, למעט הסדר לשינוי בתנאי חוב שבעיקרו משקף תמורות בתנאי האשראי במשק.

חובת נזילות - לפי חוק בנק ישראל מוטלת על הבנקים חובה להחזיק היקף נכסים נזילים בהתאם להוראות הנזילות. בנק ישראל אינו משלם לתאגידים הבנקאיים ריבית על חובת הנזילות.

חוזה SWAP - סדרת חוזים עתידיים או סדרת חוזי אקדמה למספר תקופות ידוע מראש אשר בהם שני הצדדים מסכימים להחליף זרמי תשלומים על קרן מושגית.

חוזה אקדמה FORWARD - חוזה בין שני צדדים למכירת כמות נכס כלשהו במחיר מסוים בזמן נתון במועד ידוע מראש (מועד הפקיעה). החוזה קושר קשר מחייב בין הצדדים להסכם. חוזה זה אינו חוזה סטנדרטי ואינו נסחר בשווקי הון מאורגים אלא נעשה לפי צרכי הלקוח.

חוזה עתידי FUTURE - חוזה בין שני צדדים למכירת כמות נכס כלשהו במחיר מסוים בזמן נתון במועד ידוע מראש (מועד הפקיעה). החוזה קושר קשר מחייב בין הצדדים להסכם. חוזה עתידי זה הוא חוזה סטנדרטי הנסחר בשווקי הון מאורגים.

חוזי אופציה - מתחלקים לחוזי רכש (CALL) ולחוזי מכר (PUT).

חוזה רכש הוא הזכות לקנות כמות מסוימת של נכס מסוים במחיר מימוש עד (אמריקאית)/ב (אירופית) תאריך מסוים. חוזה מכר הוא הזכות למכור כמות מסוימת של נכס מסוים במחיר מימוש עד (אמריקאית)/ב (אירופית) תאריך מסוים.

חומ"ס - חובות מסופקים

חוב בהשגחה מיוחדת -

1. חבות שהנהלת התאגיד הבנקאי רואה צורך להגביר לגביה את אמצעי המעקב והפיקוח, אם כי אינה צופה להפסדי אשראי בגינה. צורך כזה יתכן שיווצר נוכח שיקולים הקשורים בהתפתחויות ענפיות או אזוריות, או נוכח שיקולים ספציפיים הקשורים באיתנותו הפיננסית של החייב, היקף וטיב המידע המצוי בידי התאגיד הבנקאי באשר לחייב ופעילותו העסקית, מצב הבטחונות, פיגורים בפירעון החובות, קשרי החייב עם גופים אחרים הנחשבים כבעייתיים וכו';
2. יתרת חבות של לווה שחלק אחר ממנה הוגדר כחוב בעייתי בסיווג אחר.

חברת דרוג - חברה הקובעת דירוגי אשראי לממשלות, לחברות ולחובות המונפקים על ידיהן. בישראל פועלות שתי חברות דירוג - "מעלות" ו"מדרוג".

חוב בעייתי - חבות בהשגחה מיוחדת (ראה הגדרה), חוב בפיגור זמני (ראה הגדרה), חוב שאורגן מחדש (ראה הגדרה), או שלגביו הוחלט על ארגון-מחדש שטרם בוצע, חוב שאינו נושא הכנסה (ראה הגדרה), או חוב שנקבע כמסופק (ראה הגדרה), בחלקו או במלואו.

חוב בפיגור - סך כל החוב אם חלקו לא נפרע תוך 90 יום מהמועד שנקבע לפרעון אותו חלק, למעט חוב בפיגור זמני. לעניין זה, חוב בחשבון עובר ושב ייחשב כחלק של חוב בפיגור, אם חריגות ממסגרות אשראי מאושרות לא תיפרענה תוך 90 יום ממועד היווצרותו או אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד לכדי כיסוי החוב תוך תקופה שתגדיר הנהלת התאגיד הבנקאי. כאשר חוב בחשבון עובר ושב נחשב כחוב בפיגור וניתן לזהות את החוב הספציפי שבגיניו נוצר הפיגור, יוגדר גם חוב זה כחוב בפיגור. כאשר אין זה מעשי לזהות את החוב שבגיניו נוצר הפיגור, תוגדר כל החבות של הלקוח כחוב בפיגור.

למרות האמור לעיל חוב אחר של הלקוח (מלבד החוב בחשבון עו"ש) לא ייחשב כחוב בפיגור אם:

1. ניתן לזהות באופן ספציפי תשלומים לפרעון החוב; או
2. כאשר לא ניתן לזהות תשלומים כאמור, אבל לאחר יום זקיפת התשלום לחשבון עו"ש, היתה בו יתרה שסכומה נמוך מהיתרה ערב זקיפת התשלום לחשבון עו"ש.

חוב בפיגור זמני - חוב בפיגור, שלדעת הנהלת התאגיד הבנקאי יש לראות את הפיגור בפרעונו כזמני וכי אין בו כדי לסמן הפסדי אשראי צפויים.

בבנקים למשכנתאות כאשר עומק הפיגור של הלוואה לדירוי אינו עולה על 6 חודשים ובהעדר נסיבות אשר מצדיקות סיווג אחר. חח"ד - חשבון חוזר דביטורי- חשבונות עו"ש שלגביהם קיימות מסגרות אשראי מאושרות מראש החייבות בעמלת הקצאה.

י

יחס הלימות ההון - הון שברשות הבנק ומשמש אותו לפעילותו ובוחן איזה חלק מההון ממומן מהון עצמי ואיזה מהלוואות ופיקדונות. היחס מוגדר בין סך נכסי הסיכון של הבנק (נכסי סיכון אשראי, נכסי סיכון שוק ונכסי סיכון תפעולי המחושבים בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים), ובין ההון של הבנק.

יחס כיסוי נזילות KCR - יחס כיסוי הנזילות הינו יחס הבוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצורכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה בהתאם לתרחיש הגלום בהוראה. יחס מינוף - מוגדר כמדידת ההון (המונה) מחולק במדידת החשיפה (המכנה), כאשר היחד מבוטא באחוזים

כ

כשל החזר - היכולת של לווה לעמוד בתשלומים שנקבעו להחזר הלוואה.

כשל תוך שנה מיום הדרוג בתקופה נתונה (Probability of Default) PD - מונח המתאר את הסבירות הפיננסית לכשל אשראי בתוך תקופת זמן נתונה. המונח מזפק הערכה של הסבירות שלווה לא יוכל לעמוד בהתחייבויות שלו.

כתבי התחייבות נדחים - כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של התאגיד הבנקאי, למעט כתבי התחייבויות אחרים מאותו סוג.

ל

ליש"ט - לירה שטרלינג

מ

מבחני קיצון/תרחישי קיצון - מבחני רגישות לבחינת השפעת זעזועים קיצוניים בתנאי שוק קיצוניים. מדד מעו"ף - מדד משוקלל של 25 שערי המניות של החברות בעלות שווי השוק הגבוה ביותר שנסחרות בבורסה לני"ע בתל אביב מדד ת"א 100 - מדד משוקלל של 100 שערי המניות של החברות בעלות שווי השוק הגבוה ביותר שנסחרות בבורסה לני"ע בתל אביב מדיניות מוניטרית - מדיניות המנוהלת על ידי הבנק המרכזי. תפקידה להשיג את מטרת הבנק באמצעות קביעת הריבית לטווח קצר וכלים מוניטריים נוספים. מדיניות פיסקלית - מדיניות הממשלה בנושאי תקציב המדינה, הכנסותיה והוצאותיה, גביית המסים וגודל החוב הציבורי. על תכנון וביצוע מדיניות זו מופקד משרד האוצר. מודל- קצר/ארוך - מודל לבחינת החשיפה לשינוי בעלות גיוס מקורות המימון במועד התמחר מחדש. מח"מ - משך חיים ממוצע - מחושב לסך כל הנכסים/ההתחייבויות במגזר ההצמדה הספציפי על ידי שקלול התקופות בסכומי היתרות, כשהן מהוות לפי שיעור התשואה הפנימי, ומחולקות ביתרה המאזנית. מט"ח - מטבע חוץ מט"י - מטבע ישראלי ממצ"מ - ממשלתי צמוד מדד ממש"ק - ממשלתי שקלי מס"ב - מרכז הסליקה הבנקאי בע"מ - חברה בבעלות חמשת הבנקים הגדולים, המנהלת מערכת אוטומטית לסליקה נטו של חייבים וזיכויים אלקטרוניים. מערכת זה"ב RTGS - מערכת תשלומים לסליקה מיידית וסופית של תנועות כספיות בין בנקים לגורמים עסקיים נוספים מקו"ש - מקורות ושימושים מק"מ - מלווה קצר מועד - נייר ערך ממשלתי המונפק על ידי בנק ישראל, והוא משמש כאחד הכלים המוניטריים שמפעיל בנק ישראל. המק"מ מונפק לטווח של עד שנה, אינו צמוד ואינו נושא ריבית. מת"ף - מחשוב ותפעול פיננסי בע"מ

נ

נב"ת - נוהל בנקאי תקין נגזר אשראי - חוזה המעביר סיכון אשראי מקונה למוכר. נגזרי אשראי יכולים ללבוש צורות שונות כמו: אופציות להגנה על כשל אשראי, שטר לכיסוי חלקי של סיכון האשראי, SWAP לכיסוי מלא של הסיכון. נגזר מגדר (Hedge) - נגזר שהנהלת הבנק מייעדת אותו כמגדר ובתנאי שהוא כשיר לכך. זאת כאשר אופי החשיפה לסיכונים של המגדר זהה לאלה של המגודר. הפריט המגודר צריך להיות מזוהה ספציפית. בתחילת הגידור קיים תיעוד פורמלי של יחס הגידור ושל המטרה והאסטרטגיה של ניהול הסיכונים של התאגיד הבנקאי ביצירת הגידור, לרבות זיהוי המכשיר המגדר, הפריט המגודר, מהות הסיכון המגודר, ואופן הערכת האפקטיביות של המכשיר המגדר בקיזוז החשיפה לשינויים בשווי ההוגן של הפריט המגודר, שניתן ליחס אותה לסיכון המגודר. נדרש בסיס סביר לאופן בו התאגיד הבנקאי מתכנן להעריך את אפקטיביות המכשיר המגדר. נדל"ן - נכסים דלא נייד ני"ע - נייר ערך ניירות ערך זמינים למכירה - ניירות ערך שלא סווגו כאיגרות חוב המוחזקות לפדיון או כניירות ערך למסחר ני"ע"ז - ניירות ערך זרים ניירות ערך למסחר (trading securities) - ניירות ערך שנרכשו ומוחזקים במטרה למכרם בקרוב. (לכן הם מוחזקים לתקופות קצרות). פעילות למסחר מתבטאת בדרך כלל בפעילות ערה של קניות ומכירות ומטרתה בדרך כלל להפיק רווחים ממסחר - הפרשים בין מחירי ASK-I BID, הפרשים בין מחירי retail-I wholesale, שינויים קצרי מועד במחיר וכו'. ניירות ערך למסחר (trading securities) ניירות ערך שנרכשו ומוחזקים במטרה למכרם בקרוב. (לכן הם מוחזקים לתקופות קצרות). פעילות למסחר מתבטאת בדרך כלל בפעילות ערה של קניות ומכירות ומטרתה בדרך כלל להפיק רווחים ממסחר - הפרשים בין מחירי ASK-I BID, הפרשים בין מחירי retail-I wholesale, שינויים קצרי מועד במחיר וכו'. ננ"ה - ניהול נכסים והתחייבויות

סו"ח - סוג חשבון

סטופ-לוס - מגבלת עצירת הפסד

ספוט - עסקת חליפין ישירה של מטבע במטבע תוך יומיים לכל היותר

סיכון אשראי - הסיכון שצד בעסקה לא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו במלואן במלואן.

סיכון אשראי חוץ-מאזני - כפי שחושב לצורך המגבלה על חבות של לווה, כמוגדר להלן:

סך כל הסכומים האלה:

1. ערבות, קבול שטרות, ניכיון משנה של שטרות, אשראי תעודות והתחייבות לשלם כסף על חשבון הזולת.

2. עסקה עתידית - סך כל הסכומים האלה:

10% מיתרת עסקה עתידית.

א. "עסקה עתידית" - כל אחת מאלה, הן כשהתאגיד הבנקאי צד לה והן כשהוא ערב לה:

1. עסקה מסוג Future IX Forward, במטבע שהוא הילך חוקי או בסל המטבעות, בטובין, בניירות ערך או בזכויות; אלא אם

כן קיימת עם אותו לקוח עסקה עתידית מאותו סוג שתקוזז כנגד העסקה הראשונה במועד פירעונה;

2. עסקת חליפין בריבית או בתשואות אחרות, לרבות בהפרשי הצמדה או בהפרשי שער;

3. הסכם מסוג Future rate agreement IX Forward rate agreement;

4. רכישת אופציה על ידי התאגיד הבנקאי לקנות או למכור את אחד הנכסים האמורים בפסקה זו.

למעט: עסקה בחוזה הנסחר בבורסה, שמסלקת הבורסה אחראית כלפי הלקוח למימושו וקיימות דרישות להתאמה היומית של ה"מרג'ין";

ב. יתרת עסקה עתידית עם לקוח שהוא מהסוג המפורט בפסקה 2(א)(1) לעיל, אשר תקוזז במועד פירעונה כנגד עסקה עתידית הפוכה מאותו סוג ועם אותו לקוח - בסכום שחייב במועד הלקוח לאחר הקיזוז.

סכום ההתחייבויות של התאגיד הבנקאי למסלקת מעו"ף, בגין סכום הבטוחות שבו מתחייב לקוח לפי התרחישים כמפורט בחוקי העזר של מסלקת מעו"ף.

3. התחייבויות (לרבות מותנות) של התאגיד הבנקאי למתן אשראי או להוצאת ערבות, למעט התחייבות כאמור, שמימושה מותנה בקבלת ביטחונות המשמשים כניכויים - בגובה סכום האשראי או הערבות.

4. האמור לעיל כפוף להוראות האלה:

א. אם התחייבות למתן אשראי או להוצאת ערבות מותנית בפירעון אשראי אחר או ערבות אחרת, סכום החבות לא יעלה על סכום החבות המיריבית מביניהם, ובלבד שהתאגיד הבנקאי וידא כי לא ניתן לממש את ההתחייבות ללא הקטנת האשראי, או הערבות, הקיימים, באותו סכום.

ב. התחייבות למתן חבות לא תשוקלל בשיעור גבוה יותר מהחבות הסופית עצמה, אם תמומש.

ג. התחייבות למתן אשראי, או להוצאת ערבות, אשר נקבע במפורש בהסכם עם הלווה כי תמומש רק אם לא תביא לחריגה ממגבלות לווה או קבוצת לווים בהתאמה, לא תיחשב כ"חבות", ובלבד שהתאגיד הבנקאי וידא כי לא ניתן לממש את ההתחייבות אם תביא לחריגה ממגבלות לווה או קבוצת לווים בהתאמה, באותו סכום;

פיסקה זו בתוקף החל מ-1.1.1998. עם זאת שוקללו בשנת 1998 רק 50% מההתחייבויות ורק החל מ-1.1.1999 הן משוקללות במלואן.

5.50% מסך כל ה"התחייבויות כחתם", כמשמעותן בהוראה מס' 321 בהוראות ניהול בנקאי תקין, בנושא "חיתום הנפקות של ניירות ערך".

פיסקה זו בתוקף החל מ-1.1.1998.

סיכון אשראי מאזני - אשראי לציבור באחריות התאגיד הבנקאי בניכוי הפרשה ספציפית לחובות מסופקים ובתוספת השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור.

סיכון משפטי - הסיכון שלצד מסוים ייגרמו הפסדים משום שחוקים ותקנות לא תומכים בהוראות ובביצוען או שאינם ברורים דיים.

סיכון נזילות - הסיכון שצד נגדי (או משתתף במערכת הסליקה) לא יעמוד בהתחייבות במלוא ערכה במועד. סיכון נזילות אינו אומר בהכרח שהצד הנגדי או המשתתף הוא חדל פירעון; ייתכן שהוא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו בעתיד, אך לא במועד הנקוב.

סיכון ריבית - סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בשערי הריבית במטבעות השונים.

סיכון שוק - סיכונים פיננסיים) הינם סיכונים קיימים או עתידיים להכנסות, להון ולשחיקה בשווי ההון של הקבוצה כתוצאה משינויים במחירים, שערים ומרווחים בשווקים הפיננסיים בהם היא פועלת או עשויה לפעול והמשפיעים על ערך נכסי הקבוצה או התחייבויותיה: שיעורי הריבית, שערי חליפין, אינפלציה, מחירי ניירות-ערך, התנדודות של פרמטרים אלה ושינויים במדדים כלכליים אחרים.

סיכון תפעולי - הסיכון שליקויים במערכות או בסביבתן יביאו לאובדן בלתי צפוי. בסיכון זה נכללות טעויות אנוש או קריסת רכיבי חומרה, תוכנה או מערכת תקשורת שיש להם חשיבות חיונית לסליקה.
סליקה - תהליך פיננסי של חיוב וזיכוי לקוחות.

ע

עו"ש - עובר ושב

ע"נ - ערך נקוב

עקום תשואה - עקום המתאר את הקשר שבין התשואה לבין מועד הפדיון של אג"ח, על ידי השוואה של שיעורי התשואה על אג"ח הנבדלות זו מזו רק במועדי הפדיון.

ערבויות להבטחת אשראי - התחייבויות על חשבון לקוחות מהסוגים הבאים:

1. ערבות, כתב שיפוי או התחייבות אחרת לנותן האשראי או למי שערב למילוי התחייבותו של מקבל האשראי, לרבות ערבויות ליתרות חוב הנובעות מעסקאות בכרטיסי אשראי;
2. ניכיון משנה שלא על ידי בנק ישראל, כאשר לקונה זכות חזרה אל התאגיד הבנקאי המוכר;
3. ערבות לטובת ספק שירותים או סחורות להבטחת תשלומים בעד השירותים או הסחורות שהוא מספק.
4. ערבות לטובת משכיר ציוד להבטחת תשלומים של שוכר הציוד.

ערבות בנקאית - התחייבות של הבנק הערב לשלם לצד ג' את הסכום הנקוב בכתב הערבות בעת דרישתו. הערבות הבנקאית מונפקת על פי בקשתו של לקוח הבנק.

ערבות חוק מכר - ערבות הניתנת על ידי בנק לרוכש דירת מגורים ממוכר דירה חדשה, המבטיחה לקונה את החזרת הכספים ששילם למוכר תמורת הדירה במקרה שהמוכר לא יוכל להעביר לקונה את הזכויות בנכס, כמוסכם בהסכם המכר. ומחמת העילות שנקבעו בחוק.

פ

פאג"י - בנק פועלי אגודת ישראל

פד"ק - פיקדון לזמן קצוב - פיקדון שקלי לא צמוד לזמן קצוב, לזמן קצר אפילו ליום אחד, בריבית קבועה או משתנה, לתקופות הפקדה מוגדרות מראש, בסכום, בריבית ובתנאים מוסכמים, כפי שנקבעו עם הלקוח במועד ההפקדה. הפיקדון יכול להיות חד פעמי או מתחדש לסירוגין עם אפשרות למשיכה חלקית או מלאה של קרן ההפקדה ו/או הריבית במועדי החידוש.

פח"ק - פיקדון חוזר קרדיטורי - פיקדון חוזר קרדיטורי הינו פיקדון שתנאיו הם:

1. אסור כי החשבון יימצא ביתרת חובה
2. אין לשלם מהחשבון בהמחאה
3. אין להעביר מהחשבון למוטב אחר או לחשבון אחר, למעט חשבון העו"ש של אותו לקוח באותו תאגיד בנקאי
4. הפיקדון אינו צמוד

פמ"ח - פיקדון מטבע חוץ

פצ"מ - פיקדון צמוד מטבע

פיקדונות לזמן קצוב - פיקדונות בהם למפקיד אין זכות וגם הוא אינו מורשה למשוך מהם במשך 6 ימים מיום ההפקדה.

פיקדונות לפי דרישה - פיקדון שאינו פיקדון לזמן קצוב.

פק"מ - פיקדון קצר מועד - כסף המופקד בבנק לתקופה קצרה - עד שנה - הנושא ריבית שקלית, קבועה מראש לכל התקופה או משתנה בהתאם לשינויים בריבית בנק ישראל.

פר"י - פיקדון ריבית יומי - פיקדון שניתן למשוך אותו בכל יום, הנושא ריבית ואינו צמוד

פר"ש - פרנק שוויצרי

פת"ח - פיקדון תושב חוץ

ק

קונסורציום - עסקת אשראי במסגרתה מתאגדים מספר גופים פיננסיים ומעניקים יחד הלוואה ללווה. קופת גמל - סוג של תכנית חיסכון לטווח בינוני או ארוך. כנגד ההפרשה לקופת גמל ניתן לקבל, בתנאים מסוימים, לקבל זיכוי ממס הכנסה

קרן נאמנות - קרן המנוהלת על ידי גוף שהוא הנאמן שלה - כגון בנק, חברת ביטוח, או חברה להשקעות בניירות ערך - על פי הסכם נאמנות שאישרה הרשות לניירות ערך, ולאחר פנייה לציבור באמצעות תשקיף. קרן נאמנות מאפשרת למשקיעים לפזר השקעות על ידי השקעה בסל מגוון של ניירות ערך.

ר

רו"ה - רווח והפסד

רווח בסיס למניה - הרווח הבסיסי למניה יחושב ע"י חלוקת הרווח או ההפסד, המיוחס לבעלי מניות רגילות של החברה האם (המונה), בממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות הקיימות במחזור (המכנה) במהלך התקופה.

רווח מדולל למניה - חלוקת הרווח או ההפסד, המיוחס לבעלי המניות הרגילות של החברה האם, ובממוצע המשוקלל של מספר המניות הקיימות במחזור, בהתחשב בהשפעת כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדוללות.

ריבית בנק ישראל - ריבית בה בנק ישראל מלווה או לווה כספים ל/מאת התאגידים הבנקאים והיא נקבעת על ידי הוועדה המוניתרית של הבנק.

ריבית פריים - ריבית הנקבעת בכל בנק על בסיס ריבית בנק ישראל.

ש

שווי הוגן - א. ערך סביר ותואם את כל העובדות הידועות לגבי נייר ערך או סחורה בסיסית (קומודיטיס) ב. ערך שנקבע בתום לב על ידי מועצת מנהלים של פירמה עבור אותם ניירות ערך ונכסים שאין להם מחירי שוק שוטפים.

שווי הוגן ברוטו חיובי - הסכום הכולל של השווי ההוגן של חוזים שחייב לבנק הצד הנגדי לו, מבלי שמביאים בחשבון את הקיזוזים. זה מייצג את ההפסד המכסימלי של הבנק אם לכל הצדדים הנגדיים לחוזיו יהיה כשל ואם אין קיזוז של החוזים וכשאינ לבנק כל משכנתא של הצד הנגדי.

שווי הוגן ברוטו שלילי - הסכום הכולל של השווי ההוגן של חוזים, כאשר הבנק חייב כסף לצד הנגדי, מבלי שמביאים בחשבון את הקיזוזים. זה מייצג את ההפסד המכסימלי של הצד הנגדי לבנק אם: לבנק יהיה כשל ואם אין קיזוז של החוזים והבנק לא נתן לו שום משכון.

שוק המעו"ף - שוק של מכשירים פיננסיים נגזרים הנסחרים בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

שחר - אג"ח ממשלתית שקלית בריבית קבועה

שיעור המימון (LTV) - שיעור המימון הינו המימון של הבנק בעסקת הרכישה ביחס לשווי הנכס הנרכש. שיעור המימון משקף את מידת סיכון הלוואה, כאשר אחוז המימון גבוה ומחירי הדיור יורדים, לווים עלולים למצוא את עצמם במצב של הון שלילי, בו הם חייבים יותר מערך הבית שבידיהם.

שירותים בנקאיים אוטומטיים - חברה בע"מ שהוקמה בשנת 1978 על ידי חמשת הבנקים הגדולים בישראל כדי לנהל עסק של מתן שירותים למוסדות פיננסיים שונים (בנקים, מוסדות כספיים, חברות לכרטיסי אשראי, קופות גמל וכד'). חברה שב"א פועלת בארבעה תחומים עיקריים:

- (1) ניהול רשת התקשורת בין מסופי כרטיסי האשראי שבבתי העסק להלן (POS) לחברות לכרטיסי אשראי.
- (2) ניהול רשת הכספומטים שאינם מוצבים בסניפי הבנק.
- (3) ניהול רשת התקשורת של הכספומטים המוצבים בבנקים.
- (4) מתן שירותי תקשורת לחברות לכרטיסי אשראי מול מס"ב ולתאגידים הבנקאיים המשתתפים במכרזים המוניטריים מול בנק ישראל.

שע"ח - שער חליפין

ת

ת"א - תל אביב

תהליך הסקירה הפיקוחי" (SREP) (Supervisory Review Process) – התהליך נועד להבטיח כי התאגידים הבנקאיים יקצו הון הולם על מנת לתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכמו כן לעודד את התאגידים הבנקאיים לפתח להשתמש בטכניקות משופרות לניהול סיכונים לצורך ניטור וניהול סיכונים.

תוכ"ח - תכנית חיסכון

תוצר מקומי גולמי- תוצר מקומי גולמי

תעודת סל - נייר ערך המקנה למחזיק בו תשואה על פי מדד כלשהו. מנפיק התעודה מבטיח לקונה להחזיר לו את כספו בתום תקופה מסוימת בתוספת שיעור העלייה של המדד שהתעודה צמודה אליו.

תשואה לפדיון - התשואה שתתקבל מאיגרת חוב (או מכל מכשיר חוב אחר) אם היא תוחזק עד לפדיונה הסופי, ואם כל התקבולים ממנה (קרן וריבית) יישאו אותו שיעור תשואה. ידועה גם כתשואה הפנימית של איגרת חוב ומוצגת בדרך כלל במונחים של ריבית שנתית אפקטיבית.

A

ABS - Asset-backed security - אג"ח מגובה נכסים

נייר ערך שהבטוחות שניתנו לו, או השיעבוד, לגבי תשלומי הריבית והקרן, הינם תשואה על מסמך פיננסי מסוים, או הכנסה ממשכנתאות למגורים

ALM - Asset and Liability Management – ניהול נכסים והתחייבויות

ALCO - Asset and Liability Management Committee – (וועדת ניהול נכסים והתחייבויות (וועדת ניהול סיכונים)

Algo - מערכת אלגוריתמיקס

AQR - Asset Quality Review באירופה על הבנקים

Asset swap – אג"ח מגודר בעסקת IRS

B

Backtesting - מבחן איכות החיזוי של המודל

Basel II - 2006 Basel Capital Accord

Basel III - Basel Committee's reforms to strengthen global capital and liquidity rules

Bear Flattener - תרחיש השתטחות עקום בעליית ריבית

Bear Steepner - תרחיש היתללות עקום בעליית ריבית

Black-Scholes - מודל לתמחור אופציות בלק ושולס

BPV - Basis points value. נקודת בסיס שוות ערך למאית האחוז

BTB - Back to back

Buffer - כרית הביטחון במטבע חוץ

Bucket/Time bucket – סל זמן

Bull Flattener - תרחיש השתטחות עקום בירידת ריבית

Bull Steepner - תרחיש היתללות עקום בירידת ריבית

Butterfly - תרחיש גידול בקמירות העקום

C

CCR - Counterparty credit risk - סיכון אשראי צד נגדי

CDO - Collateralised debt obligation - אג"ח מגובה חוב

CDS - Credit default swap - מכשיר פיננסי המעביר חשיפת אשראי למנפיק בין הצדדים לעסקה

CHF - Swiss franc

CFP - Contingency Funding Plan – תכנית ההנהלה לטיפול במשבר נזילות

CIRS - Currency interest rate swap

CLO - Collateralised loan obligation - אג"ח מגובה הלוואות

CLS - Continuous Linked Settlement - הוא בנק לסליקת עסקאות במטבע חוץ של שני צדדים המעוניינים להימנע ככל הניתן - מסיכונים סליקה ואשראי. הייחוד שלו בא לידי ביטוי בהיותו נקודת אמצע, מתווך, של שני צדדים, ניטראלי ובעל מנגנוני סליקה המפחיתים סיכונים באופן מירבי.

COSO - Committee Of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission- מטרת מסגרת המודל הינה לסייע לעסקים ולישויות אחרות להעריך, לאמוד ולהעצים את מערכות הבקרה הפנימית הפועלות אצלם

CP - Commercial paper – ני"ע מסחרי

CPI - Consumer price index – מדד המחירים לצרכן

CRO - Chief Risk Officer - מנהל הסיכונים הראשי

CSA - Credit support annex - עסקת הסדרת בטחונות בעסקאות נגזרים בין שני הצדדים

הסכמי קיזוז שגורמים לתיחום ולמעורר סיכונים האשראי בפעילות זאת, על-ידי התחשבות יומית, לרוב המתבצעת בין הבנק והצד הנגדי בהתאם להסכם.

CVA - Credit valuation adjustment

D

Dodd-Frank - The Dodd-Frank Wall Street Reform & Consumer Protection Act, US - תקנות פדרליות בארצות הברית שאושרו בקונגרס ב-2010 בניסיון למנוע את הישנותם של אירועים שהובילו למשבר בשווקים הפיננסיים של שנת 2008 על ידי הפחתת הסיכון במערכת הבנקאית בארצות הברית בין היתר על ידי הגבלת ההשקעות המוחזקות בחשבון הנוסטרו והסדרה של מסחר בנגזרים. מכוח תקנות אלו הוקמו גופים ממשלתיים שתפקידם לפקח, לאכוף ולעקוב אחר הביצועים של גופים פיננסיים גדולים.

Delta - First derivative of option price to underlying - תקנות פדרליות בארצות הברית שאושרו בקונגרס ב-2010 בניסיון למנוע את הישנותם של אירועים שהובילו למשבר בשווקים הפיננסיים של שנת 2008 על ידי הפחתת הסיכון במערכת הבנקאית בארצות הברית בין היתר על ידי הגבלת ההשקעות המוחזקות בחשבון הנוסטרו והסדרה של מסחר בנגזרים. מכוח תקנות אלו הוקמו גופים ממשלתיים שתפקידם לפקח, לאכוף ולעקוב אחר הביצועים של גופים פיננסיים גדולים.

DVA - Debit valuation adjustment

DV01 - One basis point change exposure

E

(Exposure At Default)EAD - היקף חשיפתו או חשיפתו בעת כשל לסיכון אשראי של צד נגדי-החשיפה בעת הכשל -

EaR - Earnings at risk - רווחים בסיכון -

EBIDTA - הרווח לפני ריבית, מיסים, פחת והפחתות -

ECB - European Central Bank

EMIR - European Market infrastructure Regulation- רגולציה של האיחוד האירופי שנועדה להגדיל את יציבותם של השווקים מעבר - בכל מדינות האיחוד האירופי (OTC) לדלפק

EUR - Euro

Euribor - European Interbank Offered Rates

F

FATCA - Foreign Accounts Tax Compliance Act - חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארה"ב - חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארה"ב.

FNMA - Federal National Mortgage Association, USA

FRA - Forward rate agreement - חברה ציבורית בחסות ממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן (בשוק החופשי (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב)

Freddie Mac - Federal Home Loan Mortgage Corporation, USA - סוכנות המסונפת לממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן

(אותן לציבור. (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב)

FX - Foreign exchange

G

Gamma - Second derivative of option price to underlying

GBP - Great British pound

GNMA - Government National Mortgage Association, USA - חברה פדראלית למשכנתאות. האג"ח המונפקות על ידה זוכות לערבות (Government National Mortgage Association) של הסוכנות הממשלתית למשכנתאות

H

HQLA - High quality liquid assets - נכסים נזילים באיכות גבוהה -

Haircuts - מקדמי ביטחון -

I

ICAAP- Internal Capital Adequacy Assessment Process- תהליך פנימי להערכת הלימות ההון ולקביעת האסטרטגיה להבטחת הלימות ההון של תאגידים בנקאיים. תהליך זה נועד להבטיח כי יוחזק על ידי התאגידים הבנקאיים הון הולם שיתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכן שיפותחו וינקטו על ידם תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.

IFRS - International Financial Reporting Standards

IG - Investment grade - דירוג השקעה -

Inverted Butterfly - תרחיש קיטון בקמירות העקום
Inverted Twist - תרחיש השתטחות העקום בציר של 5 שנים
IRS - Interest rate swap
ISDA - International Swaps and Derivatives Association

K

KPI - Key performance indicator
KRD - Key rate duration - ניתוח סיכון ריבית לפי סלי זמן
KRI - Key risk indicator - אינדיקטור לזיהוי מוקדם של לחצי נזילות

L

LCR - Liquidity Coverage Ratio - יחס הנזילות המזערי
LDC - Less Developed Country- ארצות המסווגות על ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית
LGD - (Loss Given Default)- אחוז ההפסד מהחשיפה הכללית כאשר לקוח פושט רגל
Libor - London interbank offer rate
LTV - Loan To Value Ratio- היחס בין סכום ההלוואה (לרבות מסגרת מאושרת שטרם נוצלה), לבין שווי הנכס המשועבד (לפי חלקו של התאגיד הבנקאי (בשעבוד).

M

MBS - Mortgage backed security - אג"ח מגובה משכנתא
שבהן תשלומי הריבית והקרן מתבססים על תזרים מזומנים הנובע מפירעון הלוואות המובטחות במשכנתאות
Middle Market- פעילות מסחרית המבוצעת מול לקוחות בסדר גודל בינוני
MTM - Mark to market

N

NSFR - Net stable funding ratio - יחס המימון היציב
NPV - Net present value - שווי נוכחי

O

OECD - Organisation for economic co-operation and development. ארגון שמרכזו בפריז, המורכב ממדינות שמשקיהן מפותחים. תנאי הקבלה הבסיסיים לארגון הם קבלת עקרונות הדמוקרטיה והשוק החופשי. מטרת הארגון היא להוביל מהלכים של פיתוח כלכלי ושיתוף פעולה עסקי בינלאומי בין-לאומי. ישראל התקבלה כחברה בארגון במאי 2010
OIS - Overnight index swap
OTC - Over-the-counter - מעבר לדלפק

P

PD - Probability of default - הסתברות לכשל
P&L - Profit and loss - רווח והפסד
PRB - דוח פירעון ריבית המהווה דוח פערים בין נכסים להתחייבויות לפי סלי זמן
PSE - Public sector entity - ישות סקטור ציבורי
PV01 - One percent change exposure - חשיפה לשינוי מקבילי של 1%

Q

QE - Quantitative Easing - הקלה כמותית

R

Repo - Sale and repurchase transaction - עסקת רכש חוזר
Reverse repo - Security purchased under commitments to sell
Rho - First derivative of option price to interest rate
RORAC - שיטה המשווה תשואות על השקעות שונות הלוקחת בחשבון את הסיכון. התשואה בפועל - תשואה להון מותאמת סיכון
מתואמת על ידי מדידת חשיפות הנכס לסיכון ומתאמת כלפי מטה את התשואה על נכסים מסוכנים יותר. יעילות השיטה תלויה בדיוק הערכה של הסיכון בנכסים שונים, ועד כמה ה"עונש" המוטל על נכסים מסוכנים יותר אכן משקף את דרגת סלידת הסיכון של

כל משקיע נתון. לסוגים חדשים של נכסים, כמו נגזרים פיננסיים הערכת סיכון הוא דבר מאוד לא ודאי, לאור הניסיון בדבר התנהגות מחיריהם בפועל.

RWA - Risk-weighted asset - משקל נכס הסיכון

RTGS - Real time gross settlement - מערכת התשלומים והסליקה בזמן אמת

S

SME - Small and medium-sized enterprise

SPV - Special purpose vehicle - מכשירים למטרה מיוחדת

Stop-Loss - מגבלת עצירת הפסד

T

Treasurer - הפונקציה המופקדת על ניהול הנזילות של הבנק

Twist - תרחיש היתללות העקום בציר של 5 שנים

U

USD - United States dollar

V

VAR - Value at risk - מודל סטטיסטי מקובל לכימות סיכויי שוק. המודל מעריך, על בסיס נתונים היסטוריים ורמת הערך בסיכון - הוודאות הנדרשת את ההפסד המקסימלי בשווי השוק של התיק למסחר, כתוצאה משינויים יומיים במחיר

Vega - First derivative of option price to volatility

Vol-Spot - Volatility and spot matrix, מטריצת שינוי סימולטני בתנודתיות ובשער הספוט

W

WAL - Weighted average life